

Revista ECONOMICA

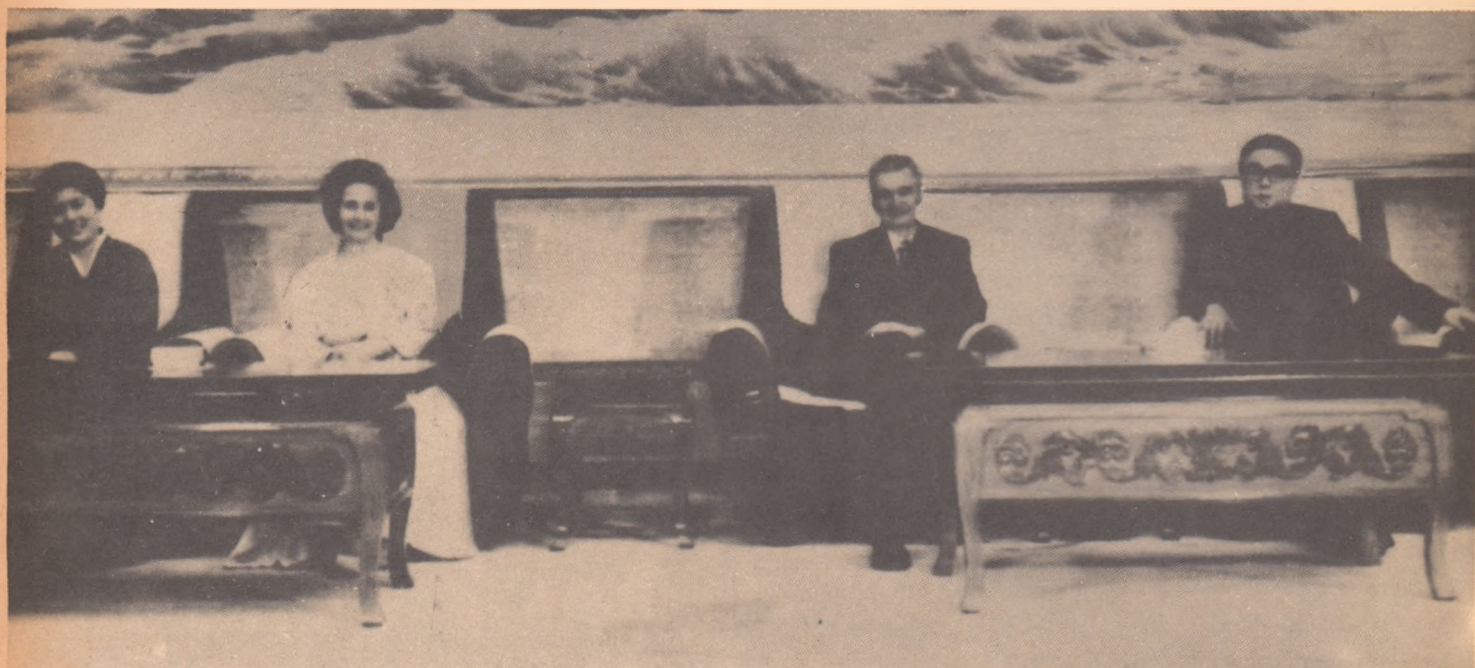
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

**o prioritate
în strategia
dezvoltării**

**REDUCEREA
CONSUMURILOR
MATERIALE**

În spiritul dorinței comune a celor două partide, țări și popoare
de a intensifica legăturile de caldă prietenie
și strânsă cooperare româno-coreene

***VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE
A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU,
ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU,
ÎN REPUBLICA POPULARĂ DEMOCRATĂ COREEANĂ***

Vizitele oficiale de prietenie ale tovarășului Nicolae Ceaușescu,

împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în R.P. Chineză și în R.P.D. Coreeană

ELOCVENTE MANIFESTĂRI ALE PRIETENIEI ȘI SOLIDARITĂȚII, PUTERNIC IMPULS PENTRU DEZVOLTAREA COLABORĂRII PE MULTIPLE PLANURI

COMUNIȘTII, întregul popor român au luat cunoștință cu deosebită satisfacție de rezultatele rodnice ale vizitelor oficiale de prietenie întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Populară Chineză și Republica Populară Democrată Coreeană, apreciind, pe bună dreptate, că ele deschid perspective deosebite dezvoltării colaborării pe multiple planuri cu partidele și popoarele țărilor vizitate, spre binele comun, al cauzei socialismului, progresului și păcii în lume.

Am fost în aceste zile martorii manifestărilor de caldă prețuire, de profundă stimă și considerație care i-au însoțit permanent pe înalții soli ai poporului român în timpul vizitei în cele două țări prietene. O atmosferă prietenească, de stimă, înțelegere și respect reciproc a caracterizat și convorbirile pe care secretarul general al partidului, președintele republicii le-a purtat la Beijing și Phenian.

Așa cum s-a subliniat în repetate rânduri în cursul vizitelor, dezvoltarea cu succes a relațiilor reciproce este indisolubil legată de așezarea lor consecventă pe baza principiilor depline egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovarășești. În spiritul principiilor menționate, un rol de excepțională însemnătate în adâncirea prieteniei și colaborării tradiționale dintre Partidul Comunist Român, poporul român și partidele și popoarele celor două țări socialiste vizitate l-au avut, de-a lungul anilor, contactele nemijlocite la nivel înalt, convorbirile purtate cu acest prilej.

Se poate aprecia cu deplin temel că, prin rezultatele cu care s-au încheiat, ca și prin întreaga lor desfășurare, recentele vizite oficiale de prietenie ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Populară Chineză și Republica Populară Democrată Coreeană constituie evenimente cu profunde semnificații care vor da un nou și puternic impuls conlucrării în domeniile politic, economic,

tehnic-științific, cultural și în alte domenii de interes comun, care să corespundă pe deplin intereselor de progres ale popoarelor noastre, cauzei generale a socialismului și păcii. În acest cadru a fost evidențiată necesitatea de a se acționa în continuare pentru ca și nivelul relațiilor economice să se ridice la nivelul înalt pe care l-au atins raporturile politice cu aceste două țări socialiste aflate în plină dezvoltare.

„Noi apreciem, declara tovarășul Nicolae Ceaușescu la Beijing, că există toate condițiile ca, prin eforturi comune, raporturile româno-chineze — întemeiate trainic pe principiile socialismului, pe deplină egalitate, stimă și respect reciproc — să cunoască, în continuare, o puternică înflorire, pe măsura posibilităților sporite pe care le creează dezvoltarea economico-socială a țărilor noastre“.

În același spirit, tovarășul **Hu Yaobang**, președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, declara că **„dezvoltarea continuă a colaborării noastre în domeniile politic, economic, tehnic-științific, cultural și în alte domenii va stimula puternic bunăstarea și prosperitatea celor două țări“.**

Ca o concretizare a hotărârii României și Chinei de a conferi noi dimensiuni raporturilor lor economice reciproc avantajoase, pentru valorificarea posibilităților create de extindere a cooperării în producție și cercetare în domenii importante cum sînt punerea în valoare a resurselor energetice și de materii prime, producția de instalații complexe, utilaje și mașini pentru industriile chimică, metalurgică, energetică, de materiale de construcții, transporturi, agricultură și industrie alimentară, producția de mașini și aparatură electrotehnică și electronică etc., în timpul vizitei în Republica Populară Chineză au fost semnate mai multe documente de colaborare economică și tehnic-științifică. Dintre acestea se detașează prin însemnătatea sa deosebită **Acordul-Program între guver-**

nele română și chineză cu privire la direcțiile de bază ale colaborării economice și tehnico-științifice pe termen lung, apreciat de ambele părți ca un document de importanță istorică pentru promovarea colaborării dintre cele două țări. Împreună cu înțelegerile deja existente în sectoare cum ar fi industria carboniferă, metalurgia neferoasă, schimburile comerciale, acest acord este menit să asigure o perspectivă trainică pe baze stabile, și pe termen lung, conlucrării bilaterale, deschizându-i largi orizonturi. A fost semnat, totodată, un protocol privind colaborarea și cooperarea în domeniul industriei construcțiilor de mașini și s-a stabilit ca guvernele celor două țări, Comisia mixtă de colaborare economică și tehnico-științifică, organele de planificare și de comerț exterior să acționeze pentru sporirea continuă, pe o bază stabilă și echilibrată, a schimburilor reciproce de mărfuri. A mai fost semnat, de asemenea, un acord de colaborare între guvernele celor două țări în domeniul folosirii energiei nucleare în scopuri pașnice.

Constatându-se cu satisfacție rezultatele importante obținute în extinderea legăturilor în domeniile culturii, învățămîntului, științei, mijloacelor de informare în masă, ocrotirii sănătății, sportului, au fost semnate mai multe documente menite să promoveze în continuare această colaborare.

Cu ocazia convorbirilor la nivel înalt s-a căzut totodată de acord să se dea un nou impuls și să se valorifice în mai mare măsură posibilitățile de a intensifica în continuare contactele politice, schimburile de experiență pe linie de partid și de stat.

Desigur, așa cum s-a menționat de ambele părți, în spiritul sincerității depline ce caracterizează relațiile dintre cele două țări și partide, sînt și probleme unde există anumite deosebiri de păreri sau rezolvări diferite ale unor aspecte ale construcției socialiste, dar ele au fost considerate firești avînd în vedere realitățile economico-sociale din cele două țări, faptul că în construcția socialistă nu există și nici nu poate exista un model. După cum a subliniat cu putere în cursul vizitei tovarășul Nicolae Ceaușescu, tocmai datorită faptului că au pornit de la această premisă fundamentală, relațiile româno-chineze au cunoscut o dezvoltare deosebită, viața demonstrînd că numai pe baza principiilor revoluționare ale socialismului științific, ale depline egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc se poate asigura o colaborare fructuoasă între țările socialiste, între partidele comuniste și muncitorești, între toate forțele revoluționare, se poate asigura întărirea solidarității lor.

Se poate aprecia că înfăptuirea acordurilor și înțelegerilor la care s-a ajuns în urma convorbirilor pe care secretarul general al partidului nostru, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le-a avut cu tovarășul Hu Yaobang, președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, cu tovarășul Zhao Ziyang, premierul Consiliului de Stat al R.P. Chineze, cu tovarășul Deng Xiaoping, vicepreședinte al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, cu alți conducători de partid și de stat, va ridica pe o nouă treaptă conlucrarea româno-chineză, în interesul operei de construcție socialistă în cele două țări, al prosperității ambelor popoare.

Moment de puternică reafirmare și emoționantă manifestare a sentimentelor de caldă prietenie și pretuire reciprocă, vizita în R.P.D. Coreeană a înalților oaspeți români și convorbirile purtate au prilejuit semnarea unor documente oficiale de mare însemnătate pentru promovarea în continuare a colaborării româno-coreene în domeniile politic, economic, tehnico-științific și cultural, cît și pe plan internațional.

Așa cum își exprima convingerea tovarășul Nicolae Ceaușescu la solemnitatea decorării tovarășului Kim Ir Sen, secretar general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democratice Coreene, cu ordinul „Steaua Republicii Socialiste România”, clasa I, cu eșarfă, „tradiționalele relații româno-coreene — întemeiate trainic pe deplina egalitate în drepturi, stimă și res-

pect reciproc — vor cunoaște o dezvoltare continuă pe multiple planuri, afirmîndu-se ca un exemplu de raporturi între popoare libere și independente, care conlucrează și se întrajutorează frățeste în edificarea noii orînduirii, în lupta pentru colaborare și pace în lume”.

La rîndul său, tovarășul Kim Ir Sen declara: „Ca țări socialiste, Coreea și România au stabilit raporturi strînse de prietenie pe baza principiilor independenței și ale solidarității internaționale. Aceste relații tradiționale de prietenie și colaborare se întăresc pe zi ce trece prin lupta comună împotriva imperialismului, pentru victoria cauzei păcii, socialismului și comunismului”.

Documentele semnate cu ocazia vizitei identifică noi căi și posibilități pentru a ridica și mai mult nivelul relațiilor româno-coreene, corespunzător posibilităților sporite de care dispun țările noastre, în interesul înaintării lor mai rapide pe calea progresului economic și social. Avem în vedere în primul rînd **Declarația comună a Republicii Socialiste România și Republicii Populare Democratice Coreene și Acordul privind direcțiile de bază ale dezvoltării colaborării economice și tehnico-științifice.** Cu acest prilej au fost încheiate și alte documente importante, dintre care menționăm acordul privind colaborarea în domeniul valorificării de zăcăminte de metale neferoase și acordul privind cooperarea în domeniul folosirii energiei nucleare în scopuri pașnice.

După cum era și firesc, convorbirile la nivel înalt româno-chineze și româno-coreene au prilejuit și un schimb de păreri în probleme majore ale vieții internaționale de a căror soluționare depinde asigurarea păcii și colaborării în lumea de azi, cum sînt oprirea neîntîrziată a cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară, reglementarea tuturor problemelor litigioase numai pe cale pașnică, prin negocieri, cu participarea țărilor interesate, pe baza respectării independenței, suveranității, integrității teritoriale, a dreptului fiecărui popor de a se dezvolta liber, fără nici un amestec din afară. Pozițiile comune sau apropiate care s-au desprins în aceste probleme creează, fără îndoială, bazele unei conlucrări mai strînse pe plan internațional, în slujba idealurilor de libertate, independență națională și progres, de pace și colaborare.

Expresii ale înaltului prestigiu de care știința românească se bucură pe toate meridianele lumii, ale relațiilor foarte bune dintre oamenii de știință din România și cei din cele două țări prietene, le-au constituit primirile de către tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu a delegațiilor oamenilor de știință chinezi și a oamenilor de știință și cultură coreeni. Cu aceste prilejuri oamenii de știință din cele două țări au exprimat omagiile și aleasa lor admirație tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu pentru contribuția adusă la dezvoltarea cercetării științifice românești prin cercetările proprii și prin atenția pe care o acordă organizării, funcționării și perfecționării instituțiilor de știință, cultură și învățămînt. În cursul întîlnirilor, o dată mai mult, tovarășa Elena Ceaușescu a evidențiat rolul important al științei și tehnicii în sporirea potențialului economic al țărilor și pe această bază în amplificarea colaborării economice reciproc avantajoase, a relevat misiunea nobilă ce revine științei și gîndirii umane pentru folosirea tuturor descoperirilor și resurselor exclusiv în scopuri pașnice, preocuparea României de a mobiliza pe toți reprezentanții geniului creator al umanității în lupta împotriva armelor și războiului, pentru pacea, fericirea și bunăstarea tuturor popoarelor.

Salutînd cu satisfacție rezultatele noilor convorbiri la nivel înalt, care oferă o bază trainică lărgirii conlucrării pe multiple planuri româno-chineze și româno-coreene, poporul nostru își reafirmă în aceste zile recunoștința față de secretarul general al partidului pentru întreaga sa activitate în slujba intereselor fundamentale ale poporului român, a cauzei prieteniei și solidarității între toate forțele revoluționare, a socialismului și păcii în lume.

Dinu DRAGOMIRESCU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

APLICAREA UNUI SISTEM DE FINANȚARE STIMULATIV PENTRU FOLOSIREA ECONOMICOASĂ A FONDURILOR

DEZVOLTAREA în ritmuri înalte a producției materiale, desfășurarea armonioasă a vieții economice solicită preocupări sporite pentru o conducere științifică a activității la nivel macro și microeconomic, încât să fie puse în mișcare toate pirghiile care pot asigura o dimensionare riguroasă a fondurilor de producție încredințate spre administrare unităților de către societate; concomitent este necesară o astfel de utilizare a lor, încât eforturile făcute să se materializeze în rezultate cât mai mari. În acest context, prezintă o deosebită însemnătate **promovarea efectivă în practică a unui sistem de finanțare, care, printr-o îmbinare organică a celor trei componente ale sale — autofinanțarea, creditul bancar și finanțarea bugetară — să fie în măsură să-și concerteze acțiunea cu a celorlalte pirghii economice, să determine și să stimuleze unitățile economice să-și desfășoare astfel activitatea, încât mijloacele productive de care dispun să fie folosite cât mai eficace, să-și realizeze sarcinile care le revin din planul național unic de dezvoltare economică și socială și bugetul de venituri și cheltuieli cu un volum cât mai mic de fonduri fixe și mijloace circulante.**

Pornind de la aceste cerințe, perfecționările aduse de noul mecanism economico-financiar în sistemul de finanțare pun un accent deosebit pe promovarea largă a principiului autofinanțării, principiu de natură să sporească în mod considerabil interesul întreprinderilor, centralelor și ministerelor economice pentru rezultatele pe care trebuie să le obțină, să amplifice preocupările lor pentru dimensionarea riguroasă a fondurilor angrenate în circuitul productiv, pentru reducerea costurilor de fabricație și creșterea continuă a rentabilității producției. În același timp, autofinanțarea răspunde cerinței formulate de partidul nostru ca fiecare unitate să desfășoare o activitate rentabilă și pe această bază să aibă un aport din ce în ce mai mare la formarea fondurilor de care are nevoie societatea noastră, pentru continua și rapida dezvoltare a forțelor de producție, a potențialului economic al țării și satisfacerea altor nevoi obștești, concomitent cu asigurarea resurselor financiare necesare propriei sale dezvoltări.

Aplicarea efectivă a principiului autogestiei și autofinanțării în activitatea tuturor unităților economice este nemijlocit și în gradul cel mai înalt condiționată de calitatea și eficiența gospodăririi de către fiecare colectiv a fondurilor încredințate de societate, de preocupările continue pentru folosirea deplină a acestora și reducerea la strictul necesar a cheltuielilor și consumurilor, cât și de modul în care sistemul de prețuri reușește să reflecte corect nivelul și dinamica cheltuielilor socialmente necesare pentru realizarea produselor și a serviciilor.

După cite se știe, în cursul cincinalului trecut au intervenit o serie de modificări în condițiile de producție dintr-o serie de ramuri și sectoare de activitate: în ramurile prelucrătoare efortul de modernizare a bazei tehnico-materiale și a tehnologiilor, de ridicare a productivității muncii au condus la scăderea costurilor de producție și sporirea rentabilității, în timp ce în anumite ramuri furnizoare de materii prime, îndeosebi din industria extractivă, fenomenele menționate nu au putut contracara și compensa integral efortul suplimentar făcut pentru atragerea în circuitul economic a unor zăcăminte cu un conținut util mai scăzut sau situate în condiții mai grele de exploatare, ceea ce a condus la creșterea costurilor unitare la o serie de materii prime de bază. Semnificativ pentru evoluția acestui fenomen este faptul că în timp ce în cincinalul trecut economiile obținute din reducerea costurilor de producție în industria republicană, îndeosebi în ramurile prelucrătoare, au însumat cca. 100 miliarde lei, în ramurile extractive și cele furnizoare de materii prime s-a înregistrat o tendință de creștere a costurilor pe unitate de produs: în anul 1980 indicele costului producției interne a fost,

comparativ cu 1973, de 227% la țiței, 172% la cărbune cocsificabil și 128% la minereul de fier. Ca urmare, au avut loc schimbări importante în rata rentabilității diferitelor ramuri, sporind în cele prelucrătoare, în condițiile în care în cele furnizoare de materii prime s-a diminuat sau chiar s-a ajuns la pierderi.

Este evident că, deși pe ansamblul economiei naționale avea loc o compensare a rentabilității scăzute sau a pierderilor în unele ramuri, cu rentabilități mari din celelalte, menținerea acestei situații nu era în măsură să răspundă exigențelor noului mecanism economico-financiar, autogestiei și autofinanțării întreprinderilor, nu stimula ridicarea generală a eficienței economice, preocupările întreprinderilor prelucrătoare pentru aplicarea unor soluții tehnice și tehnologice menite să asigure reducerea consumurilor specifice, folosirea unor materiale înlocuitoare, adîncirea gradului de prelucrare și valorificare a materiilor prime și materialelor, atragerea în circuitul productiv a însemnătelor cantități de materii și materiale refolosibile, a resurselor secundare și deșeurilor.

Toate acestea au făcut necesară, alături de alte măsuri de ordin economic și organizatoric, și reexaminarea nivelului prețurilor, actualizarea și îmbunătățirea corelării pe principii economice a prețurilor de producție și de livrare în industrie, construcții, transporturi, în agricultură, în toate ramurile și sectoarele economice. Actualizarea prețurilor s-a impus și ca urmare a marilor schimbări intervenite în evoluția prețurilor pe plan mondial la o serie de materii prime pe care țara noastră le importă pentru satisfacerea necesităților economiei naționale. Astfel, în ultimul deceniu, prețurile la materiile prime de bază pe piața mondială au crescut de cca. 2,7 ori în medie la total materii prime și de cca. 22 ori la țiței. Actualizarea și corelarea prețurilor de producție și de livrare în industrie, construcții și transporturi, precum și a prețurilor de cumpărare la produsele agricole s-a făcut pornind de la costurile medii de ramură, analizate critic, determinate prin luarea în considerare a cheltuielilor de producție ale tuturor unităților care fabrică același produs, considerîndu-se că acestea exprimă concludent condițiile de producție din țara noastră, nivelul real al productivității muncii sociale, iar pentru cele provenite din import au fost avute în vedere, în principal, prețurile de pe piața mondială.

În raport cu evoluția și nivelul costurilor de producție în diferite ramuri, ale prețurilor de import și cu cerințele rentabilității, s-a considerat necesară o creștere diferențiată a prețurilor. Ca urmare, în cadrul indicelui general de majorare a prețurilor de producție, de cca. 13,9%, în anul 1981 s-a asigurat o sporire mai accentuată a prețurilor în industria extractivă, metalurgie, chimie, combustibili, energie electrică, ramuri în care indicele de creștere a fost de 2-3 ori sau chiar mai mult peste media pe economie, în timp ce la produsele industriei construcțiilor de mașini nivelul prețurilor a rămas practic nemodificat. Concomitent, pentru compensarea cheltuielilor generate de modificarea prețurilor produselor industriale destinate proceselor de producție din agricultură ca și pentru stimularea producătorilor agricoli în sporirea producției, au fost mărite prețurile de producție, de achiziție și de contractare din agricultură cu 12%, iar în acest an s-au adoptat noi măsuri în această direcție prin acordarea de prime de producție. Aceste măsuri vor duce la mărirea prețurilor de cumpărare în agricultură cu peste 25 miliarde lei (cca. 30%) la nivelul producției planificate pe 1982.

Noile prețuri de producție și livrare în industrie, prețurile de deviz în construcții, tarifele în transporturi, telecomunicații și la alte servicii productive, prețurile de cumpărare a produselor agricole permit ca toate unitățile economice să-și acopere cheltuielile normale de producție din venituri proprii și să obțină beneficii, asigură desfășurarea unei activități rentabile în toate

O prioritate în strategia dezvoltării

VALORIFICAREA RAȚIONALĂ
A MATERILOR PRIME ȘI ENERGIEI

A COPERIREA necesarului în continuă creștere de materii prime, materiale, combustibili și energie se înscrie, pe plan mondial, între factorii hotărâtori, poate cel mai important, în asigurarea dezvoltării. Creșterea rapidă a consumurilor, care a determinat tendința de epuizare a resurselor și trecerea la exploatarea de zăcăminte pe bază de tehnologii mai costisitoare, precum și vulnerabilitatea aprovizionării datorită unor situații conjuncturale, au dus la mărirea în ritm fără precedent a prețului tuturor materiilor prime. La cupru, cobalt, argint, zinc, plumb, cositor, țitei, de pildă, prețurile au crescut în ultimul deceniu de 5—15 ori.

Pentru asigurarea îndeplinirii programului de dezvoltare a economiei naționale, partidul și statul nostru au inițiat ample acțiuni pe linia lărgirii bazei interne de materii prime și energetice și pentru gospodărirea rațională, economisirea și valorificarea superioară a resurselor. Aceste probleme s-au situat în centrul atenției și la lucrările Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, care au pus în evidență prioritatea sarcinilor în domeniul gospodării materiilor prime, materialelor și energiei, reducerii consumurilor materiale și creșterii gradului de valorificare, stabilind cuprinderea în planul cincinal 1981—1985 de sarcini care să asigure saltul calitativ necesar în domeniul respectiv. Ținând seama de importanța deosebită pe care o prezintă promovarea unei politici ferme de gospodărire rațională a materiilor prime și de reducere a consumurilor materiale, de economisire strictă a combustibililor și energiei în toate sectoarele de activitate și de valorificare superioară a resurselor, plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie a.c. a reanalizat sarcinile prevăzute în planul cincinal în acest domeniu, stabilind redimensionarea acestora.

La ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 9 aprilie a.c. s-a subliniat din nou că promovarea unei politici ferme de gospodărire rațională a materiilor prime și de reducere a consumurilor materiale, de economisire strictă a combustibililor și energiei în toate sectoarele de activitate prezintă o importanță deosebită în etapa actuală. Pentru a asigura valorificarea rezervelor existente în acest domeniu, Comitetul Politic Executiv a aprobat niveluri orientative pe ministere, stabilind reduceri mai accentuate față de prevederile planului cincinal actual și a adoptat măsuri corespunzătoare pentru îndeplinirea lor. S-a indicat ca fiecare minister, împreună cu institutele de cercetare, să treacă imediat la analiza fiecărui produs, stabilindu-se, cu termene precise de aplicare, noile tehnologii ce vor fi utilizate pentru reducerea cu cel puțin

20—25% a consumurilor pe întregul cincinal. Pe această bază prevederile pentru 1985 vor trebui realizate încă din 1983, astfel încât în perioada 1984—1985 să se lucreze pe baza noilor norme de consum.

Comitetul Politic Executiv a hotărât, de asemenea, ca noile sarcini să fie dezbătute în consiliile de conducere ale ministerelor și institutelor de cercetări, în conducerile întreprinderilor și în secțiile unităților industriale, în adunările generale de partid din lunile următoare, precum și în adunările generale ale oamenilor muncii pe întreprinderi, în vederea stabilirii soluțiilor concrete pentru aducerea la îndeplinire.

Reducerea consumurilor
specifice pe fiecare unitate
de produs

REDUCEREA CONSUMURILOR de materii prime, materiale, combustibili și energie constituie una din căile principale în ridicarea gradului de gospodărire a materiilor prime, combustibilului și energiei. Sigur, problema care se pune este strâns legată de îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, diversificarea producției, lichidarea risipei de orice fel, în condițiile ridicării continue a calității produselor. Astfel, în **industria construcțiilor de mașini**, reducerea consumurilor de laminate feroase și neferoase cu peste 25% reprezintă o sarcină deosebit de importantă, pentru a cărei realizare este necesară intensificarea acțiunilor de reproiectare și modernizare constructiv-funcțională a produselor în scopul ușurării acestora, respectiv scăderii greutatei proprii pe unitatea de capacitate. Dimensionând la strictul necesar fiecare piesă componentă, adoptând soluții care asigură o greutate minimă acestora — turnare, forjare, ambutisare etc. — realizând valorificarea integrală, în special pe calea tratamentelor termice, a calităților fizico-mecanice ale materialelor folosite, se apreciază că reproiectarea va asigura 50—60% din economiile de metale feroase și neferoase din această ramură.

O atenție deosebită va trebui să se acorde **îmbunătățirii tehnologiilor de fabricație și promovării tehnologiilor care asigură reducerea substanțială a pierderilor** prin rebuturi, adausuri de prelucrare, prin debitare (capete, margini) etc. Prin măsuri de folosire pe scară mai largă a turnărilor de precizie, formărilor la rece, forjărilor în matrice, în special în matrice închise, optimizării debitărilor, valorificării capetelor și marginilor de laminate pentru fabricarea de repere mici etc. va trebui să se asigure îmbunătățirea coeficientului de

utilizare a metalului peste prevederile planului cincinal.

În **industria metalurgică** se impun însemnate reduceri ale consumurilor specifice în special la feroaliaje și alte elemente de aliere, care se pot obține în principal prin creșterea, în producția de oțeluri aliate, a ponderii oțelurilor slab aliate cu calități superioare, precum și la electrozi și nipluri de grafit prin îmbunătățirea calității lor și perfecționarea tehnologiilor de elaborare a metalului în oțelării și turnătorii de oțel. În combinatale siderurgice vor trebui adoptate măsuri pentru reducerea pierderilor de oțel lingou la fabricația de laminate în principal prin extinderea turnării continue, a turnărilor și retopirilor în vid, astfel ca să se asigure sporirea în continuare a coeficientului de scoatere — care trebuie să ajungă în 1985 la peste 86%.

În **industria chimică**, reducerea consumurilor se va realiza îndeosebi prin îmbunătățirea randamentelor în instalații pe calea perfecționării tehnologiilor și folosirii de catalizatori cu eficiență sporită, prin optimizarea proceselor de fabricație și asigurarea continuității în funcționarea instalațiilor, precum și prin gospodărirea mai bună a materiilor prime.

În **industria prelucrării lemnului și materialelor de construcții** urmează a se reduce consumurile specifice în special la masa lemnoasă și chereștea precum și la celuloză și semiceluloză papetară, la ciment și alte materiale de construcții. Pentru a se ajunge la o reducere cit mai substanțială a consumurilor specifice în această ramură este necesar să se acționeze pentru majorarea coeficientului de utilizare a masei lemnoase prin producerea chereștelei la dimensiunile semifabricatelor utilizate în producția de mobilă, să se extindă tehnologiile noi la fabricarea de hirtii cu gramaje reduse, să fie folosite cantități sporite de zgură și cenuși de termocentrală la producerea materialelor de zidărie și să se treacă la utilizarea pe scară mai largă a materiilor prime locale și diverse materiale inlocuitoare la producția de beton celular autoclavizat. Este necesar, totodată, să se aibă în vedere realizarea de noi tipuri de prefabricate, cu consumuri reduse de ciment, extinderea producției de plăci prefabricate din ipsos pentru pereți despărțitori și de împălșituri din fibre de sticlă pentru hidroizolații.

În **industria ușoară**, prin extinderea utilizării firelor de finețe sporită, reducerea greutatei unitare a țesăturilor, tricotajelor, confecțiilor și încălțămintei, diminuarea pierderilor de fabricație și creșterea utilizării inlocuitorilor, sînt prevăzute diminuări ale consumurilor

specifice de materii prime cu pînă la 20%.

De asemenea, au fost stabilite sarcini suplimentare care să asigure economisirea resurselor energetice ținînd seama de rolul hotărîtor al acestora în asigurarea dezvoltării economice în perioadele ce urmează. S-a stabilit ca în anul 1985 consumurile specifice la energie primară și resurse energetice refolosibile să fie reduse față de necesarul calculat potrivit normelor din 1981 cu 15%. Pentru realizarea acestor reduceri sînt necesare măsuri ferme în toate ramurile economiei pentru perfecționarea tehnologiilor de fabricație sub aspectul randamentelor energetice, pentru grăbirea înlocuirii proceselor tehnologice învechite, mari consumatoare de energie și pentru modernizarea instalațiilor existente, în vederea aducerii lor la parametri superiori de exploatare. Așa, spre exemplu, va trebui extins procedeul de turnare continuă a oțelului, intensificată însuflarea de oxigen la furnale, elaborate noi tehnologii, cu consumuri mai reduse, pentru obținerea de alumina, aluminiu, acetilenă, amoniac, carbid, îngrășăminte, la producția de fibre și fire sintetice, la fabricarea cauciucului și maselor plastice, celulozei și hirtiei.

Sînt, de asemenea, necesare măsuri pentru raționalizarea fluxurilor de producție, restrîngerea utilizării de materii prime și materiale energointensive, recuperarea integrală a resurselor energetice, termice și combustibile rezultate din procese tehnologice, dotarea cuptoarelor industriale și altor instalații consumatoare de combustibil cu echipamente de recuperare a căldurii, valorificarea căldurii conținute în apa de răcire, gaze evacuate, produse și deșeuri calde etc. Totodată, în fiecare unitate va trebui să se acționeze în direcția folosirii corespunzătoare a utilajelor, evitarea mersului în gol sau în sarcină redusă a acestora, pentru buna întreținere și exploatare a bazei tehnice în vederea eliminării opririlor accidentale, generatoare de consumuri suplimentare de energie.

Un rol deosebit în realizarea obiectivelor stabilite în domeniul economisirii combustibililor și energiei revine industriei construcțiilor de mașini, unde vor trebui intensificate cercetările pentru însușirea în fabricație de noi mașini, utilaje și instalații cu consumuri energetice diminuate și modernizarea sub acest aspect a tuturor produselor a căror fabricație continuă în anii următori. Sînt necesare eforturi deosebite pentru creșterea randamentelor la toate utilajele energetice — motoare electrice și termice, transformatoare, cazane, grupuri termice și hidrogenatoare etc., pentru creșterea siguranței în funcționare a cazanelor pe cărbuni din dotarea marilor termocentrale, pentru asigurarea necesarului de aparatură de măsură, control și automatizare a proceselor de ardere, a proceselor chimice etc.

Trepte superioare în valorificarea intensivă a resurselor materiale

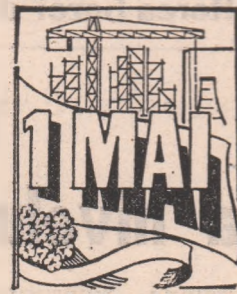
DEZVOLTAREA ÎN CONTINUARE a țării noastre pe plan economico-social este condiționată într-o măsură tot mai mare de gospodărirea rațională a tuturor resurselor materiale și energetice de care dispunem, de valorificarea inten-

sivă, superioară a acestora, impunându-se obținerea pe tona de materie primă a unei valori economice echivalente cu cea realizată în țările dezvoltate. Atingerea acestui obiectiv a devenit tot mai imperioasă în condițiile majorării continue a prețurilor materiilor prime și energiei pe plan mondial, care trebuie compensate prin accentuarea gradului valorificării lor superioare, realizînd produse de valoare economică tot mai înaltă, care să încorporeze în principal concepție tehnologică modernă și manoperă de calitate superioară.

În conformitate cu sarcina stabilită la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 9 aprilie a.c., gradul de valorificare pe ansamblul industriei urmează să crească în 1985 față de 1980 cu 35% calculat pe baza producției marfă (față de 30,2% prevăzut în planul cincinal) și cu 44% calculat pe baza producției nete (37,3%). Ținînd seama de situația existentă și posibilitățile reale de îmbunătățire a rezultatelor creșterea gradului de valorificare va fi mai accentuată în ramurile prelucrătoare — în industria construcțiilor de mașini, electrotehnică și electronică, industria chimică, industria ușoară. Minișterele, centralele și întreprinderile vor trebui să acționeze cu perseverență pentru îmbunătățirea structurii sortimentale a fabricației, promovînd produsele cu consumuri reduse de materii prime și materiale, cu grad ridicat de prelucrare și finisare, acordînd o deosebită atenție ridicării nivelului tehnic și calitativ al producției și îndeplinirii la timp a programelor de asimilare a produselor noi și de modernizare a celor existente.

În realizarea sarcinilor de îmbunătățire a gradului de valorificare a resurselor materiale și energetice un rol deosebit de important revine acțiunilor de **colectare și valorificare a materialelor refolosibile**, în care scop vor trebui luate măsuri pentru îmbunătățirea utilizării capacităților de prelucrare existente și crearea de noi capacități, în special pentru valorificarea complexă a zgurilor de oțelării și furnale și a cenușilor de plumb; pentru prelucrarea cauciucului și maselor plastice uzate și regenerarea uleiurilor minerale și catalizatorilor uzați; pentru extragerea substanțelor minerale utile din halde miniere și depozite de zguri metalurgice. Aducerea la îndeplinire a sarcinilor privind reducerea consumurilor și creșterea gradului de valorificare trebuie să devină preocupare de bază la toate nivelurile — de la unitățile productive la organele centrale de sinteză, ținînd seama de importanța deosebită pe care o au pentru dezvoltarea economiei în anii care urmează. Aceasta va facilita sporierea accentuată a producției, fără cheltuieli suplimentare, obținerea de beneficii și rentabilități superioare, atît în întreprinderi cît și la nivelul economiei naționale.

Ștefan GABOR
director în C.S.P.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Producție fizică peste plan

● **Minerii de la Exploatarea Uricani** — importantă unitate carboniferă a Văii Jiului — au adăugat, în prima decadă a lunii aprilie, încă 1800 tone de cărbune cocsificabil celor aproape 15 000 tone extrase suplimentar în trimestrul întâi al anului. Sporul a fost obținut exclusiv pe seama creșterii productivității muncii, indicator care a fost cu 40 kg pe post superior nivelului planificat.

● **Energeticienii de la Iernut, Fintinele și Tirnăveni din județul Mureș** au produs și emis în sistemul energetic național în cele peste 110 zile trecute din acest an, 70 milioane kWh energie electrică peste prevederile de plan. Gospodărind cu pricepere fiecare gram de combustibil, energeticienii mureșeni au economisit, totodată, 2200 tone combustibil convențional și au diminuat cu 2,5 milioane kWh consumul propriu de energie electrică.

● **Siderurgistii hunedoreni** au obținut, în prima decadă a lunii aprilie, importante sporuri la producția de metal. Cele două oțelării Martin au elaborat suplimentar aproape 1600 tone oțel de calitate superioară, iar laminarele de sirmă și de profile fine au realizat în plus 1000 tone de produse siderurgice. Depășirile amintite se adaugă altor 12000 tone de aglomerat feros, 2000 tone de coals, 1600 tone de calcar, peste 100 tone de mașini și utilaje pentru industria metalurgică realizate peste prevederile de plan în primul trimestru al anului.

● **Întreprinderea de celule electrice prefabricate Băilești** a livrat, în plus, la export de la începutul anului 100 posturi de transformare de exterior. În acest fel, colectivul de aici, care și-a îndeplinit integral sarcinile revenite la principalii indicatori economici, și-a depășit planul la export cu aproape 7,5 milioane de lei. În prezent, pe fluxul de fabricație al unității se află noi produse care vor fi finalizate și expediate beneficiarilor externi cu 10-15 zile în avans față de prevederile din contractele economice.

● **Colectivul întreprinderii de mașini-unelte pentru presare și forjare Tg. Jiu** a realizat în plus în perioada ce a trecut din acest an 25 mașini-unelte și utilaje diverse pentru prelucrarea metalului prin deformare plastică. Însotit de introducerea în fabricație a două noi tipuri de prese hidraulice, care au ridicat la 20 numărul sortimentelor înscrise pînă acum în nomenclatorul întreprinderii gorjene, succesul este întregit de depășirea producției-marfă cu 2,2 milioane lei.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

Producția de cărbune — la nivelul cerințelor economiei naționale

CREȘTEREA VERTIGINOSĂ în ultimul deceniu a prețului țițeiului pe piața mondială a impus sporirea producției de cărbune, în special a lignitului, în producerea energiei electrice. În prezent, tot mai multe țări își reajustează politica energetică în vederea contracării influențelor nefavorabile ale instabilității pieței mondiale a petrolului asupra economiilor lor, adoptând măsuri pentru extinderea exploatații și folosirii cărbunelui în balanța energiei primare.

În țara noastră problema creșterii producției de cărbune s-a aflat în permanență în atenția partidului și a statului. Așa se explică sporirea producției de energie electrică pe bază de cărbune de la 18 la sută în 1965, la circa 33 la sută în acest an și la peste 47 la sută în 1985, ajungându-se astfel ca aproape jumătate din necesarul de energie electrică al

țării să fie asigurat de termocentralele care folosesc cărbunele, în special lignitul.

Recenta Hotărâre a plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la realizarea programului de producere a energiei în cincinalul 1981—1985 și dezvoltarea bazei energetice a țării pînă în 1990, elaborat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, subliniază încă o dată grija permanentă pe care partidul o acordă dezvoltării susținute a bazei energetice a țării noastre. Ea izvorăște din cerința vitală a asigurării independenței energetice, în stabilirea căilor de dezvoltare a bazei energetice a țării pornindu-se tocmai de la necesitatea asigurării creșterii gradului de valorificare și a unei bune gospodării a tuturor resurselor energetice, inclusiv a cărbunelui inferior.

În centrul atenției — lucrările de pregătire

PENTRU ASIGURAREA condițiilor de realizare a planului pe acest an cît și pe întregul cincinal, Ministerul Minelor, combinatele și întreprinderile miniere au trecut hotărît la aplicarea unor ample programe de măsuri menite să determine lichidarea neajunsurilor care mai persistă în desfășurarea activității, prin organizarea mai bună a muncii, utilizarea cu randament sporit a tehnicii din dotare, cu efecte pozitive asupra eficienței întregii activități ș.a. Ca urmare a transunerii în viață a multora din măsurile preconizate, producția de cărbune din primul trimestru al anului în curs a crescut, față de anul trecut, ceea ce a permis sporirea livrărilor zilnice către termocentralele electrice de la 65 mii t/zi în trimestrul IV 1981 la 88,5 mii t/zi în luna martie anul curent. Un aport deosebit în acest sens îl au combinatele miniere din Valea Jiului, Ploiești, Motru și alte întreprinderi care au livrat țării zeci de mii de tone peste prevederi. Cu toate acestea însă producția pe ansamblu nu s-a situat la nivelul stabilit, datorită în special rămănelor în urmă la C.M. Rovinari (cu un minus de peste 580 mii tone), determinate de nerealizarea volumelor de descoperță din anii trecuți.

Pentru recuperarea rămănelor în urmă atît din 1981 cît și din primul trimestru al anului curent, s-a stabilit ca în 1982 să se realizeze suplimentar o cantitate de 4 milioane tone cărbune. Din această cantitate, 3,4 milioane tone vor fi obținute din exploatarea în cariere, bazinul Gorjului avînd contribuția cea mai mare (circa 3 milioane tone). În anul următor, producția de cărbune va ajunge — potrivit programului — la 60,2 milioane tone, din care 51 milioane tone lignit și cărbune brun, în continuare producția de lignit urmînd să crească peste nivelul planului cincinal cu 1,7 milioane tone în 1984 și 1,5 milioane tone în 1985 (dinamica producției de lignit și cărbune brun — sursa principală pentru producerea energiei electrice — este redată în grafic). Aceasta înseamnă că

în perioada anilor 1981—1985, extracția de lignit și cărbune brun va însuma circa 256 milioane tone, respectiv de 2,3 ori mai mult decît în cincinalul anterior. La realizarea producției de lignit prevăzută pentru anul 1985, bazinele carbonifere vor contribui astfel: 55 milioane tone din Gorj, aproape 6 milioane tone din Mehedinți, peste 7 milioane tone din Vilcea și Muntenia și peste 5 milioane tone din Transilvania.

În vederea dezvoltării accentuate a producției de lignit și cărbune brun, vor fi necesare însă **importante lucrări de pregătire și descoperță**. Astfel, ținînd seama că nici în cincinalul anterior și nici în anul 1981 nu s-a realizat volumul planificat, s-a stabilit ca în anul în curs să se execute o cantitate de descoperță de circa 103 milioane mc pentru ca la nivelul anului 1985 lucrările de această natură să atingă 170 milioane mc. Volumul cel mai mare, circa 149 milioane mc în 1985, urmează să fie realizat în bazinul Gorj unde, față de volumul realizat în 1981 (40,7 mil. mc) va reprezenta o creștere de peste 3,6 ori. La cariera de șisturi bituminoase de la Anina, care va trebui să intre în producție în anul 1983 se va executa, de asemenea, un volum important de descoperță, care în 1985 va reprezenta 6 milioane mc, în timp ce producția de șisturi se va ridica la 10 milioane tone.

Corespunzător producției prevăzute a se extrage din subteran, în acest an urmează să se execute peste prevederile planului 9,4 km lucrări miniere pentru deschideri și pregătiri, cu 58,1 km mai mult decît în 1981, astfel încît volumul total al acestora să ajungă la 222,7 km. Pentru asigurarea realizării volumului planificat și a celui suplimentar de lucrări de pregătire și descoperță și respectiv a producției de cărbune pentru 1982 și în anii următori **este în curs de aplicare un complex de măsuri de mare amploare**. Astfel, forța de muncă suplimentară va crește de la circa 2 300 muncitori în luna martie a.c. la peste 11 000 în iunie a.c. Aproximativ 85% din această forță de muncă suplimentară va participa la realizarea sarcinilor de producție — planificate și suplimentare — ale com-

binatelor miniere Rovinari și Motru.

Mobilizarea acestor importante forțe umane și materiale și utilizarea lor cu randament sporit presupune o amplă activitate organizatorică, materială și financiară. În vederea asigurării condițiilor de cazare și masă s-au luat din timp măsuri speciale pentru realizarea într-un timp record a spațiilor necesare. Ele sînt menite să conducă la crearea unor condiții de muncă și de viață corespunzătoare pentru toți oamenii muncii antrenați în acest efort concentrat pentru realizarea programului privind dezvoltarea producției de cărbune.

Utilizarea la parametri ridicați a parcului de utilaje și instalații

PARALEL cu măsurile și eforturile directe pentru creșterea continuă a volumului de lucrări de pregătiri și descoperță și respectiv a celui de cărbune extras și pus la dispoziția unităților energetice, se vor desfășura acțiuni multiple în vederea îmbunătățirii întregii activități economice a unităților carbonifere. Între altele, se cere ca eforturile însemnate făcute în decursul anilor și în prezent pentru mecanizarea lucrărilor miniere, modernizarea tehnologiilor de deschidere, pregătire și extracție a cărbunelui (unitățile miniere dispun de peste 270 combine de înaintare și cam tot atîtea combine de abataj, circa 180 complexe de susținere mecanizată pentru subteran, de 60 de excavatoare cu cupe de peste 2,5 mc și 30 excavatoare cu rotor) să fie mai bine valorificate.

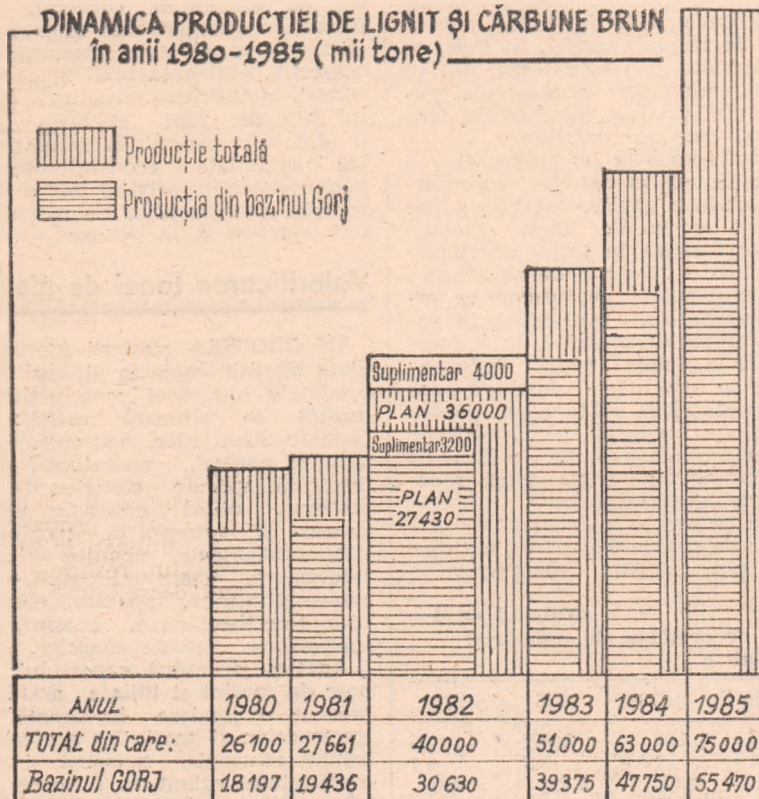
Numeroase întreprinderi au în centrul preocupărilor folosirea cu maximă eficiență a mașinilor și instalațiilor de care dispun, realizînd sau chiar depășind indicii de utilizare planificați. Situația este însă cu totul diferită la carierele Combinatului minier Rovinari unde, datorită numeroaselor intreruperi în funcționare, indicii de utilizare a timpului disponibil sînt încă mult sub prevederile planului. În vederea creșterii gradului de folosire a utilajelor și instalațiilor, în programele de măsuri întocmite pentru realizarea sarcinilor

de plan și recuperarea rămănerilor în urmă s-au prevăzut modalități concrete de îmbunătățire a situației. Astfel, ministerul și conducerea combinatelor miniere Rovinari și Motru au trecut la aplicarea măsurilor necesare pentru **reducerea timpului de staționare a utilajelor tehnologice**. Se are în vedere, în special, organizarea mai bună a muncii, recrutarea pentru liniile tehnologice din carierele de lignit a personalului muncitor stabilit prin normativele aprobate, asigurarea prin redistribuire a personalului tehnic de coordonare necesar funcționării corespunzătoare a utilajelor pentru program de lucru „în foc continuu”.

acel scop, se vor organiza, cu sprijinul ministerelor de profil, activități permanente de „service” la combinatele miniere Rovinari și Motru, pentru intervenții operative la utilajele tehnologice din cariere și din subteran. Toate acestea vor contribui hotărâtor la activarea unor complexe mecanizate de abataj existente în parcurile combinatele miniere.

Realizarea volumelor suplimentare atât la pregătiri și descoperți, cât și la lignit și cărbune brun necesită și un **efort deosebit de dotare tehnică**. De aceea, s-a stabilit ca în anul 1982, pentru creșterea capacității de lucru în carierele de lignit, să se monteze și să fie

DINAMICA PRODUCȚIEI DE LIGNIT ȘI CĂRBUNE BRUN în anii 1980-1985 (mii tone)

O atenție deosebită este acordată **pregătirii profesionale a personalului** necesar pentru liniile tehnologice care urmează a fi puse în funcțiune în anul 1982, astfel încât acesta să poată fi repartizat la punctele de lucru de pe utilaje concomitent cu începerea marșului de pe platformele de montaj sau a efectuării probelor tehnologice la transportoarele de mare capacitate. Totodată, se procedează la amenajarea drumurilor de acces la marile utilaje și la transportoarele magistrale etc. Se urmărește ca prin aplicarea acestor măsuri indicele planificat de utilizare a timpului disponibil să crească de la 60 la sută la 65 la sută, ceea ce — față de 47,6 la sută atins în anul 1981 — va reprezenta o contribuție importantă la realizarea planului de producție pe anul 1982.

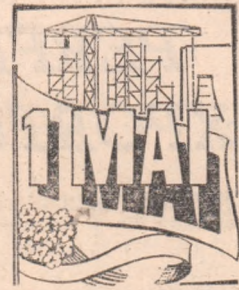
Un alt grup de măsuri concrete se referă la dotarea unităților miniere cu echipamentele și materialele necesare reparării benzilor de cauciuc, **asigurarea cu piese de schimb** pentru repararea imediată a utilajelor tehnologice la termenele stabilite și pentru remedierea operativă a defecțiunilor accidentale. În

puse în funcțiune în devans 11 excavatoare cu rotor și 6 mașini de haldat, iar în anul 1983 încă 5 excavatoare de același fel și o mașină de haldat. Sunt prevăzute, de asemenea, și dotări cu alte diverse utilaje, printre care: peste 2400 autobasculante de 16 tone, 6 excavatoare cu cupă, 10 excavatoare S. 1202, și altele.

Transportul materialului minier (cărbune și steril) din cariere și subteran la locul de destinație, respectiv la beneficiari, constituie una din problemele majore ale acestui sector. Rezolvarea ei solicită participarea și colaborarea mai eficientă ale celor implicați în acest domeniu. În ceea ce le privește, unităților de specialitate ale ministerului le revine sarcina de a monta la cariera Oltețu-Vilcea, până la sfârșitul lunii noiembrie a.c., o bandă magistrală pentru transportul sterilului. Totodată, va trebui proiectat cât mai repede un punct de încărcare a cărbunelui în gara Poștești, iar Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor de a executa și a pune în funcțiune pentru unitățile carboni-

Romică STANCIU
adjunct al ministrului minelor

(Continuare în pag. 21)

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Noi obiective în funcțiune

● În perioada parcursă din acest an, în unitățile Ministerului economiei forestiere și materialelor de construcții au fost puse în funcțiune 16 obiective de investiții, dintre care 9 în avans față de termenele planificate. Lucrările reprezintă capacități productive intrate în funcțiune integral sau parțial, precum și extinderi de capacități în întreprinderile existente. Fabrica de mobilă și scaune din Tg. Neamț, de pildă, începând din luna martie, poate realiza în plus o producție marfă în valoare de 30 milioane lei pe an, iar cea de la Giurgiu mobilă în valoare de 50 milioane lei pe an. O capacitate de 10 000 tone pe an celuloză chimică din rășinoase a fost pusă în funcțiune la combinatul din Zărnești.

● Pe șantierele marilor obiective de pe platforma Combinatului de la Brazi — obiective cu termen de punere în funcțiune anul acesta — au fost înregistrate noi succese în întrecerea socialistă. La instalația de cauciuc polibutadienic — materie primă pentru fabricarea anvelopelor — aproape 90 la sută din volumul lucrărilor tehnice de mare complexitate s-a încheiat.

● În portul Constanța, la dana nr. 68, au început lucrările de montaj la o linie tehnologică destinată încărcării navelor cu ciment în vrac. Proiectată pentru o capacitate de până la 8 000 tone ciment în 24 de ore, ea va contribui la ușurarea muncii de încărcare a navelor, la reducerea substanțială a staționării acestora la dană, precum și la obținerea unor importante economii bănești și materiale.

● Constructorii de locuințe din cadrul Trustului de construcții locale Constanța au predat beneficiarilor cel de-al 6 000-lea apartament realizat de la începutul actualului cincinal. În această perioadă la Constanța, Năvodari, Medgidia și Cernavodă au prins contur noi și moderne ansambluri de locuințe cu spații comerciale și alte diverse dotări social-edilitare. De menționat că oamenii muncii din cadrul trustului de construcții locale, care au de executat numai în acest an 5 000 de apartamente, și-au depășit sarcinile de plan aferente perioadei scurse din acest an, preind la cheie peste prevederi 134 de apartamente și garsoniere.

● Pe platforma Combinatului petrochimic de la Pitești a fost pusă în funcțiune o instalație pentru reducerea viscozității gudronului obținut prin distilarea în vid a păcurii în scopul obținerii unor produse petroliere superioare. Construită după un proiect elaborat de specialiștii Institutului de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare pentru rafinării de la Ploiești și echipată cu utilaje și aparatură realizate integral în țara noastră, noua instalație este, într-un grad ridicat, automatizată, asigurând procesului de prelucrare a substanțelor reziduale o înaltă eficiență economică.

Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior

PERFEȚIONAREA STRUCTURII EXPORTULUI DE MAȘINI ȘI UTILAJE

CINCINALUL actual reprezintă o perioadă de promovare fermă a noii calități în întreaga activitate economico-socială, de accentuare a căilor intensive de dezvoltare a economiei naționale, de ridicare la un nou nivel a eficienței economice generale — proces ce include, ca o componentă importantă, creșterea eficienței schimburilor noastre economice externe, promovarea unei strategii moderne, active a comerțului exterior *).

Industria construcțiilor de mașini, ale cărei produse se situează azi printre primele grupe de mărfuri în structura exporturilor românești, este chemată să aducă o substanțială contribuție la realizarea acestor comanda-mente, dezvoltând pe o treaptă superioară rezultatele obținute până în prezent (vezi graficul).

An de an, o cotă tot mai mare a producției naționale de mașini, utilaje și instalații este destinată pieței externe; dacă în ultimii ani, pe ansamblul ramurii ponderea exportului s-a ridicat la circa 1/3 din volumul producției, ea a fost mult mai mare în cazul anumitor produse și grupe de produse (vezi tabelul nr. 1).

În 1985, circa o treime din exporturile țării noastre vor fi reprezentate de grupa mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport, indicator caracte-

ristic pentru țările cu nivel de dezvoltare medie (în prezent, acest indicator este — potrivit cifrelor G.A.T.T. — de peste 40% în țările capitaliste dezvoltate și de circa 13% în țările în curs de dezvoltare).

Structura exportului de mașini, utilaje și instalații a fost orientată îndeosebi spre produse cu tradiție în fabricația românească de mașini (construcția de mașini grele), în timp ce țările dezvoltate se orientează, din ce în ce mai mult, spre produse ale tehnicii de vîrf, produse intensive în tehnologie și cercetare-dezvoltare.

Exportul românesc de mașini și utilaje se compune, în cea mai mare parte, din produse finite, avînd un nomenclator destul de larg. Trebuie menționat însă că în țările dezvoltate se manifestă o tendință de restrîngere a nomenclatorului produselor, ca urmare a specializării fabricației, în paralel cu creșterea gradului de adaptabilitate la cerințele pieței externe; totodată, se remarcă o creștere a ponderii exportului ca subfurnizor, pentru a impulsiona exportul de inteligență sub toate formele (instalații și linii de montaj, know-how, engineering, documentații tehnice, licențe etc.).

Rezultă că pentru a-și îndeplini rolul de factor de promovare și eficientizare a comerțului exterior, sporirea volu-

mului exportului de mașini, utilaje, instalații și mijloace de transport trebuie să se desfășoare în paralel cu perfecționarea structurii acestuia, în sensul creșterii ponderii produselor care valorifică superior materiile prime, energia, și munca națională, care înglobează cit mai mult progres tehnic, cit mai multă concepție proprie, permițînd înregistrarea unor avantaje comparative pe piața internațională, și respectiv, obținerea unui aport valutar ridicat. Modificarea structurii exportului este, de fapt, expresia imperativului noii calități în întreaga noastră activitate economico-socială, a noilor orientări privind dezvoltarea industriei construcțiilor de mașini în acest cincinal și în perspectivă.

Valorificarea tonei de metal

ÎN ORDINEA creșterii prețurilor pe piața internațională în ultimul deceniu, produsele industriei construcțiilor de mașini se situează astfel: componente electronice, aparatură de măsură și control, aparatură electro-medicală, aparate electrice de joasă tensiune, utilaj energetic, utilaj de ridicat și transportat, mașini textile, autovehicule, aparate de radio și televizoare, aparatură optică, de cercetare științifică, aparate electrocasnice, tractoare, nave, ceasuri, utilaje specializate, motoare electrice.

Analiza structurii exportului românesc de mașini și utilaje arată că, în prezent, o pondere însemnată revine tractoarelor și mașinilor agricole, utilajului energetic, petrolier și minier, materialului rulant, în timp ce produsele cu un grad ridicat de prelucrare (electronice și electrotehnice, mecanică fină și optică, mașini-unelte) au o participare relativ redusă la export. Astfel, de exemplu, grupa de mijloace ale tehnicii de calcul electronice are o cotă a exportului în producția internă, de numai 1% și o pondere foarte modestă în exportul ramurii.

Or, în ultimele două decenii, acesta a fost unul din segmentele cele mai dinamice ale pieței externe (în Europa occidentală creșterea anuală a pieței în ultimii ani a fost de 8%), perspectivele fiind în continuare favorabile (vezi documentarul O.N.U. E.C.E./E.N.G./A.U.T./3).

Existența unor serioase rezerve de perfecționare structurală a exportului de produse ale construcțiilor de mașini rezultă și din faptul că, în prezent, acesta este constituit în mare parte din mărfuri cu un preț de export pînă la 5 000 de dolari pe tonă, în timp ce produsele cu prețuri de peste 10 000 de dolari și de peste 20 000 de dolari pe tonă sînt slab reprezentate.

Iată de ce este necesar, pe măsura afirmării producției interne și ca o premisă a creșterii și eficientizării acesteia,

*) Sub genericul „Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior” s-au mai publicat puncte de vedere în R.E. nr. 7, 9, 12, 13, 15/1982

Tabelul nr. 1
Evoluția producției și exportului unor grupe de produse ale industriei constructoare de mașini

		1960	1965	1970	1975	1980
Utilaj energetic și electrotehnic	a	51,5	104,6	200	648,7	1 370,5
	f	7,2	8,5	7,9	9,6	9,7
Mașini-unelte pentru prelucrat metale prin așchiere	b	704	1 671	3 825	6 451	7 052
	d	4 441	7 163	14 138	28 267	29 439
	e	15,9	23,3	27,1	22,8	24,0
Mașini, utilaje și instalații pentru explorare geologică, pentru foraj și exploatarea sondelor din care:	a	88,1	237,6	268,3	712,9	1 852,2
	f	12,3	19,3	10,6	10,6	13,1
	b *	26	52	35	198	120
	d	116	74	31	125	207
	e	22,4	70,3	100	100	58,0
	b *	36	90	21	422	57
Excavatoare	d	127	465	732	1 209	1 325
	e	28,3	19,4	2,9	34,9	4,3
	b **)	4 526	3 405	13 475	35 714	52 744
Tractoare	d	17 102	15 836	29 287	50 003	70 873
	e	26,5	21,5	46,0	71,4	71,4
	b *	—	45	57	61	91
Locomotive electrice și diesel pentru linii magistrale	d	10	110	265	334	276
	e	—	40,9	21,5	18,3	18,3
	b *	3 477	2 860	4 507	9 126	7 434
Vagoane de mărfuri pentru linii magistrale *)	d	3 058	6 994	8 218	14 334	12 287
	e	100	40,9	54,8	63,7	60,5
	b *	—	328	5 409	21 611	21 417
Autoturisme de teren și oraș	d	1 200	3 653	23 604	68 013	88 232
	e	—	9	22,9	31,8	24,3

a — volumul exportului în milioane lei valută;
b — „ „ „ în bucăți;
c — „ „ producției în milioane lei;
d — „ „ „ în bucăți;
e — ponderea exportului în producție (în procente)
f — ponderea grupet de produse în exportul total de mașini, utilaje și mijloace de transport (în procente)

*) echivalente; **) inclusiv seturi de subansamble nemontate
Sursa: Prelucrări după Anuarul statistic al R.S.R., 1981

Tabelul nr. 2

Timpul mediu de asimilare și modernizare a produselor industriei constructoare de mașini

	Cincinalul 1971—1975	Perioada 1971—1977
Autocamioane și turisme	3	2,7
Traetoare și mașini agricole	2,8	3
Utilaj petrolier și minier	3,2	3
Utilaj energetic, metalurgic și mașini de ridicat	3,8	3
Utilaj tehnologic și material rulant	3	3,6
Nave maritime și fluviale	3,2	3,4
Mașini-unelte și mecanică fină	3	2,1
Mașini și aparate electrice	...	3,1
Motoare și materiale electrotehnice	...	2,2
Produse electronice și tehnică de calcul	3,7	2,5
Echipeamente de telecomunicații și automatizare	3,5	3,3
Mașini și utilaje pentru industria ușoară	2,2	3,7

Sursa: Studii de economie industrială nr. 6/1979

să se dezvolte cu prioritate exportul produselor aflate în avangarda progresului tehnic, să fie promovate pe piața externă realizările industriei românești de vîrf, ale electronicii și microelectronicii, mijloacelor de automatizare și conducere a producției, ale mecanicii fine și opticii, mașinile-unelte cu comandă program, etc — de preferat în cadrul livrărilor complexe, unde ponderea exportului de inteligență este mai mare.

În actualul stadiu de dezvoltare a țării noastre a devenit evident că, în condițiile unei diversificări interne a producției care generează o structură

produselor unor firme de renume din străinătate, obțin la export prețuri mai ridicate decît cele din alte țări socialiste. Ne referim apoi la reducerea consumului energetic, creșterea gradului de prelucrare (produse intensive în tehnologie și cercetare-dezvoltare), tipizare — care reprezintă criteriile principale ale restructurării în producția de utilaje și instalații tehnologice, după cum livrarea de instalații complexe, „la cheie”, constituie o importantă cale de creștere a eficienței comercializării acestei categorii de produse.

După cum se știe, țara noastră ocupă de mult timp locuri fruntașe în producția și exportul de utilaj petrolier, expresie a experienței tehnologice, a nivelului ridicat de dotare tehnică a industriei respective. În prezent și în perspectivă, dezvoltarea acestui domeniu de export este indisolubil legată de realizarea unor mutații în strategia producției și desfacerii, de adaptare rapidă la noile caracteristici ale cererii externe: instalații de foraj off-shore, instalații capabile să foreze în zone de deșert sau în zone cu temperaturi de pînă la -60° C, înzestrarea instalațiilor cu echipamente și acționări perfecționate, asigurarea unui flux continuu al pieselor de schimb către beneficiar.

În domeniul mașinilor-unelte, al produselor electrotehnice și electronice diversificarea gamei sortimentale, reducerea greutății, fiabilitatea ridicată sînt condiții ale creșterii gradului de penetrare pe piața externă, îndeosebi europeană, în contextul apariției de noi producători competitivi din țările în curs de dezvoltare mai avansate din Asia și America Latină.

În ceea ce privește mașinile agricole, alături de completarea nomenclatorului, cerința multifuncționalității va ghida strategia producției și desfacerii, impunîndu-se crearea de sisteme de mașini de înalt randament pentru toate utilizările agricole și zootehnice. Aceasta este, de altfel, strategia urmată de marile firme producătoare de tractoare pe plan internațional (John Deere, International Harvester, Long Case, Allis Chalmers, Ford — S.U.A.; Massey Ferguson, David Brown — Anglia; Lamborghini, Fiat, Sam — Italia; Renault — Franța; Belarus — U.R.S.S.) reflectată corespunzător în competitivitatea pe piața mondială, atît prin volumul și orientarea vânzărilor, cît și prin prețurile realizate.

O corelație nemijlocită: innoire—competitivitate

ALĂTURI de nivelul tehnic și calitativ al produselor industriale exportate, o importanță deosebită pentru competitivitatea acestora o are flexibilitatea industriei constructoare de mașini, viteza de reacție la modificările cerințelor pieței internaționale, capacitatea de a urma — și devansa — ritmul introducerii progresului tehnic pe plan mondial. Trebuie să se țină seama de faptul că, la unele produse, cursa ameliorărilor tehnice este foarte rapidă și, pentru a rămîne competitiv, este necesară o reducere substanțială a termenelor de asimilare în fabricație a noilor produse. La produsele electronice și electrotehnice, de exemplu, perioada de „noutate” este în medie de 2 ani, la motoare de 3-4 ani ș.a.m.d. În țara noastră s-au făcut eforturi de reducere continuă a timpului de asimilare a unui nou produs (de la 3,1 ani în medie în cincinalul 1971—1975, la 2,8 ani în cincinalul 1976—1980 — vezi tabelul nr. 2). Cu toate acestea, la o serie de produse importante, prezente în exportul românesc (cum sînt utilajele tehnologice, materialul rulant, mijloacele de automatizare) s-au înregistrat timpi lungi de asimilare, depășind mult media, ceea ce a influențat negativ competitivitatea acestora pe piața internațională.

La fel de importante — pentru eficiența exportului de mașini și utilaje — sînt și implicațiile folosirii unor tehnologii moderne, la nivelul celor mai înalte cuceriri ale științei mondiale, cu un înalt grad de mecanizare și automatizare a proceselor de producție și de muncă. Aceasta are influență atît asupra costurilor de fabricație, cît și asupra calității produselor și a termenelor de realizare.

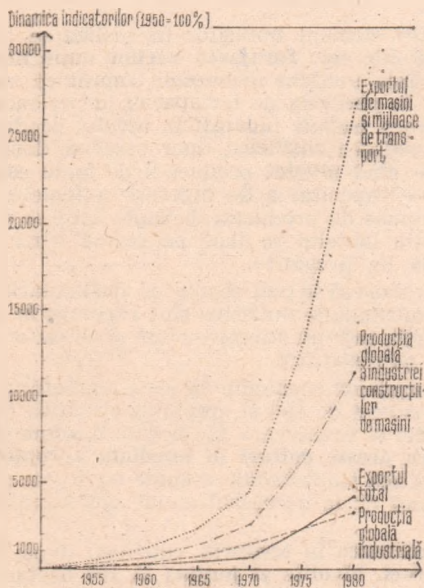
Desigur, este necesar ca toate aceste măsuri — de modernizare și innoire a produselor, de îmbunătățire a calității acestora, de schimbare a tehnologiilor învechite sau ineficiente — să se realizeze în primul rînd pe baza concepțiilor proprii (nu este nici eficient și nici de folos să se cumpere inteligența altora, cînd, pentru a păstra piețele externe cîștigate, trebuie să se accelereze ritmul introducerii progresului tehnic, în consens cu tendințele manifestate pe plan mondial). Or, o perioadă destul de îndelungată, industria constructoare de mașini a apelat masiv la importul de tehnologie (40 la sută din importul total al țării în perioada 1967—1978), acoperit însă numai în proporție de 21% prin exportul direct de concepție proprie, în timp ce, pe total economie, acest indicator a fost de 79%. — vezi „Studii de economie industrială”, nr. 16/1980)

Asiurarea service-ului și asistenței tehnice în exploatare

EXPORTUL mașinilor, utilajelor, instalațiilor și mijloacelor de transport este condiționat în mare măsură de capacitatea producătorului de a asi-

Olga MIHAESCU
Ioan POPA

(Continuare în pag. 28)

complexă a economiei naționale, este necesară și posibilă dezvoltarea specializată a producției pentru export în raport cu structura sistemului productiv național. Experiența internațională arată că obținerea de cîștiguri ridicate la export este condiționată de concentrarea eforturilor de promovare a unei game relativ limitate de produse, în vederea realizării de avantaje absolute în anumite domenii, paralel cu desfășurarea unor programe pentru valorificarea avantajelor comparative rezultate din evoluția conjuncturii externe. Este concludent, în acest sens, exemplul fabricației românești de motoare electrice care, realizate într-o gamă mai restrînsă și specializată și la un nivel tehnic comparabil cu cel al

Autoaprovizionarea teritorială

Creșterea randamentelor și rentabilității
în producția laptelui de vacă

MBUNĂTĂȚIREA continuă a alimentației populației este legată nu numai de consumul total de alimente pe locuitor, ci în primul rând de schimbările calitative ale rațiilor, în sensul asigurării ponderii fiziologice normale a produselor de origine animală.

Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole vegetale și animale în perioada 1982—1985 acordă o atenție deosebită, în acest sens, creșterii producției de lapte și produse lactate, care, prin calitățile lor nutritive, constituie o componentă a alimentației raționale. Se prevede că pînă în 1985, la fiecare 10 cetățeni să se asigure o vacă în lactație, astfel încît întreaga populație să beneficieze de un consum de lapte sporit pe locuitor.

La sfîrșitul actualului cincinal, industria laptelui va da o producție de aproape două ori mai mare față de cea din 1971. Acest spor va fi posibil datorită creșterii atît a cantității de lapte — ca rezultat al măririi efectivelor de vaci și a randamentelor medii pe animal —, cît și a volumului de investiții, concretizat prin punerea în funcțiune a noi obiective; totodată, modernizarea și diversificarea tehnologiilor de fabricație vor permite obținerea unor produse lactate care să corespundă variațiilor gusturi și nevoi ale diferitelor categorii de consumatori.

● **EFFECTIVUL DE VACI ȘI STRUCTURA LUI.** La începutul anului trecut, din efectivul total de bovine al țării (6 485 mii capete), vacile, bivolițele și junincile reprezentau 49,2 la sută, numărul lor fiind cu 37 la sută mai mare decît la începutul anului 1966 (însă ponderea în total a oscilat în acest interval, virful de 50 la sută din 1971 nemaifiind atins în anii următori). Repartizarea lor pe categorii de unități era următoarea: unități agricole de stat 13,4 la sută, cooperative agricole de producție 43,3 la sută, gospodăriile populației 43,3 la sută. În perioada menționată, producția de lapte a sporit cu 72,6 la sută, datorită creșterii atît a efectivelor, cît și a producției medii pe vacă furajată (cu 27 la sută în 1980 față de 1965); la cantitatea totală de lapte de vacă și bivoliță furnizată în 1980, cele trei categorii de unități agricole au participat cu 15 la sută, 30 la sută, și, respectiv, 55 la sută.

Asigurarea nivelurilor de consum la lapte și produse din lapte, prevăzute în programul de autoaprovizionare teritorială, se va obține în măsură mai mică prin creșterea efectivelor de vaci și în principal prin sporirea producției medii. Aceasta a fost, pînă acum, cu mult inferioară posibilităților, dacă ținem seama că mărirea suprafețelor destinate culturilor furajere a devansat-o pe cea a efectivelor de animale. Specialiștii apreciază că în 1980 existau, din acest punct de vedere, condiții pentru realizarea unei producții medii de cel puțin 2 500 litri de lapte pe vacă furajată, dar nivelul atins a fost, pe ansamblul agriculturii, de 1 901 litri (din care 2 341 l în întreprinderile agricole de stat și 1 367 l în cooperativele agricole de producție, pe județe ea variind între 1 421 l în Dolj și 2 346 l în Suceava). Obținerea producției medii prevăzute pentru anul 1985, de 3 000 l lapte/vacă, este pe deplin posibilă prin valorificarea superioară a potențialului.

O evoluție similară cu cea preconizată la noi, în sensul mării accentului pe **latura intensivă** — creșterea producției medii pe animal, se înregistrează și în țări cu o agricultură dezvoltată. Astfel, efectivele de bovine în țările membre ale Organizației Economice pentru Cooperare și Dezvoltare (O.E.C.D.), după ce au atins în 1975 un nivel record — 307 milioane de capete, au marcat o scădere în perioada ulterioară, estimîndu-se că nivelul lor va atinge în 1982 circa 303 milioane. Potrivit calculului de prognoză, fluctuații importante ale efectivelor de bovine, cu tendință de scădere a celor de vaci pentru lapte, se vor înregistra în Canada și Australia: se apreciază că nevoile de lapte ale Canadei și S.U.A. ar putea fi satisfăcute cu un efectiv de vaci mai redus cu 7, respectiv 9 la sută.

În țările membre ale Pieței Comune, creșterea efectivelor (de la 77 milioane de capete în 1976 la un nivel preconizat de 80 milioane în 1982) va fi stopată de măsurile luate de C.E.E. în vederea frînării producției de lapte.

Dacă în țările cu suprafețe foarte mari de pășuni (cum sînt S.U.A., Brazilia, Argentina, Noua Zeelandă) există orientarea de a crește bovine din rase specializate fie pentru producția de carne, fie pentru cea de lapte, în zonele geografice cu suprafețe limitate de pășuni, și cu densitate mare a populației — cum este cazul țărilor din Europa, printre care și România — asigurarea atît a laptelui cît și a cărnii se realizează cu rase de taurine cu aptitudini mixte.

În condițiile specifice din țara noastră, programul de ameliorare a taurinelor urmărește concentrarea efectivelor în trei rase de bază: Bălțata românească, Bruna de Maramureș și Friza.

Una dintre cele mai importante măsuri care asigură o eficiență sporită fermei este **corecta structurare a efectivului de bovine**, determinată de cîteva elemente fundamentale: efectivul de vaci trebuie să se găsească în permanență în proporție de 80 la sută în producție și 20 la sută în repaus; menținerea în fermă a întregului efectiv de vițele și folosirea integrală a lor la reproducție, pentru a se asigura primipare în număr cît mai mare; nivelul de control al unei măci funcțional eficiente este existența permanentă în efectiv a 50 la sută vaci gestante. O astfel de structură dă posibilitatea de a îmbunătăți matca din prăsilă proprie, cu generații noi de animale, ameliorate genetic, ceea ce are ca rezultat sporirea producției medii de lapte.

● **FURAJAREA.** Un element hotărîtor în realizarea unei producții de lapte eficiente este **furajarea vacilor după nivelul productiv individual**. Este unanim recunoscut faptul că solicitările maxime nu sînt în perioada de lactație, ci în perioada de repaus, timp în care vaca trebuie furajată la nivelul producției maxime estimate, în vederea realizării unor rezerve, deoarece imediat după fătare — cînd nivelul producției de lapte este în permanență creștere — capacitatea de ingerare a femelei se află sub solicitările impuse de producția de lapte care se realizează, respectiv secreția laptelui se face pe seama rezervelor acumulate în perioada de pregătire.

Pe de altă parte, trebuie să se țină seama de particularitățile hrănirii, în sensul că substanțele nutritive sînt necesare în anumite cantități și proporții, într-un anumit volum și cu un anumit mod de preparare și administrare.

Ponderea mare a furajelor suculente în rație, caracterul lor voluminos, conținutul ridicat de apă și greutatea specifică mare, dificultățile de transport și conservare fac necesară **amplasarea suprafețelor ocupate cu aceste culturi în imediata apropiere a fermelor de vaci**. Stabilirea suprafețelor ocupate cu aceste plante ar trebui să pornească de la necesarul anual optim, calculat după rații furajere.

În ce privește repartizarea în teritoriu, calculată după indicatorul „**numărul de vaci, bivolițe și juninci la 100 hectare de teren agricol**”, pe primele locuri se află județele Suceava, Neamț, Maramureș, cu peste 32 de capete, încălcîndu-se mai slabă se află în județele Tulcea (10 capete), Ialomița, Caraș-Severin, Constanța, Mehedinți (13—16 capete). Un astfel de ecart este în neconcordanță cu posibilitățile de furajare în județele țării și cu cerințele autoaprovizionării în profil teritorial.

Măsurile luate în ultima perioadă din inițiativa conducerii de partid și de stat au în vedere, pe de o parte, aplicarea obligatorie a unor norme raționale de furajare, a unor tehnologii care să asigure continua reducere a consumurilor de furajare pe litrul de lapte produs, iar pe de altă parte, rezolvarea deplină a problemei furajelor, atît prin valorificarea pașiștilor naturale, cît și prin creșterea randamentelor la hectar, îmbunătățirea structurii suprafețelor cultivate cu plante de nutreț, extinderea culturilor duble, folosirea integrală a unor produse secundare din agricultură.

● **VIAȚA PRODUCTIVĂ.** La un efectiv dat, nivelul producției medii depinde într-o măsură importantă și de modul în care

sînt asigurate condițiile unei desfășurări normale a funcțiilor biologice complexe ale vacilor. În legătură cu aceasta, considerăm că practica zootehnică ar trebui să țină seama de concluziile cercetărilor privind **vîrsta optimă pentru reproducție** a tineretului taurin femel. Practica de pînă acum indica pentru reproducție vîrsta de 18 luni, dar studii din diferite țări cu rezultate deosebite în creșterea vacilor pentru lapte arată că această vîrstă poate fi de 15 și chiar 13 luni, cu condiția ca animalele să atingă 85 la sută din greutatea de adult.

Din estimările economice efectuate de noi rezultă că de la naștere și pînă la intrarea în producție, o femelă necesită o cheltuială de aproximativ 7 400 de lei, sumă ce trebuie recuperată în viața productivă a animalului, printr-o **producție suplimentară de lapte**. Mai precis: **cantitatea de lapte de la o vacă aflată în producție trebuie să compenseze nu numai cheltuielile efectuate pentru obținerea sa, ci și cheltuielile efectuate pînă la trecerea tineretului la turna de bază** — care, în actualele condiții de prețuri, reprezintă echivalentul a 3 634 litri de lapte și trebuie recuperate pe parcursul duratei productive. Dacă durata de exploatare a animalului este considerată a fi de 8 lactații, atunci în fiecare lactație trebuie obținută o producție suplimentară de aproximativ 457 litri, pentru a asigura **premisele reproducției economice largite** în acest atât de important sector al zootehniei.

Referitor la durata de exploatare a vacilor de lapte trebuie făcută o distincție între **durata de producție potențială și cea economică**. Studiile în acest domeniu sînt mult rămase în urmă și, de aceea, nu rareori înțîlnim în practică structuri necorespunzătoare ale efectivelor din ferme. Totuși, acest aspect nu-l putem pune numai pe seama necunoașterii duratei normale de exploatare.

Este paradoxal faptul că animale care de ani de zile sînt neproductive, care cu tot tratamentul medical aplicat nu pot fi recuperate și care consumă zilnic hrană în valoare de cel puțin 12—13 lei pe cap, nu pot fi scoase din efectiv. Această anomalie este determinată de faptul că unitatea zootehnică are ca indicator de plan „**efectivul la sfîrșitul anului**“. Pe parcursul anului o parte dintre vaci depășesc vîrsta productivă; ca urmare, **planul efectivului de animale nu se mai corelează cu planul producției de lapte** (calculat pe baza randamentului mediu), excluzînd de la început criteriul eficienței economice.

● **RENTABILITATEA**. Rezolvarea aspectelor menționate va avea ca efect nu numai creșterea producției de lapte, ci și mărirea eficienței economice a activității în acest sector, care — ca, de altfel, întreaga agricultură — este supus influenței pe care o exercită evoluția costurilor resurselor de producție.

Statisticile F.A.O. relevă că nivelul costului de producție, în majoritatea țărilor cu pondere în creșterea vacilor de lapte, este în continuă creștere. Ca urmare a sporirii rapide a cheltuielilor de producție și a reducerii veniturilor, eficiența economică în creșterea și exploatarea vacilor de lapte în diferite țări europene s-a redus continuu. Astfel, în Belgia, unde producția medie de lapte pe o vacă este de 3 600—3 800 litri, rentabilitatea a scăzut cu 15—25 la sută, în funcție de dimensiunea fermelor de vaci. În Franța, în ultimii ani numărul fermelor specializate în producția de lapte s-a micșorat cu 5 la sută, din cauza rentabilității lor reduse. Și în Iugoslavia, indicatorii economici ai producției de lapte în sectorul agriculturii cooperatiste arată o situație nefavorabilă.

În ce privește țara noastră, din calculele statistice efectuate la Departamentul Agriculturii de Stat rezultă că **în perioada 1970—1980, costul unitar al laptelui de vacă a crescut cu două treimi**. La aceasta a contribuit, nu în mică măsură, tendința de a concentra efective mari de vaci în unități zootehnice gigant, cu gestiune greoaie și neeficientă, cu importante cheltuieli de investiție și de producție, nejustificate prin nivelul producției medii de lapte. Această concentrare, pe lîngă alte dificultăți pe care le-a provocat, a făcut ca aprovizionarea cu furaje să devină o problemă uneori spinoasă. Totodată, uriașa cantitate de gunoi de grajd ce rezultă la un mare complex de vaci, în loc să constituie o sursă de venituri (dată fiind importanța administrării de îngrășăminte organice pentru creșterea producțiilor agricole), are efecte economice și ecologice negative; transportul și împrăștierea acestei cantități pe suprafețe mari de teren ar implica un nivel prohibitiv al cheltuielilor, al necesarului de mijloace mecanice și al consumului de carburanți, iar acumularea gunoii în incinta complexului ocupă teren sustras de la alte destinații și prezintă pericol de poluare a mediului.

În afară de nivelul ridicat al costului laptelui, obținerea unor rezultate economice nefavorabile în creșterea taurinelor pentru lapte s-a datorat în bună parte și sistemului de prețuri practicat. În medie, pe perioada 1976—1978, costul laptelui în fermele de stat a fost mai mare cu 29,1 la sută față de prețul mediu de realizare a aceluiași produs, ceea ce înseamnă că **în bună parte munca socială nu a fost recunoscută de societate**.

Problema a fost, în principiu, rezolvată prin recenta așezare pe baze economice a prețurilor de producție, contractare și achiziție. Producătorii de lapte obțin prețuri diferențiate pe surse și zone, precum și în funcție de **calitatea produsului**. Pentru aprecierea calității se are însă în vedere un singur element — conținutul de grăsime; or, **evaluarea ar trebui făcută și după alte elemente calitative, cum ar fi, de exemplu, conținutul în proteină — parametru căruia i se dă o atenție deosebită în majoritatea țărilor cu zootehnic dezvoltată**.

Prețurile de producție și de contractare practicate în prezent vor asigura rentabilitatea producției de lapte în condițiile unei raționalizări stricte a cheltuielilor, prin fructificarea rezervelor de creștere a eficienței, existente în fiecare fermă de stat, în fiecare cooperativă agricolă.

■ **VALORIFICAREA COMPLETĂ**. Una din aceste rezerve, pe care trebuie să o aibă în centrul atenției atât producătorii de lapte cît și industria produselor lactate, o reprezintă valorificarea deplină a cantităților obținute, respectiv prelucrate.

În prezent, de regulă, preluarea laptelui de la producători (ferme de stat și cooperatiste, gospodării personale) se face, de către unitățile specializate, de două ori pe zi. Sistemul este neeconomic prin nivelul ridicat al consumurilor — și cheltuielilor — ce revin pe litrul de lapte pentru transportul unor cantități relativ mici.

Alte țări practică tot mai larg **preluarea laptelui o dată la două zile**. Aceasta necesită aplicarea, la producător, a unor metode de conservare a produsului, pentru a-l menține proaspăt, cu întreaga sa valoare nutritivă inițială și cu însușiri organoleptice corespunzătoare. Nu de mult, în țara noastră a fost pusă la punct o astfel de **metodă eficientă, bazată pe folosirea unui adaos de perhidrol** (apă oxigenată cu o concentrație de 30 la sută). Extinderea și generalizarea acesteia în unitățile zootehnice producătoare de lapte, și în mod deosebit asigurarea condițiilor concrete de implementare, este fără doar și poate un câștig ce nu trebuie să fie neglijat. An de an, în sezonul cald, unitățile agricole pierd (prin depreciere) însemnate cantități de lapte, cu implicații dintre cele mai serioase asupra rentabilității economice. Credem că rezolvarea problemei ar fi posibilă prin organizarea unor mici **stații zonale de producere a apei oxigenate**, care ar necesita instalații simple și puțin costisitoare; aceste stații ar putea funcționa în cadrul fiecărui consiliu agro-industrial sau chiar la fabricile de produse lactate, de unde perhidrolul să fie adus la producător cu mașinile care vin, goale, să încarce laptele.

Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială stabilește obligația consiliilor populare de a dezvolta, în cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, unități mici de prelucrare a produselor agroalimentare, inclusiv a laptelui, în scopul satisfacerii necesarului fondului de consum local. Totodată, se vor avea în vedere diversificarea produselor lactate și prelucrarea unor cantități sporite de lapte în zonele și localitățile mari producătoare, în unități specializate.

În procesul de prelucrare a laptelui un accent deosebit se impune a fi acordat **subproduselor** rezultate. Bunăoară, laptele smîntînit rezultat de la fabricarea untului are toate componentele și însușirile laptelui integral, ceea ce permite valorificarea lui într-o bogată gamă de produse (lapte de consum, băuturi răcoritoare, produse dietetice acide, brînzeturi, în hrana animalelor etc.). De asemenea, se impune a fi mult extinsă utilizarea **zarei și zerului**. În multe țări ale lumii zara se consumă ca atare, sub formă de băutură răcoritoare, iar din zer se prepară băuturi, brînzeturi, unt, acid lactic, zer concentrat și zer praf, drojdie furajeră și altele.

Cele cîteva aspecte menționate ilustrează modul complex în care trebuie abordată problematica îmbunătățirii producției de lapte, sub raport cantitativ și al eficienței economice. Acțiunile în acest domeniu important al noii revoluții agrare, îmbinînd valorificarea tradiției și a experiențelor bune de pînă acum cu rezultatele științei, trebuie să mobilizeze factorii de decizie și cadrele de conducere la nivel departamental, teritorial, al unităților și fermelor, pe toți lucrătorii din această ramură a zootehniei și din unitățile prelucrătoare, pe deținătorii de loturi individuale și gospodării personale, pentru realizarea exemplară a prevederilor programului de autoaprovizionare.

Gh. N. IOSIF

Sporirea rolului cointeresării materiale în creșterea producției agricole

PENTRU creșterea eficienței și rentabilității producției agricole, în lumina noului mecanism economico-financiar, statul folosește o serie de pîrghii economice și financiare, între care prețul constituie una dintre cele mai importante. Alături de celelalte categorii de preț, prețurile de contractare și achiziție constituie un instrument important în creșterea cointeresării materiale a lucrătorilor din agricultură, a țărănimii în general, în îndeplinirea și depășirea indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului de producție, în contractarea și livrarea unor cantități tot mai mari de produse agricole vegetale și animale la fondul de stat. De asemenea, prețurile de contractare și achiziție exercită o influență directă asupra veniturilor bănești ale unităților agricole socialiste de stat și cooperatiste, precum și ale producătorilor individuali.

Politica de prețuri adoptată de partid și de stat în domeniul achizițiilor și contractărilor de produse agricole vizează îmbinarea eficientă a intereselor generale ale agriculturii, ale economiei naționale cu interesele unităților agricole și ale producătorilor individuali. Pentru ca aceste prețuri să-și îndeplinească mai pregnant rolul de pîrghie economică-financiară, au fost adoptate acte normative care stipulează noi măsuri destinate îmbunătățirii sistemului de contractare și achiziție destinate îmbunătățirii sistemului de contractare și achiziție a produselor agricole, creînd un cadru legislativ perfecționat desfășurării relațiilor de vânzare-cumpărare între producătorii și beneficiarii produselor agricole, menit să stimuleze participarea mai activă a țărănimii la dezvoltarea economică a țării, să permită realizarea schimbului de produse între sat și oraș, în conformitate cu principiile eticii și echității socialiste.

După cum este cunoscut, începînd din acest an prețurile de contractare și achiziție și primele stimulative au fost majorate, fiind acordate în mod diferențiat și progresiv, în raport cu categoria și cantitățile de produse livrate la fondul de stat.

De exemplu, la laptele de vacă pentru unitățile agricole de stat valoarea minimă a primei acordate este de 0,40 lei/litru, în condițiile în care se livrează la fondul de stat 2 000 litri de lapte de la fiecare vacă sau bivoliță furajată, iar valoarea maximă este de 1,10 lei/litru, dacă se contractează și livrează peste 3 500 litri. Aceste prime sînt încă și mai stimulative pentru cooperativele de producție și, îndeosebi, pentru producătorii individuali. Pentru cantități contractate de pînă la 500 litri de lapte pe fiecare vacă sau bivoliță, producătorii individuali primesc o primă minimă de 0,30 lei/litru, iar peste 2 000 litri o primă de 1,1 lei/litru. Și în domeniul producției vegetale sistemul de prețuri a suferit modificări importante. Astfel, la producția de sfeclă de zahăr, prețul actual de contractare pe tonă este de 345 lei, iar prima medie ce se poate acorda — de 205 lei, exprimînd o creștere de 59% față de prețul de contractare. În cazul contractării și livrării la fondul de stat a unei producții cuprinse între 25 și 30 t/ha, I.A.S.-urile beneficiază de o primă de 150 lei/tonă, iar dacă producțiile depășesc 35 t/ha, prima maximă este de 250 lei/tonă.

Calculule făcute la nivelul sectorului agricol cooperatist al județului Mureș, estimează pentru acest an că prețurile și primele acordate, corespunzător nivelului planificat al principalelor categorii de produse destinate livrării la fondul de stat, vor aduce un venit suplimentar total de 312 milioane lei, ceea ce va reprezenta o creștere de peste 34%, comparativ cu ceea ce s-ar fi putut obține în condițiile vechiului sistem practicat. Din această sumă, circa 111 milioane de lei se vor obține pe seama diferențelor de preț, la produsele animale contractate (carne și lapte), creșteri mai însemnate înregistrîndu-se la laptele de vacă (35%) și carnea de bovine (29%), iar venitul suplimentar realizabil din primele acordate la produsele vegetale și animale este estimat la 200 milioane lei (tabelul nr. 1).

Sectorului gospodăriilor populației i se acordă actualmente o importanță deosebită, constituînd o sursă suplimentară de creștere a producției de lapte, carne, ouă, miere, legume, fructe, cartofi, plante tehnice și altele, de valorificare a unor cantități sporite din asemenea produse la fondul de stat.

Prevederile recentelor documente reflectă și grija partidului și statului pentru atragerea gospodăriilor populației la crește-

Tabelul nr. 1

Veniturile suplimentare ce vor putea fi obținute în 1982 în sectorul cooperatist al județului Mureș

	Producția livrată la fondul de stat (mil. lei)		Veniturile realizate	
	prețuri vechi	prețuri noi	suplimentare (mil. lei)	%
Pe seama diferenței de preț				
Carne de bovine	118	152	37	129
Carne de porcine	65	87	22	134
Carne de ovine	16	20	4	125
Carne de pasăre	19	21	2	110
Lapte de vacă	124	168	44	135
Lapte de oaie	6	8	2	133
Pe seama primelor acordate				
Grîu-secară	111	127	16	114
Porumb boabe	106	133	27	125
Orz, orzoaică	93	116	23	125
Sfeclă de zahăr	114	201	87	176
In pentru fibră	30	36	6	120
Cîneapă fibră	13	18	5	138
Tutun	45	47	2	104
Legume	39	44	5	113
Fructe	10	10	—	100
Lapte de vacă	x	30	30	x
Total	909	1 218	312	134

rea și diversificarea ofertei de produse agro-alimentare pe piață, după ce și-au asigurat nevoile proprii de consum. Stimulați de actualul nivel al prețurilor numeroși locuitori din comunele, satele și chiar din localitățile urbane ale județului au început să cultive importante suprafețe de teren și să crească un număr mai mare de animale și păsări de curte. În ce privește, de pildă, sfecla de zahăr, în comuna Săulia se prevede să se cultive 230 hectare de pe care să se obțină 38 000 kg/ha, iar în comuna Rîciu, pe 200 ha, o producție medie de 35 030 kg/ha. Rezultate asemănătoare sînt estimate și pentru locuitorii comunelor Mureșeni, Nazna ș.a. Producțiile sporite vor permite gospodărilor să beneficieze de nivelul maxim de primă, asigurîndu-le venituri suplimentare cu peste 50% mai mari, comparativ cu cele realizate anul trecut (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Estimarea producțiilor de sfeclă de zahăr și a veniturilor aferente în gospodăriile populației, în anul 1982, în unele comune din județul Mureș

	Săulia	Rîciu	Mureșeni	Nazna
Cantitatea planificată a fi livrată la fondul de stat (tone)	8 740	7 006	4 964	4 100
Venituri ce vor putea fi obținute (mii lei)	4 807,0	3 853,3	2 730,2	2 255,0
— la prețul contractat	3 015,3	2 417,1	1 712,6	1 414,5
— pe seama primelor	1 791,7	1 436,2	1 017,6	840,5
Venituri realizate în 1981 (mii lei)	2 840	1 778	1 436	1 265
Venituri suplimentare în 1982 față de 1981 (mii lei)	1 967	2 075,3	1 294,2	990,0

Județul Mureș are o bogată tradiție în creșterea animalelor, valorificînd din plin potențialul productiv al raselor noastre autohtone și dispunînd de importante rezerve furajere. Numeroși cetățeni din mediul rural și chiar din unele localități urbane sînt vechi crescători de vite. Producțiile asigură necesarul de lapte pentru familiile lor, dar cantitatea cea mai mare de lapte o contractează cu statul. Un exemplu elocvent îl

Agatha POPESCU

Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu”

Ion FĂGARĂȘAN

Direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară a județului Mureș

(Continuare în pag. 27)

CERINȚE DE UTILIZARE A ENERGIEI

În concordanță cu exigențele calitative ale dezvoltării

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor privind asigurarea bazei materiale a desfășurării normale, eficiente, a procesului economic, un loc prioritar revine energiei. Component indispensabil al oricărui proces productiv, al oricărei activități sociale, factorul energetic influențează nemijlocit dinamica dezvoltării economice, condiționează hotărâtor realizarea obiectivelor propuse. De aceea, preocupările privind lărgirea bazei energetice proprii, orientare de amplă perspectivă, a cărei expresie concretă, mobilizatoare, o reprezintă „Programul de producere a energiei în cincinalul 1981—1985 și dezvoltarea bazei energetice a țării până în 1990”, aprobat la recenta plenară a C.C. al P.C.R., reflectă acțiunea consecventă a partidului de a fundamenta pe baze temeinice dezvoltarea societății românești. Subliniind că sporurile prevăzute la producția de energie, deopotrivă cu îmbunătățirea structurii resurselor și consumurilor de energie, urmăresc mai cu seamă degrevarea balanței de plăți a țării de o serie de importuri costisitoare, secretarul general al partidului a evidențiat, totodată, necesitatea de a se asigura o utilizare mai eficientă a energiei la nivelul întregii economii. Se impune ca indicele de creștere a consumului de materii prime și energie să fie mai mic decât creșterea generală a producției — domeniu în care există importante rezerve.

Apare, așadar, limpede că asigurarea necesarului energetic și reducerea consumurilor specifice de energie reprezintă obiective de interes național, sporirea eficienței cu care se consumă energia în toate sferile de activitate constituind o pirghie de bază în asigurarea progresului general. În vederea traducerii cât mai curînd în viață a acestor deziderate, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a hotărît în ședința din 9 aprilie a.c. să se treacă imediat la analiza fiecărui produs și a fiecărui proces consumator de energie, stabilindu-se cu termene precise de aplicare noi tehnologii ce trebuie utilizate și îmbunătățirile tehnice care sînt necesare în instalațiile industriale, pentru reducerea cu cel puțin 20—25 la sută a consumurilor pe întregul cincinal 1981—1985. În acest fel, trebuie să se asigure reducerea, în 1985, a consumului de energie primară cu 15 la sută față de necesarul calculat potrivit normelor de consum din 1981. Pornind de la asemenea sarcini, ne propunem, în continuare, să explorăm unele căi susceptibile de a asigura consistența faptică a acestui imperativ economic.

Elaborarea, analizarea și actualizarea balanțelor și prognozelor energetice reprezintă o activitate continuă, care necesită nu numai cunoașterea foarte bună a realităților din fiecare ramură a economiei naționale, a tehnologiilor și particularităților fiecăreia, ci și o corectă evidență statistică pentru perioade trecute, precum și o imagine cât mai clară a dezvoltării economice proiectate în perspectivă. De asemenea, este necesară cunoașterea rezervelor naționale de energie primară, a resurselor și consumurilor, a condițiilor specifice de dezvoltare posibilă a bazei energetice a economiei și prevederea influențelor pe care tehnica nouă și îmbunătățirea structurii producției industriale și a tehnologiilor le vor avea asupra consumurilor de energie primară și de energie electrică. Totodată, trebuie să fie cunoscute realitățile din alte țări cu privire la resursele folosite, consumuri, structuri de balanțe energetice, măsuri aplicate sau preconizate pentru conservarea energiei.

Pentru a se putea urmări și analiza fenomenele complexe din domeniul producerii, transportului, prelucrării și utilizării energiei în diferitele ei forme, în prezent se folosesc indicatori economici specifici, dintre care principalii sînt :

În domeniul producției (extracției) energiei primare : investiția specifică pentru obținerea unei tone combustibil convențional (inclusiv investițiile adiționale pentru întreținerea capacităților de extracție a combustibililor minerali primari) ; costul (respectiv costul de producție) la care revine o tonă combustibil convențional din fiecare formă de energie primară folosită.

În domeniul consumului de energie (primară și electrică) : a) consumurile specifice energetice (cantitative) ; b) indicii de corelație cu ceilalți indicatori economici, pe ansamblu și în fiecare ramură a economiei naționale.

În acest cadru, indicatorul principal care reflectă echilibrul balanțelor energetice și eficiența măsurilor de economisire a energiei, aplicate în fiecare țară, este așa-numitul „indice de elasticitate”, indicator care se calculează prin raportul dintre creșterea consumului total intern de energie dintr-un an și creșterea produsului național brut (respectiv, a venitului național) din același an. Este, deci, un indicator care se referă la ansamblul economiei naționale și trebuie să fie calculat cu atenție și corectitudine, atît pentru consumul de energie primară, cit și în mod separat, pentru consumul de energie electrică.

În situațiile normale, indicele de elasticitate pentru consumul total de energie primară trebuie să fie subunitar și cu atît mai scăzut cu cit eficiența cu care se folosesc combustibilii este mai bună. Scăderea accentuată a acestui foarte important indicator economic arată, fără îndoială, că se aplică cu succes atît măsuri de creștere a randamentelor cu care se utilizează combustibilii primari, cit și măsuri de creștere a produsului intern brut într-o structură favorabilă. Valorile supraunitare ale indicelui de elasticitate reflectă, dimpotrivă, risipa de energie, efecte slabe sau inexistența măsurilor de economisire, împărțirea unei orientări nefavorabile structurii producției industriale și, în general, o stare necorespunzătoare în instalațiile și tehnologiile consumatoare.

Indicele de elasticitate privitor la energia electrică este supraunitar chiar în țări intens electrificate, dar care nu au aplicat măsuri de raționalizare a consumurilor, precum și în țări în curs de dezvoltare, care acordă atenție prioritară electrificării, și tinde să devină în mod normal subunitar pe măsură ce electrificarea s-a extins și se aplică măsuri de economisire în toate ramurile economiei naționale. După creșterea masivă a prețului petrolului pe piața mondială, indicele de elasticitate referitor la consumurile globale anuale de energie primară a înregistrat o evoluție descendentă în țările industrializate, importatoare de mari cantități de petrol, datorită aplicării unui ansamblu de măsuri de conservarea energiei (vezi tabelul nr. 1).

Printre principalii factori care au jucat un rol important în acțiunile întreprinse pentru conservarea energiei se numără restructurarea producției industriale (îndeosebi în metalurgie și chimie), scoaterea din funcțiune a instalațiilor învechite care funcționau cu consumuri specifice mari de energie, reînnoirea utilajelor în sectoarele cheie ale industriei și prin aceasta îmbunătățirea tehnologiilor, dezvoltarea transportului în comun și îngrădirea transportului auto individual, recuperarea resurselor energetice secundare în industrie prin realizarea de instalații recuperatoare în fabricile existente, dezvoltarea producției combinate de energie electrică și termică.

Urmărind datele înscrise în tabelul 2 se remarcă faptul că în țara noastră indicele de elasticitate pentru energia primară este subunitar și în scădere accentuată. Dar dacă ținem seama de faptul că consumurile specifice energetice proiectate nu se îndeplinesc întotdeauna, de faptul că numeroase întreprinderi depășesc normele și cotele de consum planificate, că numeroase

Tabelul nr. 1

Evoluția indicelui de elasticitate într-o serie de state cu economie dezvoltată

	1960—1968	1969—1973	1974—1978
Canada	0,83	1,21	0,58
Franța	1,16	1,30	0,96
Italia	1,63	1,77	1,15
Japonia	1,09	0,83	0,53
Marea Britanie	0,75	0,67	0,55
R. F. Germania	1,06	1,03	0,96
S.U.A.	1,04	1,12	0,69

Sursa : Perspectives économiques de l'OCDE — Paris, juillet 1979.

instalații de recuperare de resurse energetice secundare nu sînt ținute în funcționare continuă etc. se poate ușor constata că indicii de elasticitate ar fi putut fi mai scăzuți.

Așadar, indicii de elasticitate, indici sintetici, servesc ca mijloace de control asupra orientării economiei și a balanțelor energetice și îndeosebi în prognozele energetice, constituind în același timp elemente sigure pentru aprecierea justității politicii energetice aplicate, a rezultatelor obținute în domeniul conservării și economisirii energiei, precum și în îmbunătățirea structurii producției industriale (deoarece 75—80% din consumurile energetice se realizează în industrie).

Consumurile specifice de energie primară și, respectiv, de energie electrică, sînt indicatori economici care reflectă fidel nivelul tehnologiilor folosite în fiecare ramură industrială, starea tehnică a instalațiilor în care se consumă energia și grija cu care se aplică măsurile pentru economisirea energiei și micșorarea pierderilor. Consumurile specifice energetice se calculează pe unitatea fizică de producție, sau pe unitate valorică realizată în industrie. Aceste calcule se folosesc la predeterminarea consumurilor de energie și combustibili, în scopul elaborării balanțelor energetice și pentru a aprecia progresele ce se realizează în ridicarea nivelului tehnic al instalațiilor consumatoare și în creșterea randamentelor cu care se utilizează combustibilii și energia electrică.

Pentru un același produs industrial, compararea consumurilor de energie (măsurate cu aceeași unitate de măsură) în diferite țări poate oferi o imagine comparativă a tehnologiilor folosite, a nivelului tehnic al instalațiilor industriale utilizate și a eficienței cu care este folosită energia primară. Se poate constata o diversitate foarte mare din analiza unor asemenea consumuri specifice, în unele țări membre ale O.C.D.E., pentru principalele produse industriale, mari consumatoare de energie.

Mai departe, consumul specific de energie pe unitatea fizică de producție reflectă nivelul tehnic al procedurilor industriale utilizate. Consumul de energie raportat la valoarea producției pe ramuri industriale este un indice mai cuprinzător, care arată și îmbunătățirile care se realizează în structura producției industriale. În România, consumul specific mediu de energie primară în industrie a scăzut de la 185 tone combustibil convențional/1 mil. lei producție industrială în 1965, la 155 în 1970, 111 în 1975 și 95 în 1980 (scădere cu aproape 50% în 1980 față de 1965). În același timp, indicele mediu de consum de energie electrică în industrie a scăzut de la 75 mii kWh/1 mil. lei producție industrială în 1965, la 69 mii kWh în 1975 și 56 mii kWh în 1980 (scădere cu aproape 30% în 1980 față de 1965).

Acțiunile întreprinse de mai multă vreme în țara noastră pentru scăderea consumurilor specifice energetice au dat o serie de rezultate, cu deosebire în ultimii 10 ani. Prin îmbunătățirea și modernizarea, pe de o parte, a tehnologiilor și a structurii producției, în fiecare ramură a industriei, iar pe de altă parte prin ridicarea nivelului tehnic al instalațiilor și creșterea randamentelor cu care se consumă energia, indicii sintetici care reflectă creșterea eficienței economice în folosirea energiei s-a îmbunătățit. Cu toate acestea, indicii de consum mediu de energie în raport cu venitul național creat anual pe un locuitor în țara noastră, în ultimii 10 ani, este de 1,5—1,6 ori mai mare față de cel din alte țări europene cu industrie dezvoltată. Aceasta arată că în domeniul economisirii energiei există încă multe rezerve nepuse în valoare, în toate sectoarele economiei, în ceea ce privește creșterea eficienței cu care sînt utilizați combustibilii și energia.

Să concluzionăm acum asupra acestor câteva considerente privind indicatorii menționați și conținutul lor. La nivel macroeconomic, indicatorii folosiți în domeniul energetic (indici de elasticitate, consumuri medii exprimate în kilocalorii pe tona de produs, consumuri medii de energie pe unitate valorică de producție industrială) pot fi considerați în etapa actuală de dezvoltare suficienți și bine folosiți. Ei permit atât comparații cu ceea ce se întîmplă în alte țări, cât și analize retrospective asupra evoluției, în precedenții 20—30 de ani, asupra realizărilor și realităților existente în domeniul conservării energiei în economia noastră.

În general se apreciază — și pe bună dreptate — că indicii sintetici (globali) pe ansamblul economiei nu sînt de natură să releve deficiențele pe ramuri ale economiei, deficiențe care mai persistă în ceea ce privește aplicarea fermă a metodelor de economisire a combustibililor și energiei electrice. Totmai de aceea, utilizarea lor în practica de planificare, de prognozare și de analiză economică trebuie menținută la nivelul global, macroeconomic. Aceasta nu înseamnă însă că fenomenele respective nu trebuie mai larg și mai precis cunoscute și comensurate. Dimpotrivă, a venit vremea ca practica indicatorilor sintetici energetici — desigur, adaptați sferelor respective — să fie extinsă la nivelul fiecărei ramuri a economiei.

Evoluția indicelui de elasticitate în România

	1951— 1955	1956— 1960	1961— 1965	1966— 1970	1971— 1975	1976— 1980
Creșterea medie anuală a produsului național brut — %	13,3	7	9,5	8,8	10,6	8,1
Creșterea medie anuală a consumului intern de energie primară — %	11,8	6,3	8,2	6,8	6,8	5,1
Creșterea medie anuală a consumului intern de energie electrică — %	15,3	12,1	12,5	9,86	9,4	6,5
INDICELE DE ELASTICITATE PENTRU ENERGIA PRIMARĂ	0,89	0,90	0,86	0,77	0,64	0,63
INDICELE DE ELASTICITATE PENTRU ENERGIA ELECTRICA	1,15	1,72	1,32	1,1	0,89	0,80

Ar fi chiar util ca asemenea indicatori să fie folosiți și în analizele energetice pe subramuri, deoarece pe această cale ar fi posibil să se pună mai bine în evidență progresul care se realizează în fiecare ramură în ceea ce privește scăderea consumului de energie în raport cu producția netă, cu producția fizică și chiar cu creșterea productivității muncii.

Menționăm și faptul că folosirea indicatorilor specifici producției de energie (investiție specifică și cost pe tona combustibil convențional) rămîne bineînțeles limitată la nivelul balanței globale de energie pe întreaga economie, al prognozelor energetice și al subramurilor (extractivă-minieră) care produc energie primară sau care introduc în utilizare, la scară industrială, forme noi de energie — solară, eoliană, geotermică, nucleară. De o deosebită eficacitate în analizele energetice, făcute în timp, sau la un anumit moment, și îndeosebi în fundamentarea necesităților de consum (pentru planuri anuale sau de perspectivă) sînt și indicii de consumuri specifice în raport cu unitatea de producție industrială fizică. Pentru planurile de perspectivă și schițări de prognoze pot să fie utilizate și consumuri specifice în raport cu valori de producție, dar în practica elaborării planurilor definitive și a aplicării măsurilor de economisire trebuie să fie folosite consumuri specifice fizice pe unitatea fizică de produs.

Există uneori tendința de a se masca lipsa de măsuri de economisire a combustibililor și energiei electrice, randamentele nemulțumitoare ale unor instalații consumatoare și eficiența scăzută cu care este folosită energia în unele întreprinderi, prin schimbarea periodică a conținutului indicilor de consumuri specifice (norme de consum). Pentru a se putea pune în evidență efectele aplicării măsurilor de economisire a combustibililor și energiei electrice, este necesar să se păstreze o riguroasă evidență cifrică a consumurilor, dar și un conținut constant al indicatorului de consum specific.

În fapt, sistemul de indicatori de consumuri specifice energetice (norme de consum) s-a dovedit, în planificare și în urmărirea executării planului, mijlocul cel mai eficient și cel mai sigur pentru cunoașterea relațiilor din fiecare ramură a economiei, din fiecare subramură a industriei și fiecare întreprindere. Dar el ar trebui încă mult extins. Există încă foarte multe produse industriale și prestări de servicii pentru care nu sînt stabilite și nu se urmăresc consumuri specifice energetice. Buna organizare, urmărirea și interpretarea indicelui de consum specific de energie (primară și, separat, electrică) este în primul rînd necesară și de folosință consumatorului. Nu se poate concepe o acțiune serioasă de conservare a energiei, de economisire, de perfecționare a tehnologiei, fără să se fi organizat în prealabil, într-o întreprindere, respectiv într-o ramură industrială, evidența consumurilor specifice energetice pe întreprinderi și pe secții. Iată, dar, doar câteva repere care relevă însemnătatea deosebită pe care o prezintă modul de elaborare și utilizare a indicatorilor în politica de reducere a consumurilor energetice.

**Ioan HERESCU
Emil COSTIN**

ORGANIZAREA:

aport sporit la creșterea
productivității muncii
și a eficienței economice

ÎN CONSTRUCȚIA DE MAȘINI

DIMENSIONAREA OPTIMĂ A FORMAȚIILOR DE LUCRU (II)

— Anchetă „R.E.” în 10 întreprinderi —

AU PARTICIPAT președinții consiliilor oamenilor muncii și specialiștii din compartimentele de organizare a producției și a muncii de la: **Întreprinderea de autoturisme Pitești - Colibași; Întreprinderea de autocamioane și întreprinderea „Tractorul” — Brașov; Întreprinderea mecanică Muscel — Cimpulung; Întreprinderea de tractoare — Miercurea Ciuc; Întreprinderea de tractoare și mașini agricole — Craiova; Întreprinderea de mașini grele — București; Întreprinderea de strunguri — Arad; Întreprinderea mecanică de utilaj tehnologic — Moreni; Centrala industrială de utilaj petrolier și minier — Ploiești.**

Criteria de constituire

P RIMA PARTE a sintezei răspunsurilor primite în cadrul anchetei („R.E.” nr. 15/1982) a relevat multiple situații în care prevederile Normativului unificat de constituire a formațiilor de lucru conduse de maștri în ramura construcțiilor de mașini, aprobat prin ordinul nr. 90/1979 al M.I.C.M., nu corespund cu cerințele reale ale unităților. Este adevărat că la elaborarea acestuia, „atât întreprinderile, cât și centralele industriale au fost consultate atât de ministerul tutelar cât și de organul coordonator — Ministerul Muncii. Totuși, având în vedere experiența de aproape 3 ani în aplicarea normativului, nu este lipsit de interes să se întreprindă o acțiune de perfecționare a lui, în scopul eliminării unor neajunsuri” („Tractorul” Brașov); o astfel de îmbunătățire trebuie „să permită organizarea și funcționarea unităților cu o productivitate, rentabilitate și eficiență economică, corespunzătoare sarcinilor actualului cincinal” (I. M. Muscel).

„Practica a dovedit că prin descongestionarea timpului de lucru al maestrului de unele activități pur administrativ-funcționărești, acesta se poate dedica mai mult laturilor tehnico-profesionale și de producție”, ceea ce permite ca la o serie de activități de complexitate redusă și cu caracter repetitiv „numărul de muncitori în formația de lucru să crească în medie cu 25%” (I.M.U.T. Moreni).

Așa cum sugera, însă, articolul din nr. 5/1982 al „R.E.”, care a servit ca punct de plecare anchetei, este necesar ca limita minimă dată prin normativ și cea maximă dedusă din aceasta să fie acoperitoare pentru multitudinea ipotezelor de lucru. În acest sens, în rândul celor ce au răspuns la anchetă predominant opinia că ar trebui introduse corective în funcție de anumite criterii.

Nivelul profesional al muncitorilor

ASTFEL, numărul muncitorilor nu poate fi luat în considerație ca unitate de măsură, dacă nu ne referim în același timp și cu aceeași pondere și la calitatea lor profesională. Aceste două elemente corespund, pe planul microeconomiei forței de muncă*, dezvoltării extensive și, respectiv, intensive.

„Ne pronunțăm favorabil pentru includerea nivelului mediu de pregătire al personalului subordonat, ca un criteriu determinant la stabilirea și dimensionarea formației de lucru conduse de maestru” (I. T. Miercurea Ciuc). Mai mult, potențialul efectiv al formației și, în consecință, gradul de dificultate al exercitării atribuțiilor maestrului sînt puternic influențate de structura muncitorilor după formele de calificare — la locul de muncă, prin școli profesionale, prin liceu, școli sau cursuri postliceale (I.M.A. Craiova); de proporția muncitorilor cu calificare înaltă (categ. 4—7), medie (categ. 1—3) și a celor în formare, fiind seama că „muncitorii în formare trebuie supravegheați și controlați permanent atît în ce privește executarea operațiilor, cît mai ales respectarea normelor de tehnica securității și protecția muncii” (I.M.U.T. Moreni). „Cu cît nivelul de

pregătire al muncitorilor este mai ridicat, cu atît maestrul poate avea în formația de lucru un număr mai mare de muncitori, în special în sectoarele (de montaje, de pregătire, de ajustări, parțial în sculărie etc.), unde există multă muncă manuală cu dotare tehnică redusă — acest criteriu de optimizare putînd fi valabil și în cadrul formațiilor de prelucrări mecanice universale, cu o varietate mare de operații și produse. Bineînțeles, se impune mai multă atenție la acordarea categoriilor, de care să beneficieze numai acei muncitori care și-au însușit în bune condiții cunoștințele teoretice și practice de care au nevoie la locul de muncă respectiv” (Întreprinderea de strunguri Arad).

„Propunerea ca dimensiunea formației să fie stabilită și după criteriul calităților profesionale — atît ale muncitorilor, cît și ale maștrilor — este bună, dar trebuie experimentată pe un termen mai lung” (I. A. Brașov).

„Un inconvenient care trebuie înlăturat constă în faptul că nu este stabilită proporția muncitorilor indirect productivi și de deservire, generală în numărul total al formației. Se pot, deci — măcar ipotetic — constitui formații de lucru în care ponderea principală să o dețină aceste categorii de personal, iar ca urmare maestrul, chiar bine pregătit profesional, nu își aduce aportul cuvenit. De aceea, în normativ sau la aplicarea lui ar trebui considerat drept criteriu și acest raport” (I.M.U.T. Moreni).

Dotarea tehnică și caracterul fabricației

O SERIE de situații concrete, citate în prima parte a sintezei, ilustrează necesitatea de a se ține seama, la dimensionarea formațiilor de lucru, de complexitatea dotării tehnice și a specificului tehnologic al locului de muncă.

Fără îndoială că la prelucrarea pieselor în serie, pe mașin-unelte universale, numărul acestora constituie și el un parametru de luat în considerare; apare însă necesar — pentru a evita confuziile — ca „într-o anexă a normativului să se precizeze care mașini-unelte fac parte din grupa «universale» și care din grupa «specializate, de înaltă precizie»” — (I.M.U.T. Moreni).

„În sectoare de activitate cum sînt liniile complexe de prelucrare și sectoarele calde, cu foc continuu, pentru constituirea formațiilor de maestru trebuie luate în considerare grupele de utilaje bine definite (într. de strunguri Arad), numărul de muncitori fiind determinat în funcție de cerințele deservirii acestora”.

Pe de altă parte, producția cu caracter de unicat sau de serie mică ar trebui în alt mod tratată decît cea de serie mare. „Întreprinderea noastră realizează în proporție de peste 90% produse unicate, de mare complexitate, ceea ce presupune din partea maestrului o cunoaștere perfectă a dotărilor și a fabricației, o supraveghere tehnică sporită. Același lucru se poate spune și despre caracterul fabricației. În condițiile construcției de echipament nuclear, turbine, utilaj chimic etc., cu cerințe deosebite de calitate — și mai ales în faza de asimilare în fabricație a acestora — asistența tehnică acordată de maștri pentru fiecare operație crește. Din această cauză, ca și date fiind diversitatea și complexitatea mașinilor de prelucrare, la unități cum este a noastră criteriul numărului de utilaje nu ar fi operant” (I.M.G. București).

O documentare detaliată, o fundamentare solidă

DEȘI ANCHETA noastră a cuprins un eșantion redus de întreprinderi, opinia unanimă a acestora că normativul necesită îmbunătățiri trebuie interpretată, de către Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică și Ministerul Muncii, ca o cerință exprimată responsabil de cadrele de conducere și specialiștii care ne-au răspuns, de a se asigura și pe acest plan condiții pentru o eficiență sporită a activității.

* Vezi articolul pe această temă al lui Dumitru Purdea, din nr. 14/1982 al revistei.

În concluzie :

● „Este necesară să se elaboreze la nivel central o metodologie care să permită normarea formațiilor conduse de maiștri având în vedere principiile expuse în articolul din „R.E.” și ancheta organizată de revistă“ (I. A. Brașov) :

● În acest scop „organele în drept să solicite la unități observații și propuneri la normativul menționat, pe baza cărora să-l revizuiască“ (I.A.P. Colibași) ;

● Pentru a echilibra mai bine principiile unitare cu diversitatea situațiilor concrete, „să se declanșeze o acțiune de elaborare a unui normativ republican, sub coordonarea unui institut specializat, care ar urma să întocmească machele normative pentru o gamă cât mai mare și mai variată de unități economice, ținând seama de natura multifactorială a parametrului studiat. Astfel s-ar putea pune pe baze științifice problema dimensionării formațiilor de lucru conduse de maiștri în concordanță cu cerințele de creștere a productivității muncii, în contextul calității superioare pe care o impun noul mecanism economico-financiar, autoconducerea muncitorească și autogestiuja întreprinderilor“ (I. T. Miercurea Ciuc).

Neconcordanță între normativ și plan

A-I ASIGURA maistrului posibilitatea de a-și acoperi satisfacător domeniul variat de atribuții date prin lege prezintă o importanță deosebit de actuală cel puțin sub aspectul următoarelor comandamente, subliniate într-o serie de recente documente de partid și de stat :

● organizarea superioară a muncii, în vederea creșterii productivității și folosirii mai bune a fondurilor fixe. Cele mai mari rezerve ale unei astfel de organizări se găsesc la nivelul nucleului de bază — formația de lucru ;

● aplicarea unor laturi ale autogestiuunii economico-financiare la eșaloanele constitutive ale întreprinderii. În ipoteza — care se impune — a elaborării bugetului de venituri și cheltuieli până la fiecare formație de lucru, conducerea aplicării acestuia va reveni firesc maistrului ;

● îmbunătățirea calității de execuție a lucrărilor și produselor, pentru a le mări utilitatea pe piața internă și competitivitatea pe piața externă. Răspunsurile la anchetă au subliniat în mod deosebit atenția ce trebuie dată, inclusiv printr-un cadru organizatoric adecvat, asistenței tehnice și controlului permanent al calității execuției fiecărei operații ;

● răspunderea privind continuitatea procesului de producție și a funcționării instalațiilor, utilajelor și mașinilor din dotare, îndeosebi la procesele cu foc continuu și cu grad ridicat de periculozitate, care cer „reducerea numărului minim de persoane la un maestru, în vederea lărgirii posibilității de control și supraveghere“ (I.T. Miercurea Ciuc). Numărul locurilor de muncă din această categorie este, în unele întreprinderi ale construcției de mașini, important („avem 78 de instalații cu grad ridicat de pericol în exploatare și 204 linii tehnologice, utilaje și mașini care lucrează «cu foc continuu» și care, în conformitate cu prevederile Decretului nr. 400/1981, implică răspunderi deosebite“ — I.A.P. Colibași).

Cresc, deci, exigențele față de fiecare maestru în parte, față de corpul de maiștri al fiecărei întreprinderi. Cum se reflectă aceasta în asigurarea necesarului de conducători direcți ai procesului de producție ?

„Actualele prevederi, referitoare la obligativitatea respectării numărului de muncitori la un maestru, condiționată de numărul de maiștri pe întreprindere raportat la numărul de muncitori, considerăm că sînt depășite și trebuie puse în concordanță cu modificările survenite în dotarea și profilul de fabricație al întreprinderilor“ (I.M.G. București).

„Faptul că numărul de maiștri se calculează în mod automat după o cifră medie a muncitorilor dintr-o formație de lucru și după numărul total al muncitorilor din întreprindere împiedică organizarea formațiilor după prevederile normativului. Prin indicatorii de plan pe 1982, întreprinderii noastre i-au fost stabilite și numărul de muncitori, și cel de maiștri — rezultînd, în medie, un maestru la o formație alcătuită din 35 de muncitori.

Această dimensionare este făcută în mod mecanic. Ni s-a acordat, prin plan, un număr de 190 de maiștri, iar necesarul calculat potrivit normativului — ținînd cont de specificul și importanța fiecărei activități — este de 201. Repercusiunile negative ale organizării activităților cu un minus de 11 maiștri se resimt. Propunerea noastră este următoarea :

maistrilor fiind încadrați la structura muncitori, nu mai este necesar să se stabilească pentru ei o cifră fixă, prin plan, atîta timp cît unitatea se încadrează în numărul de munci-

tori planificat și respectă prevederile normative referitoare la stabilirea formațiilor de lucru, deci și a numărului de maiștri necesar“ (I.M. Muscel).

Atribuțiile întreprinderii în organizarea atelierelor

MERGÎND mai departe pe filiera problematicei puse în discuție, ajungem la relația normată formații de lucru — atelier (secție). Și aici practica întreprinderilor impune unele reconsiderări, sugerate în articolul din „R.E.” nr.5/1982. Răspunsurile la anchetă aduc noi argumente faptice.

„Considerăm că aplicarea propunerii privind constituirea subunităților de producție (secții și ateliere) pe criteriul tehnologic va reflecta mai bine condițiile reale de organizare. Și în întreprinderea «1 Mai» Ploiești, la unele sectoare de activitate, organizarea atelierelor sau secțiilor numai pe baza numărului de personal și numărului de formații nu se corelează cu modul efectiv de desfășurare a procesului de producție. Astfel, în cadrul secției forjă-tratamente termice, constituirea unui atelier este condiționată de existența a 4 formații de lucru pe schimb, fiecare dintre ele cu un număr minim de muncitori. Ținînd seama de importanța și valoarea utilajelor și de faptul că acestea sînt amplasate în spații dispersate, în ipoteza aplicării criteriului tehnologic am putea organiza un atelier de producție pentru presa de 1600 tf și utilajele aferente, șeful de atelier urmînd să aibă în subordine 3 formații care să-și desfășoare activitatea în cele 3 schimburi“ (C.I.U.P.M. Ploiești).

„Secția de montaj al autoturismelor ARO are trei activități oarecum separate : montaj general, vopsitorie, probe finale și finisări, fiecare din ele avînd o deosebită importanță pentru calitatea produsului, pentru competitivitatea lui la export. Potrivit actualelor reglementări, nu se pot organiza trei ateliere distincte, deoarece, fiecare din acestea ar necesita minimum 4 formații de lucru, plus 12 formații pentru cei doi șefi de secție — în total, deci, 24 de formații, respectiv minimum 840 de muncitori ; or, efectivul secției, dimensionat după normative, este de 725 de muncitori grupați în 18 formații. Așa se face că în prezent avem constituit un singur atelier, celelalte două activități fiind conduse de cîte un inginer, încadrat ca tehnolog la secție, dar avînd în realitate atribuții de șef de atelier.

Pe de altă parte, metodologia de gradare prevede ca pentru eventuala aprobare de către C.O.E.S. și emiterea decretului de constituire a atelierelor, documentația de organizare să fie depusă în anul anterior. Intervalul este atît de lung încît, în condițiile evoluției rapide a parametrilor producției, se poate ca organizarea solicitată să nu mai fie necesară.

Considerăm că această metodologie este depășită.

Printre îmbunătățirile aduse recent (prin Legea nr. 24/1981) Legii nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, precum și la funcționarea acestora pe baza autoconducerii muncitorești și autogestiuunii economico-financiare se numără și aceea (art. 64 pct. x) care introduce, ca atribuții ale adunării generale a oamenilor muncii în «hotărăște asupra numărului de personal ce se încadrează în întreprindere în strînsă corelare cu indicatorii de plan, cu programele de producție rezultate din contractele economice, precum și cu posibilitățile de asigurare a fondurilor de retribuire ; hotărăște asupra repartizării personalului muncitor pe secții, fabrici, compartimente de concepție și funcționale». Așa e și firesc, fiind vorba de o organizare internă, pe care forul autoconducerii muncitorești din unitatea socialistă de stat — constituită pe bază de decret și avînd personalitate juridică — trebuie să aibă deplină competență de a o rezolva el însuși, respectînd spiritul și litera legii.

Propunem să fie îmbunătățite actele normative privind structura organizatorică a întreprinderilor, pentru a corespunde acestor prevederi și să se elaboreze un normativ eficient pentru gradarea întreprinderilor, secțiilor, atelierelor, pe care să-l poată aplica fiecare unitate, iar organizarea făcută pe baza acestui normativ, ca și numărul necesar de muncitori, corelat cu numărul de muncitori planificat, să fie aprobate de adunarea generală a oamenilor muncii“ (I.M. Muscel).

Legea stabilește în mod explicit modul în care, în organizarea și funcționarea întreprinderilor, principiul autoconducerii muncitorești și al autogestiuunii economico-financiare se îmbină cu cel al centralismului democratic, modul în care desfășurarea activității întreprinderilor pe bază de plan se îmbină cu autonomia lor funcțională, exprimată în largi atribuții, inclusiv în organizarea producției și a muncii. Propunerile rezultate din ancheta noastră se înscriu în acest cadru al prerogativelor și răspunderilor ce constituie fondul democrației muncitorești urmărind creșterea eficienței economice, ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități.

Dorin CONSTANTINESCU

Valoarea internațională a mărfurilor și câteva probleme conexe [III]

Valoarea internațională a mărfurilor create într-un interval de timp determinat *)

VALOAREA internațională a unei unități de marfă — de o calitate anumită — este unică indiferent de țara sa de origine și de rodnicia muncii cu care a fost produsă. În contrast cu aceasta, valoarea națională a unei mărfi diferă de la o țară la alta, datorită diferenței de productivitate a muncii. De aci rezultă că valoarea internațională (nouă) a mărfurilor create într-un interval de timp determinat într-o ramură de producție este diferită în diverse țări în funcție de cantitatea de produse fabricată în acest interval. Întîlnim, prin urmare, o întreagă diversitate de valori internaționale create într-un interval de timp determinat, echivalentă diversității valorilor naționale ale unei mărfi. Mulțimea acestei ultime diversități se reflectă într-o mulțime de același ordin a valorilor internaționale amintite. Analogia încetează însă în acest punct al analizei. Încetează pentru că relația dintre valorile internaționale create de diverse țări într-un interval de timp determinat, este alta decît relația dintre valorile naționale ale unei mărfi. Acolo unde forța productivă a muncii e mai ridicată valoarea națională a unei mărfi este mai scăzută și invers. Pentru valoarea internațională creată într-un interval de timp determinat situația este opusă. Ea este cu atât mai mare cu cît este mai substanțial volumul de produse creat în acest interval și cu cît este deci mai scăzută valoarea națională a unității de marfă. Țările care produc unitatea de produs la valoarea națională cea mai redusă „crează” cea mai mare valoare internațională; corespunzător țările care produc aceeași marfă la valoarea națională cea mai ridicată „crează” cea mai redusă cantitate de valoare internațională într-un interval de timp determinat.

La un moment dat valoarea internațională (nouă) a mărfurilor create de o țară într-un interval de timp determinat se află în raport direct proporțional cu cantitatea de produse fabricate (cu forța productivă a muncii) și în raport invers proporțional cu timpul de muncă cheltuit pentru a fabrica un produs (cu valoarea națională). Această relație are valabilitate indiferent de categoria condițiilor de producție — medii, inferioare ori superioare mediei — care reglează valoarea internațională pe unitatea de marfă. În direcția amintită acționează egalizarea pe piața internațională a inegalităților a valorilor naționale diferite (afla-

te în relație direct proporțională cu timpul cheltuit), a timpului inegal utilizat de diverse țări pentru a produce una și aceeași marfă. Egalizarea inegalităților la nivelul unei unități de marfă înseamnă implicit inegalitate de valoare nouă a totalității mărfurilor create în același interval de timp. În ultimă instanță această inegalitate, arca premisă inițială deosebiri în calitatea muncii vii — prestate de diferite popoare — și a calității aparatului tehnic de producție dintr-o ramură ori alta de activitate.

Prin vînzarea la același preț unitar a unor cantități inegale de mărfuri create în intervale egale de timp se încasează sume inegale de bani universali. „În măsura în care, într-o țară dată, producția capitalistă se dezvoltă, în aceeași măsură intensitatea și productivitatea muncii naționale se ridică peste nivelul internațional. Diferențele cantității de mărfuri de același fel care, în diferite țări, sînt produse în același timp de muncă au, așadar, valori internaționale diferite, care se exprimă în prețuri diferite, adică în sume de bani care variază în funcție de valorile internaționale”¹⁾.

Valorile internaționale ale mărfurilor create în diverse țări într-un timp egal sînt diferite nu doar la nivelul unora și acelorași ramuri de producție (valori de întrebuintare) ci și în medie pe economia națională. La acest ultim nivel (reflectat pe plan intern prin venitul național care revine pe o persoană activă) diferențele dintre țări provin deopotrivă din deosebirile de productivitate existente la scara ramurilor și din cele privind structura de ramură a economiilor naționale, din ponderea diferită a fiecărui sector în ansamblul producției țării. Chiar dacă am presupune că forța productivă a muncii în fiecare ramură este aceeași în toate țările, deosebiri în valoarea internațională creată în medie pe economia națională ar exista totuși în virtutea diferențelor de structură. Valoarea cea mai ridicată se produce în țările în care ramurile de vîrf, moderne, de mare eficacitate dețin ponderea cea mai însemnată. În genere cu cît mai ridicată este ponderea ramurilor moderne, cu efect pozitiv de antrenare în întreaga viață economică, cu atât mai ridicată este și forța productivă a muncii în ramurile vechi, clasice, fără de care nu se poate concepe existența; pentru țările cu economie bine și complex structurată în direcția creării unei valori mari într-un interval de timp determinat în medie pe economie acționează concomitent forța productivă înaltă a muncii din fiecare ramură cît și ponderea ridicată a ramurilor moderne, noi, purtătoare și propagatoare de progres tehnic.

Dacă am include într-un lot de marfă destinat pieței mondiale produsele create, — în același interval de timp, de fiecare țară participantă la comerțul mondial — în aceeași pondere

pe care o au în economia națională, am constata că cea mai mare valoare internațională (nouă) fixează lotul sau mulțimea provenind din țara cea mai dezvoltată, cu nivelul de dezvoltare economic cel mai ridicat. Ea va obține corespunzător pentru acest lot cantitatea cea mai mare de bani universali.

Produsele care intră în orbita pieței mondiale sînt create în ramuri care diferă în privința calificării forței de muncă și sub raportul tehnicii producției, adică a factorului pe care literatură de specialitate din țările occidentale industrializate îl numește intensitate capitalistă (intensitate capitalistiche).

Avînd în vedere relațiile dintre cei doi factori, ramurile se pot grupa astfel: ramuri în care există forța de muncă de calificare ridicată, și mijloace de muncă de tehnicitate ridicată (1); ramuri cu forța de muncă de calificare ridicată și mijloace de muncă de tehnicitate redusă (2); ramuri cu forța de muncă de calificare redusă și mijloace de muncă de tehnicitate ridicată (3) și ramuri cu forța de muncă de calificare redusă și mijloace de muncă de tehnicitate redusă (4).

Valoarea unei mărfi vîndute pe piața internațională și valoarea mărfurilor create într-un interval de timp determinat, diferă de la ramură la ramură în funcție de calitatea celor doi factori, și de relația lor reciprocă în procesul producerii bunurilor materiale. Cea mai mare cantitate de valoare nouă într-un interval de timp determinat se creează în ramurile care beneficiază deopotrivă de forța de muncă calificată și de nivel tehnic ridicat al producției (1) și cea mai mică în ramurile sau sectoarele în care cei doi factori se află în situație opusă (4). O poziție intermediară ocupă cazurile 2 și 3.

Principial abordînd problema, credem că nu greșim susținînd că în diverse ramuri, în același interval de timp, se creează mărimi inegale de valoare nouă atît în funcție de calificarea forței de muncă, a personalului, cît și în funcție de nivelul tehnic al producției. Acestea depind, la rîndul lor, de felul valorilor de întrebuintare create, de complexitatea lor, de dificultatea mai mare sau mai mică existentă în actul lor de producție, într-o perioadă anumită.

De regulă analizele noastre privind valoarea nouă creată se opresc la primul factor, admițînd că cel de al doilea ori nu contează ori se află obligatoriu la egalitate cu nivelul calificării. Din grupajul prezentat reiese însă că este compatibilă o înaltă calificare a forței de muncă (complexitate a muncii) cu tehnicitate redusă și invers. Presupunînd că în două ramuri de producție forța de muncă întrebuintată este în medie de aceeași calitate, valoarea nouă creată de ele în intervale de timp egale va fi diferită în funcție de tehnicitatea aparatului de producție, mai mare în ramura în care complexitatea

*) Sub acest titlu tratăm problema valorii noi cuprinsă în valoarea totală a mărfurilor create într-un interval de timp determinat.

¹⁾ Marx-Engels: Opere, vol. 23, Editura politică, pag. 569.

acestui aparat este mai ridicată și invers.

Pe un plan mai general ideea de mai sus poate fi formulată astfel: în condițiile utilizării unor cantități egale de muncă vic de aceeași calitate, în același interval de timp se creează mărimi diferite de valoare nouă în funcție de nivelul de tehnicitate al aparatului de producție. Se pare că și mașinile „participă” la procesul de creare a valorii noi, întrucât ele îndeplinesc — pe scară tot mai largă — funcții similare sau echivalente cu cele realizate de om. Roboții și operațiunile executate autonom de ei vin în sprijinul acestei afirmații. Dacă lucrurile nu ar sta astfel mecanizarea și automatizarea producției n-ar avea sens și finalitate.

Succesul mereu mai evident al Japoniei în relațiile comerciale internaționale și un oarecare declin temporar al altor țări dezvoltate se explică, între altele, — dar nu în ultimul rând — prin orientarea acestei țări spre ramurile moderne, înalt productive de produse și de valori noi. Produsele a căror fabricație implică o înaltă calificare a forței de muncă și înaltă tehnicitate reprezentau în 1963 circa 38% din comerțul exterior al Japoniei, iar în 1977 circa 60%. A crescut totodată întrucâtva ponderea produselor din ramurile cu calificare superioară și tehnicitate slabă. Scad ca pondere în schimb produsele fabricate care solicită forță de muncă slab calificată, indiferent de nivelul de tehnicitate al producției. Pentru R.F.G. și S.U.A. se constată în aceeași perioadă de timp o stagnare relativă a ponderii produselor fabricate în cele patru categorii de ramuri. Dinamismul pentru Japonia și imobilismul pentru R.F.G. și S.U.A. s-au soldat firesc cu câștigarea și respectiv pierderea de poziții²⁾.

Concluzia ni se pare a fi orientarea tot mai fermă a Japoniei către fabricarea și utilizarea roboților. Din cei 60 000 de roboți care funcționau în lume în 1980, aproape 47 000 se aflau la dispoziția acestei țări. Toyota dispunea în același an de 250 de roboți, urmînd ca în cîțiva ani să instaleze încă 720³⁾. Pentru viitor piața roboților în Japonia va spori în medie cu 20% anual, atîngînd în 1990 un volum care va permite instalarea în fiecare an a unui număr de roboți egal cu întregul parc al acestor „unelte” existente în lume în 1982⁴⁾.

În finalul acestei părți mai adăugăm că judecățile privind eficiența comerțului exterior nu se fac și nu se pot face doar în baza analizei valorii naționale a unor mărfuri primate izolat: ele sînt cu totul neconcludente. Șansa fiecărui gen de marfă vîndut de o țară pe piața mondială atîrnă atît de productivitatea ramurii care a creat-o cît și de situația de ansamblu a economiei unei țări și de poziția ei în relațiile mondiale. Schimbul echivalent sau neechivalent pentru o marfă sau altă depinde hotărîtor de această situație.

Nivelul și puterea economică ridicată a țărilor capitaliste dezvoltate le permite acestora (respectiv întreprinderilor lor) să producă mărfuri cu o rodnicie mare a muncii și concomitent să se adapteze la nevoile schimbătoare ale pieței mondiale, să rennoiască rapid gama produselor fabricate, să desfacă mărfuri pe baza creditelor de

export, să fie mediatori între producătorii de materii prime și consumatorii finali, să ofere servicii post-vînzare prompte și de calitate, să recurgă la leasing, să studieze în detaliu piața și să producă valori de întrebuințare pentru care există o nevoie socială relativă certă, să influențeze într-un fel anume însăși cererea de produse etc.⁵⁾. Același nivel și putere economică mare permit manevrarea și dominarea de către aceste țări a suprastructurilor internaționale organizatorice și financiare care deserveșc legăturile comerciale dintre state.

La aceasta se adaugă și faptul că valoarea internațională a mărfurilor se măsoară prin intermediul etalonului internațional, prin moneda națională a unei țări sau a cîtorva țări, că plățile se realizează și ele prin mijlocirea valurilor convertibile ale țărilor dezvoltate economic, de aci decurgînd o serie de avantaje. Lupta dintre monedele naționale, pentru a cucerii titlul de etalon monetar internațional sau pentru a ocupa un loc privilegiat în raporturile valutare se desfășoară în virtutea acestor avantaje care ar trebui incluse în teoria comerțului internațional.

Raportul de schimb al mărfurilor produse de diverse categorii de țări, evoluția pozitivă sau negativă periodică a acestui raport, pot fi explicate și înțelese numai în baza cunoașterii tuturor acestor factori, a interacțiunilor dintre producție, desfacere, modul de organizare și funcționare al relațiilor valutare-financiare. Momentul producției și valoarea pe unitatea de produs națională și internațională constituie o verigă necesară, dar insuficientă, în lanțul analizei eficienței relațiilor comerciale internaționale.

Influența valorii internaționale asupra valorii naționale a unei mărfi

PUNCTUL de plecare al valorii internaționale a mărfurilor sînt valorile naționale ale acestora, prin urmare cantitățile de muncă socialmente necesare producerii bunurilor, așa cum ele se formează la nivelul țărilor participante la comerțul mondial. Valoarea internațională a diverselor mărfuri influențează la rîndul ei asupra mărimii valorii naționale. Prima constituie deci, într-un mod anume, o premisă, pentru cea de a doua. Influența amintită sporește odată cu multiplicarea relațiilor economice dintre țări, cu creșterea procentului de mărfuri realizat pe piața internațională. Pentru o țară anumită, influența exercitată de valoarea internațională asupra costurilor sociale de producție este cu atît mai mare cu cît mai mare este importul de materii prime și de mijloace de muncă. În consecință, dinamica eficienței producției din ramurile întemeiate pe materii prime importate, este oscilantă pînă la un punct, independent de modul în care sînt gospodărite baza materială și forța de muncă. Cînd valorile și prețurile internaționale ale mărfurilor importate cresc, eficiența economică măsurată prin valoarea mărfurilor produse scade în țara importatoare și invers în situația opusă. Prin reacție în lanț efectul pozitiv sau negativ se transmite în

grade diferite în întreaga economie națională și afectează inclusiv nivelul de trai al populației.

Valorile naționale ale mărfurilor și eficiența producției naționale cresc sau scad și în ipoteza în care se modifică prețurile internaționale fără ca această modificare să reflecte schimbări în valoarea internațională a mărfurilor importate. În legătură cu aceasta se naște întrebarea dacă valoarea se compune sau se descompune dacă se constituie din părți independente sau se divide.

Așa cum scria Marx, valoarea nu se compune din salariu, profit și rentă, ci se descompune, această formulă semnificînd că mărirea valorii create se înscrie în limitele volumului muncii cheltuite, că ea e independentă de felul în care se distribuie între clase și ramuri, că mărirea totală a veniturilor nu poate depăși cantitatea de valoare creată, ultima fiind limita cantitativă pînă la care se poate extinde suma veniturilor. Marx insistă asupra descompunerii pentru a ilustra netemeinicia teoriilor care negau munca în calitate de unic izvor al veniturilor claselor productive și neproductive, susținînd că renta e produsă de pămînt, profitul de capital și salariul de muncitor⁶⁾.

Din existența valorii ca mărime independentă de felul în care ea se divide în salariu, profit și rentă nu rezultă însă că ea nu se compune într-un fel anume, din segmente de muncă cheltuite în diverse puncte ale sistemului economic național și internațional. Această teză nu neagă credem și formarea parțială a valorii naționale, prin intermediul prețului materiilor prime și nu nemijlocit prin valoarea lor internațională.

Datorită diviziunii internaționale a muncii, valoarea mărfii din fiecare țară este creată prin cooperare, prin cheltuirea de muncă în numeroase economii naționale, într-o mare diversitate de condiții. Valoarea națională a unei mărfi create cu mijloace de producție (materii prime) procurate din alte țări cuprinde deci, în afară de munca cheltuită în țara dată, și pe cea cuprinsă în aceste mijloace de producție. Incluziunea valorii lor în valoarea națională nu se poate face însă, după părerea noastră, decît prin intermediul prețurilor. Unei astfel de abordări i s-ar putea obiecta că nu face deosebire între prețul de cost care se formează realmente ca o sumă de prețuri, și valoarea care se constituie ca o sumă de muncă sau de valori parțiale, independent de raportul cantitativ dintre preț și valoarea factorilor de producție. Problema este fi-rește discutabilă. Amintim însă în sprijinul afirmației noastre că o marfă se cumpără de pe piața internațională în schimbul banilor universali, a devizelor obținute prin exportul de mărfuri.

²⁾ Vezi L'industrie allemande perd-elle de sa puissance? In Problemes économiques nr. 1 745/1981 p. 22—24.

³⁾ Vezi Revoluțiile industriale în istoria societății. Editura politică 1981, p. 340.

⁴⁾ Vezi L'industrie électronique Japonaise à la conquête du marché mondial. Problemes économiques nr. 1 754/1981, p. 31.

⁵⁾ Vezi A. Iancu: Raporturile de schimb și cerințe ale schimbării structurii economice. Deteriorarea situației economice a țărilor în curs de dezvoltare. Revista economică nr. 16/1980.

⁶⁾ Vezi K. Marx — Fr. Engels: Opere vol. 25, partea a II-a, Editura politică, București, 1973, p. 383—384.

ca purtătoare a unei cantități anumite de muncă națională, redusă la muncă abstractă internațională. Presupunând pentru a nu complica problema că munca națională, care a creat produsele exportate, are aceeași complexitate ca și munca națională care a creat produsele importate, supuse apoi procesului de prelucrare într-o anumită țară, rezultă că volumul de deșize încasat (și apoi plătit) este egal cu munca furnizată în schimbul lor — dacă prețul e egal cu valoarea.

Când materiile prime și energetice se cumpără de pe piața internațională la un preț peste valoarea, din țară iese o cantitate mai mare de muncă decît cea intrată. În ultimă analiză producerea mărfii costă nu suma valorii internaționale a materiilor prime prelucrate și a muncii naționale cheltuite, ci suma ultimei munci și a muncii livrate în afară pentru procurarea materiilor prime. Valoarea națională a mărfii date este în acest caz **superioară sumei aritmetice** a segmentelor de valori create în afară și în interior. Când prețurile internaționale ale mărfurilor importate sînt inferioare valorii (tot internaționale), valoarea națională a mărfurilor create e inferioară sumei amintite.

Schimbul internațional de mărfuri întemeiat pe prețuri care se abat de la valoare se soldează de fiecare dată cu plusuri sau minusuri de muncă. Ceea ce cîștigă un partener, pierde celălalt și pierderea este **definitivă** la nivelul țării căci partenerii aparțin unor națiuni diferite. În interiorul țărilor schimbul de neechivalențe nu trimite gratuit o parte din muncă și avuție peste graniță ci redistribuie avuția și valoarea în cadrul spațiului economic al fiecărei națiuni.

Plusul de muncă trimis peste graniță de țara importatoare prin intermediul

prețurilor peste valoare, reprezentînd și un minus de avuție națională coincide cu o cheltuială suplimentară de muncă pentru producerea mărfii care întrebunțează mijloace de producție (materii prime) importate. Corespunzător, cîștigul de muncă și avuție generat de prețul situat sub valoarea internațională a produsului importat echivalează cu un minus de muncă cheltuită și deci cu o sporire a productivității muncii.

Cu cît este mai mare cantitatea de materii prime cumpărate din afara țării, ale căror prețuri sînt situate deasupra valorii internaționale, cu atît se impune deci o folosire mai rațională a lor. O reducere a consumurilor specifice poate să lase neatînsă valoarea națională a mărfurilor fabricate, să nu determine o sporire a ei față de perioada anterioară. Dacă produsele fabricate se exportă într-o conjunctură favorabilă, adică tot la prețuri superioare valorii, atunci minusul înregistrat la importul materiilor prime se compensează parțial sau total prin plusul realizat la export. Este posibil însă ca prețul produsului fabricat pentru export să aibă o altă dinamică decît prețul materiei prime importate pentru fabricarea lui sau să crească mai lent ori să fie constant. În ipoteza dinamicii opuse exportul cumulează efectele negative ale sale și ale importului neavantajos. Se pierde de două ori muncă și substanță, pierderea oglindindu-se în pasivul balanței de plăți. Când consumurile fizice (de materii prime) naționale pentru produsul exportat depășesc media mondială, pierderea se amplifică.

Cu cît exportul se întemeiază mai mult pe materii prime importate ale căror prețuri sînt în creștere cu atît se impune mai stringent încadrarea condițiilor interne de producție și de calitate ale produsului în limitele celor

internaționale. Paralel se impune și o triere mai severă a produselor exportate, ținînd seama de consumurile materiale pe care le comportă fabricarea lor, alegerea pentru vînzare în alte țări a mărfurilor care, prin natura valorilor lor de întrebunțare, implică mai puține cheltuieli de materii prime și de energie, fructificînd superior resursele naturale și forța de muncă. Pînă la sfîrșitul lunii aprilie, în țara noastră, vor fi elaborate normative de valorificare a tonei de materii prime la export. Ele au menirea să orienteze activitatea unităților economice, a institutelor de cercetare și inginerie tehnologică, în vederea fabricării de produse cu aport valutar cît mai ridicat. În acest scop se va proceda la reanalizarea fiecărui produs, menținîndu-se sau introducîndu-se în fabricație numai produse cu consumuri reduse de materii prime și materiale, cu grad ridicat de valorificare pe piața externă.

Prețul mijloacelor de muncă procurate din exterior diferite de valoare, influențează și el mărimea valorii naționale a mărfurilor. Specificul circuitului valorii mijloacelor de muncă, transmiterea treptată a acestei valori determinată de durata lor mare de folosință, de deservirea mai multor cicluri de fabricație face ca oscilația prețurilor la utilaje, mașini etc. să influențeze într-o măsură incomparabil mai mică cheltuielile totale de fabricație ale unei mărfii decît oscilația prețurilor la materiile prime. Mijloacele de muncă importate influențează mărimea valorii naționale în primul rînd prin nivelul lor de tehnicitate. Cele mai mari dereglări în economia mondială și în comerțul exterior au loc datorită variațiilor sensibile periodice ale prețurilor materiilor prime. Legile care guvernează producția lor au un cuvînt greu de spus în această direcție.

C. SIRBU

Producția de cărbune

(Urmare din pag. 9)

ferre cale ferată normală pe distanțele Băbeni — Popești, Tirgu Cărbunesti — Albeni, Dudaș — Husnicioara și drumul de legătură Berbești — Popești. Toate acestea se cer finalizate etapizat pînă în luna august 1983.

Acțiuni similare se preconizează pentru îmbunătățirea și asigurarea funcționării sistemului de întreținere și reparare în termen scurt și de nivel calitativ ridicat a tuturor utilajelor și instalațiilor tehnologice care determină în mod hotărîtor volumul lucrărilor sau producția realizată. În acest scop, producția și aprovizionarea cu piese de schimb stă în preocupările curente ale specialiștilor din unitățile noastre și din unitățile specializate ale industriei construcțiilor de mașini și altor ramuri.

Ridicarea calității cărbunelui, o cerință realizabilă

O PROBLEMĂ importantă menită să satisfacă la un grad superior cerințele justificate ale beneficiarilor este ridicarea continuă a calității cărbunelui livrat. Este îndeobște cunoscut că un cărbune cu putere calorică ridicată, per-

mite să se obțină randamente ridicate în utilizare la termocentrale. În vederea atingerii acestui obiectiv s-a trecut la luarea mai multor măsuri pentru îmbunătățirea tehnologiilor de lucru în cariere și subteran. Acestea vizează în special **reducerea conținutului de steril în cărbunel livrat termocentralelor** prin realizarea instalațiilor de sortare — claubare la toate minele. Pentru aceasta se vor construi și pune în funcțiune în 1982—1983 încă 4 instalații de presărîmăre a cărbunelui și eliminare a corpurilor străine. De asemenea, se va asigura menținerea în stare de funcționare a concasoarelor de cărbune de pe excavatoarele cu rotor, în scopul eliminării supragranulației la cărbunel livrat unităților energetice. În același timp, se va urmări în mod special **executarea lucrărilor de asecare și drenare a apelor în cariere**, pentru ca descoperirea și curățirea sterilului de pe acoperișul stratorilor de cărbune să se poată desfășura normal.

Programul stabilește, totodată, măsuri care să conducă nu numai la îmbunătățirea tehnologiilor de lucru în subteran și în cariere, ci și la **identificarea, extinderea și exploatarea mai amplă a rezervelor de cărbune**, capabile să acopere, în prezent, necesarul pentru circa 100 de ani. Astfel, urmează ca împreună cu Ministerul Geologiei, cu instituțiile de cercetare geologică și unitățile

profilate pentru lucrări de explorare geologică, să fie intensificate preocupările pentru punerea în evidență și atragerea în circuitul economic de noi rezerve de cărbune pentru a se obține o creștere a gradului de asigurare cu acest combustibil necesar tuturor sectoarelor consumatoare ale economiei naționale. Totodată, Ministerul Geologiei va extinde lucrările de cercetare în toate zonele țării pentru promovarea de noi rezerve, iar unitățile miniere vor intensifica cercetările în vederea stabilirii condițiilor tehnice pentru a crește gradul de extracție și valorificare a rezervelor de cărbune de care dispun. Concomitent, specialiștii din unitățile carbonifere și institutele de cercetare miniere vor extinde cercetările și experimentările pentru găsirea unor soluții tehnice și noi procedee tehnologice de exploatare a zăcămintelor situate în condiții geologice-miniere mai grele (Ișalnița-Prunișor, zonele București, Lugoj, Caransebeș și nord-vestul Transilvaniei etc.).

Considerăm că există condiții pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor ce ne revin din programul de producere a cărbunelui în cincinalul 1981—1985, asigurînd astfel sistemul energetic, pe cîștigul consumatorilor de cărbune cu cantitățile necesare pentru dezvoltarea și buna funcționare a tuturor unităților, pentru satisfacerea cerințelor economiei noastre naționale.

INIȚIAL de inspirație marxistă, „teoria critică” – o viziune filozofică elaborată de reprezentanții „Școlii de la Frankfurt” – și la ale cărei componente și semnificații ne vom referi mai jos – nu putea să nu acorde, ca și Marx de altfel, o atenție specială raporturilor filozofiei cu economia politică și, în genere, cu problematica economică. Fundamentind „teoria critică”, filozofii aparținând acestei școli, constituită la începutul anilor '30 în Germania, au raportat-o de la început la realitatea economică contemporană. Tinzind să meargă pînă la esență în analiza societății occidentale, întemeietorii „teoriei critice” au considerat necesar că ea trebuie să capete, totodată, „forma unei critici a economiei”⁽¹⁾.

În explicarea alienărilor care se manifestă la nivelul individului, mai ales într-o societate cum este cea capitalistă contemporană, în care totul, inclusiv cultura, dobindește statutul de marfă, intră în circuitul economic, reprezentanții „teoriei critice” pleacă de la relevanța structurilor economice pentru om și condiția sa. Max Horkheimer, unul dintre principalii fondatori ai „teoriei critice”, apreciază astfel teoria economică a societății și istoriei drept fundamentală pentru înțelegerea științifică a societății.⁽²⁾

Dar argumentele „teoriei critice” nu se confundă cu cele ale teoriei economice, „teoria critică” își păstrează caracterul filozofic, perspectiva totalizatoare, în sensul că ea raportează totul la „cunoașterea dezvoltării istorice în ansamblul ei”, la tendințele globale ale societății și le interpretează antropologic, în lumina valorilor și aspirațiilor de emancipare umane. Tocmai în această direcție filozofii „Școlii de la Frankfurt” apreciază gândirea lui Marx pe care au luat-o drept model în elaborarea „teoriei critice”. O asemenea concepție se opune oricărui pozitivism unilateral al faptelor sau fetișizării economice, oferind fenomenelor economice o interpretare în cadrul unei concepții filozofice și sociologice de ansamblu; în acest cadru, specificul „teoriei critice” este dat de „inversarea conceptelor care domnesc actualmente în economie”, relevându-se că „schimbul (considerat n.n.) echitabil de-

„Teoria critică” și problematica economică

vine cauza agravării nedreptăților sociale”⁽³⁾, iar economia capitalistă în ansamblul ei consolidează dominația monopolurilor, generează noi forme de alienare a omului, într-un cuvînt, constituie o cauză esențială a „răului către care trebuie să se îndrepte în primul rînd critica teoretică și practică”⁽⁴⁾.

Economismul ca deformare metodologică și ideologică în înțelegerea societății își găsește în cadrul „teoriei critice” o replică consistentă, aceasta opunîndu-i-se ireductibil. În viziunea profund umanistă a „teoriei critice” „în loc de a stăpîni omenii, economia trebuie să-i servească”⁽⁵⁾. Economismul ca materialism vulgar nu constă, în viziunea „teoriei critice”, în a acorda prea mare importanță domeniului economic, ci, dimpotrivă, în a-l concepe într-un mod prea îngust, unilateral; în fapt, în accepția amintită, critica economismului nu înseamnă nicicum o îndepărtare de la analiza economică, ci a insista ca ea să fie cit mai completă și complexă, să fie racordată tot timpul la ansamblul societal și istoric, definită din punct de vedere istoric. „Filozofia adevărată, arată același Max Horkheimer, nu mai constă astăzi în a părăsi terenul analizelor economice și sociale concrete pentru întoarcerea la domeniul categoriilor abstracte, izolate de orice context și golite de conținutul concret, ci, dimpotrivă, constă în a împiedica diluarea conceptelor economice într-un ansamblu de detalii, el însuși vidat de orice conținut și rupt de orice context, dar capabil să mascheze realitatea într-un context dat”⁽⁶⁾.

Perspectiva antropologică este inerentă filozofiei critice, în perspectiva ei omul constituie problema fundamentală a filo-

zofiei, în legătură cu care trebuie puse toate celelalte probleme, inclusiv aceea de a înțelege de ce în societatea capitalistă actuală economia domină oamenii, cum vor ajunge oamenii înșiși să determine ansamblul relațiilor lor, inclusiv pe cele economice, de ce progresul economic generează noi forme de alienare a omului, depersonalizarea și criza identității sale.

Reprezentanții „Școlii de la Frankfurt” au contribuit în mod substanțial, deși împreună și cu alte filozofii, dar dintr-o perspectivă dialectică nu lipsită de deformări în evoluțiile ei ulterioare, la analiza acestui fenomen de înstrăinare umană, de pierdere a identității și individualității omului; în societatea capitalistă „industrialismul transformă sufletul omului în lucru”⁽⁷⁾ – se arăta într-o lucrare – îi extirpă conștiința, fiind supus tot mai mult unor comportamente standardizate. Omul nu se mai definește în asemenea condiții „decît ca un lucru, ca element al statisticii...”⁽⁸⁾ Pînă la urmă, într-un asemenea univers uman standardizat, instrumentalizat, totul devine instrument al dominației din partea celor care domină economic, pînă și știința și cultura, însuși limbajul și rațiunea. Forșînd lucrurile și ducînd analiza unui asemenea fenomen real de alienare umană pînă dincolo de cadrele în care el se desfășoară, mai ales pe fondul crorilor fascismului și ale conflagrației mondiale, reprezentanții „Școlii de la Frankfurt” n-au putut evita ei înșiși capcana economismului și a tehnocratismului ca viziuni deformatoare asupra societății și relațiilor sociale, pe care ei le-au combătut cu consistență și suplețe dialectică. Acești reprezentanți au ajuns astfel să la uneori tendințele și intențiile burgheziei monopoliste drept realitate definitivă și absolută. Astfel, Horkheimer și Adorno ajung să afirme chiar că „Violența societății industriale s-a instalat în spiritul oamenilor”; sau Marcuse merge pînă la a considera că în societatea industrială capitalistă avansată dispăre orice opoziție negativă, producîndu-se „integrarea în sistemul existent a forțelor sociale odinioară negative și transcendente”⁽⁹⁾. Se afirmă că, în astfel de condiții, clasa muncitoare și-ar

FIȘE

CONJUNCTURA ECONOMIEI MONDIALE

REVISTA ECONOMICĂ

1982

● *Conturînd evoluția economiei mondiale într-un interval de timp limitat – retrospectiv pentru anul 1981 și prospectiv pentru 1982 – noua apariție a publicației tradiționale, „Conjunctura economiei mondiale”, realizată de Institutul de Economie Mondială și editată de „Revista economică”, își propune să lărgescă genul de materiale prezentate. După cum se subliniază în preambulul vo-*

lului, deopotrivă cu articolele ce urmăresc să surprindă tendințe conjuncturale anuale, au fost inserate o serie de studii cu o orientare preponderent analitică. Potrivit acestei concepții, lucrarea este divizată în trei părți: evoluția conjuncturii economice internaționale în 1981 și estimări pe 1982; perspective pe piețele internaționale de mărfuri; dezvoltarea relațiilor economice internaționale. În cadrul fiecărui capitol, alături de studiul de caz – cum ar fi evoluția principalelor piețe de mărfuri: combustibili, produse primare, produse agroalimentare, piața internațională a țevilor din oțel etc. – sînt inserate studii ce abordează domenii de mai mare complexitate: evoluția economiei capitaliste în 1981; situația valutar-financiară internațională; criza energetică mondială, rolul crescînd al industriei mici în sporirea exportului etc.

Progres tehnic

● *Progresul tehnico-științific, conjunctura economică mondială, modificările ce survin la nivelul structurilor sociale reprezintă factori de mare complexitate care impun o continuă activitate de perfecționare a conducerii economiei și societății. În acest proces, se subliniază în articolul „Nouveaux points dans la planification” – publicat în numărul 12/1981 al buletinului informativ „PROBLEMES ECONOMIQUES” care apare în Bulgaria – o atenție aparte se acordă planificării, sporirii eficienței acestui instrument de conducere. Unul dintre elementele centrale care sînt supuse unei analize conceptuale se referă la planificarea progresului tehnico-științific. După cum se subliniază în articol, în condițiile actuale, în care progresul tehnic constituie, într-o măsură tot mai însemnată, prin-*

cipala cale de asigurare a competitivității produselor, se conturează aspecte noi în ce privește planificarea în acest domeniu. Dificultatea majoră pe care o întîmpină planificatorii constă în imbinarea planificării pe termen lung cu planificarea micro-economică, mult mai sensibilă la cerințele fluctuante ale pieței. În aceste condiții se vădește necesitatea inițierii unor analize de fond asupra mecanismului dezvoltării cunoștințelor științifice, a determinării efectelor unor opțiuni în planificarea tehnologică pe termen lung asupra structurii industriei, a economiei în ansamblu.

Creativitatea și stimularea ei

● *„Encourage staff to think creatively” (A încuraja lucrătorii să gîndească creativ) este titlul unui articol publicat de Reino Avela în numărul din aprilie a.c.*

fi pierdut rolul de forță socială revoluționară. Ducind la absurd procesul alienării omului într-o asemenea societate, reprezentanții „Școlii de la Frankfurt” tind să anuleze perspectiva emancipării și dezalienării. Sau, în orice caz, o restrâng foarte mult. „Rezultatul, spune tot Marcuse, este o ființă umană abrutizată, schilodită și frustrată, care își apără cu înverșunare propria sa robie”. Într-un asemenea univers total alienat, Marcuse transpune perspectiva emancipării doar pe plan subiectiv, aceea a creierii unor necesități subiective noi, care să difere calitativ de „necesitățile de agresiune și reprimare predominante”, care să ducă la apariția „unui tip uman ale cărui impulsuri vitale, biologice merg în direcția libertății”. În felul acesta, nemaisăzind cu claritate forțele sociale opuse societății capitaliste în stare să o revoluționeze, Marcuse cade într-un fel de biologism și dă prioritate dimensiunii psihologice a omului în proiectarea emancipării sale viitoare.

Criticând economismul, reprezentanții „teoriei critice” au căzut în antropologism, uneori un antropologism general psihologic, ca în cazul lui Erich Fromm, altelea într-un antropologism vitalist, freudist, așa cum se prezintă concepția lui Marcuse. Deși au pledat inițial pentru strinsa corelație între „teoria critică” și cea economică, împotriva, așa cum am văzut, a deformărilor economiste, alunecarea pe pantă antropologismului psihologist sau de altă nuanță — sub influența, într-o măsură considerabilă a psihanalizei și a îndepărtării de marxism — i-a făcut pe reprezentanții acestei orientări filozofice progresiste să se dezică într-o mare măsură de intențiile inițiale ale „teoriei critice” privind raportarea ei la problematica economică. Deși un gânditor ca Erich Fromm, care a întreprins și el studii de psihanaliză dar s-a detașat poate cel mai mult de întemeietorul acesteia — S. Freud — evidențiază necesitatea imperioasă a umanizării tehnicii în societatea capitalistă occidentală, a punerii ordinatelor în slujba omului și realizării valorilor unui „umanism radical”, această formulă rămâne relativ abstractă și ineficien-

tă dacă nu indică forțele sociale pe care să se sprijine realizarea unei asemenea concepții umaniste, dacă nu leagă împlinirea acestei concepții de realizarea proiectului umanist de înlăturarea proprietății monopoliste. Prin aceasta, umanismul promovat de Erich Fromm și de ceilalți adepți ai „teoriei critice” nu mai este atât de radical pe cât se intitulază.

Dealtfel, analizele întreprinse de reprezentanții „Școlii de la Frankfurt” asupra societății capitaliste dezvoltate sînt îndreptate mai ales asupra dimensiunilor ei tehnologice și industriale, abandonându-se mai ales analiza relațiilor de producție capitaliste, rolul revoluționării acestora în asigurarea umanizării tehnicii. Așa se vede că, adeseori, reprezentanții „Școlii de la Frankfurt”, absolutizînd elementele de asemănare care se vădese realitate în condițiile industrialismului, în planul forțelor de producție, între cele două societăți, ajung să nu mai facă distincția de esență — socială — între societatea capitalistă și cea socialistă, ei rămînînd astfel prizonierii concepției tehnocrate și a unei anumite forme de economicism, cu toată critica adusă acestora.

În opera lui Marcuse din ultima perioadă a creației sale, antieconomismul capătă însă și sensul respingerii principiilor economice propriu-zise, cele ale eficienței și randamentului care, după Marcuse, ar avea, în genere, un caracter represiv. Legat de aceasta el ajunge să considere că munca ar ține de imperiul nonlibertății, al unei alienări totale. El, care în tinerețe, sub influența lui Marx, considerase munca expresia fundamentală a libertății umane. Dar ulterior Marcuse leagă emanciparea deplină a omului de utopia transformării muncii în joc, într-o activitate transformată predominant din efort în plăcere. Efortul muncii, al creației, oricît vor fi ele eliberate de elementele de duritate și efort fizic, de aspectele lor mecanice care vor fi preluate tot mai mult de mașini, nu va dispărea niciodată și este o utopie, o iluzie să ne închipuim astfel.

Cu toate aceste denaturări de esență ale proiectărilor inițiale ale „teoriei critice”, explicabile în bună măsură, așa cum ară-

tam, prin îndepărtarea de marxism, reprezentanții săi au întreprins una dintre cele mai complexe și nuanțate analize ale crizei societății capitaliste contemporane, insistînd asupra multidimensionalității acesteia și oprindu-se, ca filozofi, mai ales asupra crizei valorilor civilizației și culturii occidentale ca o componentă esențială. În acest context deosebit de interesante sînt considerațiile cu privire la criza societății occidentale ale reprezentantului în viață al „Școlii de la Frankfurt”, Jürgen Habermas, dintr-o ultimă lucrare a sa publicată¹⁾, în care, pe lângă o abordare multilaterală a fenomenului crizei, încearcă și o tipologizare a crizelor. El distinge, pe lângă criza economică, criza de raționalitate și de legitimare (pentru sistemul politic), criza de motivație (pentru sistemul socio-cultural), criza ideologiei și a idealurilor burgheze. El pune în evidență rolul sistemului politic care „ocupă o poziție dominantă în raport cu sistemul economic și socio-cultural”.

Concepțiile dezvoltate de reprezentanții „teoriei critice” se înscriu în largul front critic care străbate gândirea progresistă contemporană și dezvăluie contradicțiile profunde ale civilizației și culturii burgheze intrată într-o criză profundă. Ei au menținut astfel gândirea filozofică în contact nemijlocit cu problematica complexă a omului și societății burgheze actuale, inclusiv cu cea economică, care are numeroase implicații social-umane, generează noi forme de alienare și deteriorare a condiției omului.

prof. dr. Ioan FLOREA
Academia „Stefan Gheorghiu”

¹⁾ Max Horkheimer: Théorie traditionnelle et théorie critique, Editions Gallimard, Paris, 1974, p. 32.

²⁾ Idem, p. 36.

³⁾ Ibidem.

⁴⁾ Idem, p. 86.

⁵⁾ Idem, p. 87.

⁶⁾ Idem, p. 88.

⁷⁾ Max Horkheimer, Theodor W. Adorno: La dialectique de la Raison, Editions Gallimard, Paris, 1974, p. 44.

⁸⁾ Herbert Marcuse: Serieri Filozofice, Ed. politică, București, 1977, p. 373.

⁹⁾ Este vorba despre lucrarea *Enfance și legitimitate* (de văzut ediția franceză Payot, Paris, 1978).

al publicației INTERNATIONAL MANAGEMENT — articol în care autorul urmărește să stabilească o corelație între succesul unor întreprinderi și preocuparea conducătorilor acestora pentru a stimula creativitatea personalului. Potrivit opiniilor exprimate în articol, bazată pe analiza unor situații concrete, cele mai multe probleme de perfecționare a activității pot fi rezolvate la nivelul ierarhiei inferioare dacă oamenii li se asigură timpul necesar, dacă ei sînt încurajați să gîndească creativ. Pentru a pune în practică un asemenea sistem de conducere, există deja cristalizate o serie de elemente, subliniază R.A. Astfel, este deosebit de important ca salariul să fie încuștințat despre interesul conducerii pentru stimularea creativității personalului. De asemenea, este important să se asigure condiții — timp, eliberarea de acțiuni rutiniere, — pentru lucrători, ast-

fel încît aceștia să poată să-și dezvolte ideile. În ceea ce s-ar putea numi o „strategie a stimulării creativității la nivel microeconomic”, R.A. consideră că trebuie inclusă, ca o regulă generală, evitarea ca deciziile unui nivel ierarhic superior să vizeze detaliile activității nivelului subordonat. În același timp se sugerează necesitatea unei mai bune propagande făcută persoanelor creative, avantajelor obținute de întreprindere și inventatorii prin implementarea ideilor noi.

Extrapolări sau elaborări conceptuale ?

● Constituie oare planificarea, în întreprinderile capitaliste, un domeniu condamnat la ineficiență, la sterilitate? Cei care inclină spre o atare concluzie, susține P.W. Beck în articolul „La planification d'entreprise dans un avenir incertain” publi-

cat în numărul din 1 aprilie al revistei „CHRONIQUES D'ACTUALITE DE LA S.E.D.E.I.S.”, au în vedere două elemente. Pe de o parte sporeea sarcinilor pe care le au de soluționat planificatorii ca urmare a creșterii complexității realității economico-sociale, a evoluției contradictorii a economiei mondiale în ultimul deceniu, ca urmare a exploziei informaționale. Pe de altă parte, anumite reproșuri îndreptate spre planificatori s-ar întemeia, după cum susține P.W.B., pe anumite neîmpliniri imanente activității de planificare; spre exemplu, apelul la calculator a condus la creșterea, în munca de planificare, a ponderii activităților de alimentare cu date a calculatoarelor în detrimentul reflecției conceptuale; de asemenea, tendința spre formalizare și matematizare a condus la alegerea cu prioritate a variabilelor ce se pretează

FIȘE

la măsurare în detrimentul elementelor calitative. Deși întemeiate, argumentele enunțate anterior, susține autorul studiului, nu surprind totuși esența fenomenului. Ceea ce trebuie criticat nu este planificarea în sine ci un anumit mod de practica planificarea, condamnată eșecului fiind planificarea de tip extrapolativ. Este evident, continuă P.W.B., că în condiții de criză sporește gradul de incertitudine în ce privește evoluția viitoare; pentru a fi eficientă, planificarea la nivel microeconomic presupune creșterea rolului judecăților calitative, a elaborărilor conceptuale, iar pe plan metodologic, substituția previziunilor extrapolative cu elaborarea de scenarii.

13

Congresul al XII-lea al P.C.R. despre necesitatea ridicării continue a eficienței economice

CONTINUAM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Din dorința de a spori eficiența acestor consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățămîntul liceal și superior, sub egida Direcției științe sociale din Ministerul Educației și Învățămîntului, acestea nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofunda aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de

admitere în învățămîntul superior, în anul 1982, tema „Fondurile întreprinderii și autogestiunea economică-financiară” cuprinde 5 puncte: 1. „Fondurile întreprinderii; circuitul și rotația lor”; 2. „Necesitatea și căile utilizării eficiente a fondurilor fixe”; 3. „Căile îmbunătățirii folosirii capacității de producție”; 4. „Autogestiunea economico-financiară și trăsăturile ei”; 5. „Congresul al XII-lea al P.C.R. despre necesitatea ridicării continue a eficienței economice”. Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în

vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă la punctul 5, iar în numărul precedent al revistei a fost publicată consultația referitoare la punctul 4 al aceleiași teme.

Subliniem că, pentru anul 1982, documentele oficiale în vederea pregătirii concursului de admitere sînt: programa de economie politică (publicată în broșura: „Admiterea în învățămîntul superior”) și manualul de economie politică (coordonațor prof. dr. Fl. Burtaș, ediția 1980.

1. Conceptul de eficiență economică; indicatori de exprimare a eficienței economice

ORICE activitate economică desfășurată în societate trebuie să aibă ca finalitate producerea de valori de întrebuințare materiale și spirituale care să corespundă unor nevoi reale și să fie eficientă, adică rezultatele obținute să fie superioare cantitativ și calitativ cheltuielilor efectuate, efortului depus.

Atît economiei naționale în ansamblu cît și fiecărei întreprinderi în parte nu-i poate fi indiferent cu ce cheltuieli se realizează producția, costul producției, mărirea beneficiului pe care-l obține în activitatea depusă. Eficiența economică reprezintă astfel o problemă fundamentală a societății, a economiei naționale. Ea este expresia bunei gospodăririi, a utilizării raționale a fondurilor de care dispune societatea, a valorificării superioare a resurselor.

Intr-o accepțiune generală, eficiența economică este expresia raportului dintre rezultate și cheltuieli, dintre efectul util obținut și efortul depus.

Data fiind complexitatea proceselor și fenomenelor economice, **eficiența economică nu se exprimă printr-un singur indicator sintetic, ci printr-o varietate de indicatori, printr-un sistem de indicatori.** Există astfel **indicatori de eficiență sintetici de largă generalitate** ca: venitul național pe locuitor; productivitatea muncii; nivelul costului de producție pe unitatea de produs; rata rentabilității.

Există, de asemenea, **indicatori ai eficienței specfici diferitelor sfere ale procesului reproducției sociale, diferitelor domenii de activitate sau ramuri.** Între aceștia un loc important îl ocupă indicatorii eficienței producției, comerțului interior și exterior, transporturilor, indicatorii eficienței investițiilor, cercetării științifice, învățămîntului și alții.

Eficiența producției se exprimă prin productivitatea muncii, nivelul costului de producție și al cheltuielilor materiale pe unitatea de produs; venitul net la 1 000 lei fonduri de producție (fixe și circulante); producția netă la 1 000 de lei fonduri fixe; cheltuieli la 1 000 de lei producție marfă, ș.a.

Eficiența economică este abordată, de asemenea, și la nivelul diferitelor verigi și trepte ale sistemului economico-organizatoric al economiei naționale. Sub acest aspect distingem la nivel microeconomic **eficiența economică a unităților economice**, a întreprinderilor, a centralelor industriale etc. la nivel macroeconomic, **eficiența economică a diferitelor sectoare și ramuri economice**, precum și a **economiei naționale în ansamblu.**

Autogestiunea economică a unităților economice, forma optimă de gospodărire a patrimoniului economiei naționale se bazează pe principiul eficienței economice. Unitățile economice trebuie să obțină **rentabilitate, beneficiu, atît în ansamblu, cît și pe fiecare produs în parte.** În același timp nu pot fi adoptate soluții optime la nivelul întreprinderii, rupte de contextul economiei naționale. **În permanență trebuie urmărit optimul economiei naționale, eficiența economică generală prin prisma raportului dintre rezultatele obținute la scara economiei naționale și totalul cheltuielilor pe ansamblul economiei.**

Eficiența economică pe ansamblu cît și pe fiecare întreprindere în parte depinde mult de dezvoltarea fiecărei unități economice în concordanță cu interesele economiei naționale (ținînd seama de capacitățile de producție existente în economia națională, de piața internă și externă, respectiv de comenzi și de posibilitățile de aprovizionare materială și, de asemenea, de asigurarea cu forță de muncă).

O cerință esențială a economiei naționale este aceea ca în procesul interdependențelor economice dintre unități și ramuri să se asigure o **eficiență maximă atît la unitățile și ramurile producătoare, cît și la cele beneficiare.** În acest sens, interesează nu numai un cost minim al produsului în unitatea producătoare ci și **comportarea produsului la beneficiar, utilizarea produsului respectiv cu cheltuieli de exploatare reduse.** În prezent, de exemplu, o mare importanță are producerea unor produse care încorporează puțină materie primă și energie și în același timp sînt mici consumatoare în procesul de exploatare.

Eficiența economică trebuie abordată și din perspectiva timpului, a relației dialectice trecut-prezent-viitor. Sub acest aspect distingem **eficiența economică imediată, apropiată și îndepărtată.**

Adoptarea deciziilor economice, care angajează resurse financiare și materiale pentru producție sau investiții trebuie să pornească de la **cunoașterea rezultatelor și cheltuielilor imediate și de perspectivă** luînd în considerare complexul factorilor, atît al factorilor naturali cît și al factorilor social-politici și economici, atît al factorilor interni cît și al factorilor externi.

Eficiența economică prezentă, imediată, depinde de dimensiunea avuției naționale, a potențialului economic existent, de nivelul tehnicii, de gradul de aplicabilitate al științei, de organizarea producției și muncii, de calitatea forței de muncă și de alți factori.

Eficiența economică viitoare, apropiată sau îndepărtată depinde considerabil de volumul fondurilor alocate pentru investiții, de politica de investiții, precum și de preocuparea pentru păstrarea și conservarea calităților tehnico-productive ale mijloacelor de producție, ale utilajelor, instalațiilor, mediului înconjurător, pămîntului etc. În această privință, o mare importanță are efectuarea din timp a lucrărilor de întreținere, a reparației utilajelor și instalațiilor, protejarea mediului natural, aerului, apei și solului, prevenirea degradării solului și adoptarea măsurilor de refacere a terenurilor degradate prin efectuarea complexului de îmbunătățiri funciare.

Optimul raportului dintre rezultate și cheltuieli este indisolubil legat de luarea în considerare în activitatea de prognoză și planificare a eficienței economice și economico-sociale. În această privință, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: **„Trebuie să ne propunem o mai bună planificare în domeniile eficienței economice. Încă de la întocmirea planurilor fiecărei întreprinderi, ale fiecărui minister, a planului general de dezvoltare economico-socială, acest obiectiv trebuie să-și găsească reflectarea, stabilindu-se soluțiile corespunzătoare pentru creș-**

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

terea eficienței" ¹⁾. De aceea, **eficiența economică** trebuie să fie un **criteriu principal al opțiunilor de plan și al optimizării planurilor economice.**

2. Creșterea eficienței economice, realizarea unei calități noi, superioare în întreaga activitate economică

ÎN dezvoltarea impetuoasă a economiei naționale, în anii economiei socialiste planificate, un rol însemnat l-a avut creșterea eficienței economice. Astfel, în perioada 1950—1980 productivitatea muncii în industrie a crescut de 9,3 ori, de la 30,6 mii lei la 293,8 mii lei producție globală industrială pe o persoană. În aceeași perioadă, venitul național raportat la populația ocupată în sfera productivă a sporit de 13 ori.

Pe baza Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., dezvoltarea economiei naționale în perioada planului cincinal 1981—1985 și în perspectivă va fi caracterizată prin accentuarea laturilor calitative ale economiei, prin sporirea eficienței economice. „**Caracteristica generală a planului, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, o constituie trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă**” ²⁾.

Dezvoltarea intensivă reprezintă un tip de dezvoltare în care creșterea produsului social și a venitului național se obține nu atât prin sporirea mijloacelor materiale și umane de producție, cât prin sporirea eficienței, productivității, calității. Cu alte cuvinte, creșterea producției trebuie să se realizeze cu același volum, sau chiar cu un volum mai mic de resurse materiale și umane, respectiv de fonduri fixe, de materii prime, energie și oameni.

În condițiile scumpirii considerabile a resurselor economice, materii prime, combustibil etc., a limitării severe a resurselor economice comparativ cu nevoile, problema creșterii intensive, a creșterii bazată pe eficiență și pe calitate se pune în toate țările. Acest imperativ este cu atât mai puternic pentru țara noastră cu cât la noi cheltuielile materiale și de muncă pentru obținerea unei unități de produs sînt, în medie, mai ridicate de peste 2—3 ori comparativ cu țările dezvoltate.

Progresul țării noastre, trecerea României la stadiul de țară mediu dezvoltată, creșterea nivelului de trai sînt indisolubil legate de creșterea eficienței, a calității.

Congresul al XII-lea al P.C.R. a stabilit direcțiile principale ale creșterii calitative, ale accentuării eficienței economice. **Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat la Congres importanța „sporirii mai accentuate a eficienței activității economice prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, folosirea intensivă a mașinilor, utilajelor, reducerea costurilor, indecsebi a cheltuielilor materiale și creșterea beneficiilor”** ³⁾.

În perioada 1981—1985 creșterea eficienței economice, pe ansamblul economiei își găsește expresia în **sporirea mai rapidă a venitului național decît a produsului social, a producției nete industriale față de producția marfă.**

O direcție importantă a creșterii eficienței economice, în proporții mai mari ca în alte perioade o reprezintă **utilizarea mai bună a fondurilor fixe, a mașinilor și utilajelor, instalațiilor existente.**

În cincinalul actual accentul se pune nu atât pe crearea de unități economice noi, **cît pe ridicarea nivelului tehnic și calitativ al potențialului existent, completîndu-se dotările, în unele sectoare, cît și pe folosirea la întreaga capacitate a mijloacelor de care dispunem.** Foarte concludente în această privință sînt prevederile de realizare a producției industriale din anul 1982 — substanțial mai mari decît cele realizate în 1981 — aproape integral în unitățile existente.

Această orientare permite să realizăm marile obiective ale planului cincinal cu resurse materiale și financiare proporțional mai mici, folosind o rată de acumulare mai mică decît în cincinalele anterioare. În perioada 1981—1985 creșterea eficienței economice se va realiza, de asemenea, prin **mai bună utilizare a forței de muncă.** Pe seama productivității muncii se va realiza circa 80% din producția netă în industrie. Creșterea producției se va obține în mai mică măsură pe seama sporirii volumului forței de muncă decît în alte perioade, cît mai ales pe seama calificării, a productivității. Numărul locurilor de muncă va

spori în perioada 1981—1985 cu circa 580 mii, aproximativ jumătate față de cincinalul anterior.

Calea principală a creșterii productivității și eficienței o va constitui **intensificarea progresului tehnic, a procesului de mecanizare și automatizare a producției, de trecere la microprocesoare și roboți industriali, la tehnologii mai eficiente, mai productive.**

Innoirea producției, a nomenclaturii de produse, regenerarea producției, trecerea la generații de produse cu parametri superiori, la realizarea unor sortimente de înaltă tehnicitate și randament, competitive pe plan mondial, reprezintă alte aspecte ale dezvoltării intensive calitative. Îmbătrînirea tehnică, întirzirea introducerii în producție a tipurilor noi de produse, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, devine o frînă a dezvoltării.

Ținîndu-se seama de acest imperativ, în planul cincinal 1981—1985 se prevede o îmbunătățire a structurii producției. Circa jumătate din volumul producției ramurilor prelucrătoare și 70% din industria construcțiilor de mașini o vor reprezenta produsele noi puse în fabricație în cursul cincinalului.

Organizarea superioară a producției și muncii este, de asemenea, o direcție a creșterii intensive, calitative în actualul cincinal.

Analiza dezvoltării noastre economice arată că numeroase unități de producție dotate la nivel tehnic înalt, avînd un personal bine calificat au obținut rezultate inferioare comparativ cu firme similare din țări dezvoltate datorită lipsurilor în ce privește organizarea. **Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea ca printr-o mai bună organizare, prin preocuparea de a realiza continuu innoirea producției, întreprinderile noastre trebuie să realizeze într-un termen scurt producții comparabile cu uzinele similare din străinătate, aceasta fiind o condiție a creșterii competitivității industriei noastre.**

Dezvoltarea intensivă, calitativă, creșterea eficienței economice naționale presupune **restructurarea industriei prin asigurarea unei dinamici înalte ramurilor, subramurilor, produselor care valorifică mai bine munca națională, care încorporează mai puțină materie primă și mai multă inteligență, originalitate și creativitate.** În cincinalul actual aceste ramuri industriale se vor dezvolta în ritmuri de 2—3 ori mai ridicate decît media creșterii industriei în ansamblu. În același timp, unele ramuri, subramuri, activități energo-intensive trebuie dimensionate la nevoile stricte ale economiei naționale.

Dezvoltarea mai accentuată a agriculturii, modernizarea sa continuă, creșterea producției interne de materii prime sînt, de asemenea, direcții ale dezvoltării intensive în sens larg. **Asigurarea creșterii eficienței economice obligă la reducerea importului de materii prime scumpe și producerea acestora pe plan intern.**

O problemă esențială a întregii economii o reprezintă, de asemenea, **mai bună utilizare a resurselor de materii prime și materiale, precum și recuperarea și refolosirea materialelor, recondiționarea pieselor și subsansamblelor.** Pe întregul cincinal se prevede refolosirea a 10 milioane tone fier vechi care echivalează cu economisirea a 80 mil. tone minereu și 20 mil. tone coals. Ponderea recuperărilor în consumul intern va reprezenta 58 la sută la oțel, 59 la sută la anvelope, 50 la sută la materiale lemnoase. În toate țările, mai ales în țările dezvoltate, recuperarea materiilor prime vechi are o pondere ridicată. De asemenea, în țările dezvoltate a luat ființă o **puternică industrie a recondiționării utilajelor.** În țara noastră se impune creșterea eforturilor în această privință. Prevederile planului cincinal în domeniul refolosirii și recondiționării pieselor sînt foarte importante, pe această cale urmînd a se asigura, în 1985, aproape 20 la sută din necesarul de piese al economiei.

Creșterea intensivă calitativă a întregii economii naționale include și **perfecționarea activității de comerț exterior, sporirea eficienței acestuia, asigurarea unei balanțe comerciale și de plăți active.**

În afară de factorii legați de activitatea de producție, **creșterea eficienței economice este în strînsă legătură cu buna utilizare a instrumentelor financiar-valorice, a mecanismului economico-financiar.** O mare importanță are, în această privință, utilizarea pirghiilor cointeresării materiale a întreprinderilor și personalului muncitor, a beneficiului și retribuției, a pirghiilor prețurilor, dobînzii și creditului. Orientările Congresului al XII-lea al P.C.R. cu privire la creșterea eficienței economice, a creșterii calității întregii activități economice au un rol determinant în realizarea ampleror obiective ale dezvoltării economiei noastre naționale, pentru progresul multilateral al patriei noastre.

conf. dr. Nicolae STOICA
Universitatea „Al. I. Cuza” — Iași

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Editura politică, București, 1971, p. 819.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la Congresul al II-lea al consilierilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, 24 iunie, 1981, Editura politică, București, 1981, p. 18.

Agricultură și resurse, hrană și consum

ÎN NUMEROASE ȚĂRI, în cadrul multor organizații, instituții și reuniuni internaționale se constată în ultimul timp o preocupare crescândă față de căile de rezolvare a problemei alimentare, mai ales în condițiile decalajelor profunde existente între diferite țări pe planul consumului și al repartizării resurselor alimentare.

După cum declara recent E. Saouma, directorul general al F.A.O., „din nou, după anii agricoli dezastruoși 1972 și 1974, situația a devenit gravă. Sună clopotele de alarmă în problema alimentației, ca urmare a nivelului critic al producției agricole înregistrat pe plan mondial în anul 1981“. Situația este însă paradoxală: în timp ce America de Nord și țările vest-europene continuă să dețină însemnate excedente alimentare, numai o mică parte din țările cu deficite alimentare dispun de valută forte pentru un import suficient de alimente. Criza alimentară declanșată este și o consecință a creșterii vertiginoase a prețurilor energiei în deceniul 70 și este accentuată de inflația din țările capitaliste dezvoltate. Să privim mai întâi problema consumului alimentar. Țările în curs de dezvoltare au înregistrat o evoluție nesatisfăcătoare, atât în privința aportului caloric, cât și proteic: în ultimul deceniu aportul caloric pe locuitor în țările în curs de dezvoltare s-a majorat cu numai 3% (adică cu mai puțin de 100 calorii/zi), la un nivel ce reprezintă numai două treimi din cel al țărilor capitaliste dezvoltate. În același timp, aportul de proteine animale pe locuitor în țările în curs de dezvoltare a crescut foarte puțin, atingând în prezent în medie 11 grame pe zi (comparativ cu 54 grame pe zi în țările capitaliste dezvoltate).

Încercând să dea un răspuns la întrebarea „care sînt componentele unei alimentații satisfăcătoare?“, specialiștii F.A.O. apreciază că un regim alimentar este satisfăcător dacă furnizează 2 800 calorii și 40 grame proteină animală zilnic pe locuitor. În funcție de această

definiție populația globului se împarte în trei categorii: nivel național bun și foarte bun (peste 1 miliard de locuitori) în America de Nord, Oceania, țările vest-europene, Argentina, Uruguay, țările socialiste europene, Japonia; categoria intermediară (sub 1 miliard de locuitori) în Egipt, țările vest-africane, unele țări din America de Sud; subnutriți (care constituie jumătate din populația globului) — unele din țările asiatice în curs de dezvoltare și, parțial, din Africa.

Desigur, aceste categorii sînt relative, pentru că există mari decalaje chiar în interiorul zonelor și țărilor respective. Un grad mai mare de precizie apare la o altă clasificare făcută în cadrul F.A.O. Potrivit acesteia, 15% din populația globului este foarte bine hrănită, 10% bine, 15% intră în categorii intermediare, în timp ce 10% din omenire este victima unor carențe alimentare grave, iar 50% suferă, în grade diferite, de malnutriție.

Soluția pentru ieșirea din această stare o constituie, în primul rînd, realizarea unei producții agricole sporite în fiecare țară. Specialiștii vest-germani de la revista „D+C“ (Development and Cooperation) apreciază că fiecare țară trebuie să-și găsească calea proprie de majorare a producției globale și nu să imite modelul american sau european, care se bazează pe cheltuieli mari ce pot determina creșterea producției doar la prețuri pe care țările în curs de dezvoltare nu le pot plăti.

Ajungem, astfel, la un alt aspect al problemei alimentare, legat, de tipul de agricultură cel mai adecvat unei anumite structuri economice și în măsură să răspundă optim cerințelor de consum ale populației, precum și echilibrării în general a economiei naționale. Există, într-adevăr, o mare varietate de

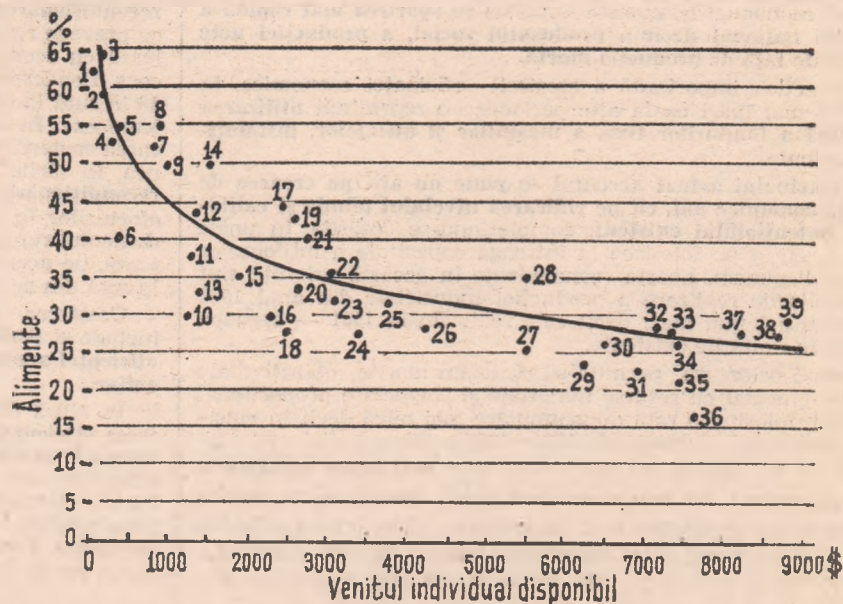
sugestii în acest sens care, în ultimă analiză, se pot sintetiza în propunerile vizînd abordarea dezvoltării agriculturii potrivit unuiu sau altuia din tipurile practicate în prezent în lume. Țările industrializate, dezvoltate economic, practică o agricultură bazată pe consum ridicat de energie, îngrășăminte, pesticide, dispunînd de un grad înalt de mecanizare a lucrărilor agricole; în aceste țări, 85 la sută din consumul de cereale ce revine pe locuitor este de fapt destinat hranei animalelor ce vor fi ulterior sacrificate pentru consumul uman. Caracteristică pentru tipul de agricultură practicat în țările dezvoltate este ponderea scăzută a forței de muncă angajată în această activitate, respectiv circa 7 la sută din totalul populației active. Și încă un detaliu: agricultura irigată folosește aici de zece ori mai multă apă decît întregul consum casnic al populației din țările în cauză.

Specialistul olandez în problemele agriculturii lumii a treia, André van Dam*, care citează aceste cifre prezintă, în alternativă, tipul de agricultură tradițională practică în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, unde această activitate se bazează pe utilizarea extensivă a forței de muncă.

Aici, din media consumului anual de cereale, numai o pătrime se îndreaptă către hrana animalelor destinate ulterior consumului uman. În multe, dacă nu în cea mai mare parte a țărilor rămase în urmă, subalimentarea și malnutriția sînt fenomene cu largă răspîndire, strîns legate de fenomenul mai larg al sărăciei manifestat prin imposibilitatea acoperirii cerințelor de bază ale populației în ce privește locuința,

* André van Dam, What Food for Everybody, raport prezentat către Clubul de la Roma în cadrul simpozionului de la Caracas, iunie 1981 (cf. text apărut în revista Development and Cooperation 6/1981).

Ponderea cheltuielilor alimentare în totalul cheltuielilor de consum industrial

1. India 2. Sierra Leone 3. Sri Lanka 4. Honduras 5. Thailanda 6. Salvador 7. Coreea de Sud 8. Iordania 9. Panama 10. Fiji 11. Cipru 12. Jamaica 13. Africa de Sud 14. Portugalia 15. Malta 16. Hong Kong 17. Irlanda 18. Singapore 19. Venezuela 20. Spania 21. Grecia 22. Italia 23. Porto Rico 24. Israel 25. Anglia 26. Japonia 27. Austria 28. Finlanda 29. Franta 30. Australia 31. Clanda 32. Norvegia 33. R.F. Germania 34. Belgia 35. Canada 36. S.U.A. 37. Suedia 38. Danemarca 39. Elveția.

Sursa: Calculat după statisticile naționale

educația, îngrijirea medicală corespunzătoare etc.

S-a afirmat, de nenumărate ori, că efectele crizei alimentare mondiale pot fi rezolvate prin modernizarea agriculturii țărilor în curs de dezvoltare. Părerile sînt, însă, împărțite în ce privește opțiunile tehnologice. O soluție ar consta în transferul masiv de tehnologie în domeniul irigațiilor, în ce privește îngrășămintele, pesticidele, semințele selecționate, introducerea mecanizării lucrărilor agricole, industrializarea producției agricole. Un studiu american asupra acestei probleme arată însă că, dacă transferul de tehnologie propriuzisă este realizabil, strategiile de dezvoltare și metodele aplicabile în activitatea agricolă trebuie studiate, cercetate și elaborate în țările în cauză. Iată un singur exemplu citat de specialistul olandez menționat: obiectivul dublării, spre exemplu, a producției agricole într-o țară în curs de dezvoltare ar putea implica triplarea consumului de energie, în condițiile în care, în majoritatea lor aceste țări duc lipsă de energie. Pe de altă parte, crearea unei agriculturi energointensive nu și-ar afla finalitatea într-o regiune unde populația nu-și poate permite să cumpere produse agricole la prețurile ridicate impuse de consumul de energie. Fără ca aceasta să implice sau să ducă la opulență — opinează van Dam — țările din așa-zisa „lume a treia” și-ar putea, deci, rezolva problema agrară aplicînd o agricultură bazată pe amenajarea în această activitate a maselor largi ale populației de care ele dispun.

Criza alimentară ar fi determinată de fapt, de o criză a producției de cereale dat fiind că circa 70 la sută din suprafețele cultivate în prezent pe glob sînt destinate culturilor cerealiere sau, altfel spus, dat fiind că actuala producție de cereale acoperă jumătate din consumul alimentar mondial. În aceste condiții este lesne de înțeles cît de ușor ar putea fi afectat biosistemul planetei noastre în cazul unor dezechilibre în consum.

Dar de fapt, care sînt **posibilitățile de consum de care dispunem?** În cadrul acestui biosistem sînt folosite terenurile arabile, pășunile, zonele de pescuit și pădurile, toate avînd posibilități limitate de creștere. Producția de pește — după ce a crescut de la 20 la 70 milioane tone între anii 1950 și 1970 — stăg-

nează în jurul ultimei cifre sau chiar scade; pădurile sînt distruse la nivel de 10 mil. hectare anual — fie că această distrugere se face prin urbanizare, deșertificare, industrializare sau folosirea lemnului ca sursă de energie și materie primă; pășunile devin supra-solicitate sau sînt transformate a fortiori în terenuri arabile. La acest tablou mai trebuie adăugat faptul că și o mare parte din terenurile arabile dispar ca urmare a urbanizării, dezvoltării transporturilor, a industrializării, mineritului, pentru a nu mai menționa eroziunea solurilor, bălțirile și sărăturarea solurilor. Ar mai trebui menționat încă și prețul în creștere al produselor agricole în condițiile în care, chiar cu tehnologii și utilaje îmbunătățite nu pot fi adăugate agriculturii decît pămînturi din ce în ce mai sărace, mai puțin adecvate acestei activități. Prefurile majore vor face și mai dramatică situația țărilor sărace, care încă de pe acum nu dispun de resursele financiare necesare achiziționării produselor destinate consumului alimentar corespunzător unei diete raționale, situație care este mult complicată de repartizarea inechitabilă pe glob a produselor alimentare, de persistența monoculturii în aceste țări, de rolul companiilor transnaționale în agricultura lor.

Care ar fi soluțiile? André van Dam pleacă de la premisa că acestea diferă inevitabil de la o regiune la alta, cercetările trebuind să se îndrepte către crearea de noi alimente din surse locale, adaptate cerințelor și obiceiurilor alimentare locale.

În al doilea rînd, ingineria genetică poate da naștere la specii noi de plante sau la alimente noi pornind de la plante existente. Ar putea fi considerate și alte surse de proteine, între acestea fiind de notat: proteinele extrase din frunze, care sînt de asemenea surse importante de vitamine și minerale și conțin substanțe fibroase ce pot fi folosite în hrana animalelor.

Există încă posibilități în ce privește pescuitul și în special acvacultura, în ce privește cultura plantelor agricole în soluție de apă bogată în substanțe nutritive (în special în zone cu climat deșertic cu soluri sărace), ca și în hrănirea animalelor cu alimente necereri — inclusiv alge, ierburi de mare, deșeuri de gospodărie.

Soluțiile preconizate nu contrazic necesitatea modernizării agriculturii în țările rămase în urmă, dar această modernizare trebuie să aibă în vedere o imbinare cît mai rațională între tehnologia modernă și resursele disponibile pe plan local. Soluțiile sale nu exclud, bunăoară, utilizarea serelor, extinderea culturilor multiple și mai ales, reducerea risipei în consumul alimentar, ci pledează pentru considerarea atentă a condițiilor economice și ecologice în alegerea strategiilor care, la rîndul lor, trebuie să țină cont de posibilitățile, resursele și cerințele pe plan local.

Răspunzînd unor teorii mai vechi sau mai noi care încearcă să „explice” subalimentația prin presiunea demografică din țările în curs de dezvoltare, M. Klatzmann, în cartea sa „Nourir lo milliards d'hommes”, apreciază că planeta dispune de resurse suficiente pentru a putea hrăni în mod satisfăcător o populație mult mai numeroasă decît cea actuală, depășind chiar 10 miliarde de locuitori. Prin aplicarea unor tehnici agricole îmbunătățite, care necesită cantități sporite de îngrășăminte, resursele existente ar putea permite creșterea producției agricole mondiale de cinci ori. În legătură cu îngrășămintele chimice, spre exemplu, atît de necesare sporirii producției, Terra ar dispune, potrivit aprecierilor lui Klatzmann, de cantități abundente de fosfați și potasiu, care ar garanta o aprovizionare suficientă timp de mai multe secole. În privința îngrășămintelor azotoase produse din hidrocarburi, energia nucleară ar putea înlocui o parte din petrol, făcîndu-l disponibil pentru producerea de îngrășămintele.

O exploatare completă a resurselor planetei în direcția creșterii producției agricole necesită însă investiții considerabile. Dar și în această privință Klatzmann este optimist spunînd: „Nu am încercat să calculăm toate cheltuielile ce ar fi necesare — din convingerea că totalul acestora nu va reprezenta decît o mică parte din tot ceea ce astăzi se consacră în lume cheltuielilor pentru înarmare”.

Virginia CĂMPEANU
I.E.M.

Cointeresarea în creșterea producției agricole

(Urmare din pag. 14)

constituie comuna Breaza, unde gospodăriile populației dețin 430 de vaci de lapte și vor fi vracii statului în acest an 7 100 hl, ceea ce înseamnă un venit suplimentar, față de 1981, de peste 1,2 milioane lei.

În afara prețurilor și primelor stimulative, producătorilor agricoli li se acordă și o serie de alte **avantaje**. Unitățile agricole și producătorii individuali vor primi semințe selecționate și material săditor din soiuri și hibrizi de mare valoare și productivitate (ale căror rezultate au fost verificate experimental de institutele de cercetare de profil) îngrășăminte organice și anorganice în scopul ridicării potențialului productiv al terenurilor cultivate, materiale destinate combaterii bolilor și dăunătorilor (insecticide și insecto-fungicide etc.); de asemenea, anumite lucrări agricole de pregătire și întreținere a terenului, de recoltare a plantelor etc., vor putea fi executate mecanizat cu ajutorul mașinilor și utilajelor puse la dispoziție de unitățile agricole specializate.

Prin Decretul nr. 391/1980 privind organizarea prestărilor de servicii pentru industrializarea unor produse ale producătorilor agricoli s-a stabilit obligația întreprinderilor specializate de a prelucra sfecla de zahăr, semințele oleaginoase și alte produse vegetale predate de populație statului și de a le livra în schimb zahăr, ulei și alte produse. Astfel pentru 100 kg de sfeclă de zahăr predată spre industrializare, un producător agricol poate primi 8,5 kg zahăr, iar pentru 100 kg semințe de floarea soarelui — 38,6 litri de ulei și 30 kg de șroturi. Deținătorii de animale beneficiază de asigurarea de reproducători de rasă valoroși, asistență tehnică și mijloace financiare (sub formă de credite în condiții avantajoase) pentru procurarea de animale de producție și pentru amenajarea terenurilor destinate culturilor furajere, dreptul de a folosi în condiții avantajoase pășunile și finjele prioritate de stat, precum și suprafețele pășunabile din zona forestieră, îndrumare tehnică de specialitate și medicamente de uz veterinar.

În virtutea noilor prevederi legale, pe plan local crește rolul organelor comunale, orășenești și județene în luarea de măsuri pentru îndeplinirea integrală a programelor de creștere a producției agricole, îmbunătățirea activității de contractare și achiziție a acestor produse de la unitățile agricole și gospodăriile individuale, asigurarea cu produse agroalimentare a populației din unitățile administrativ-teritoriale.

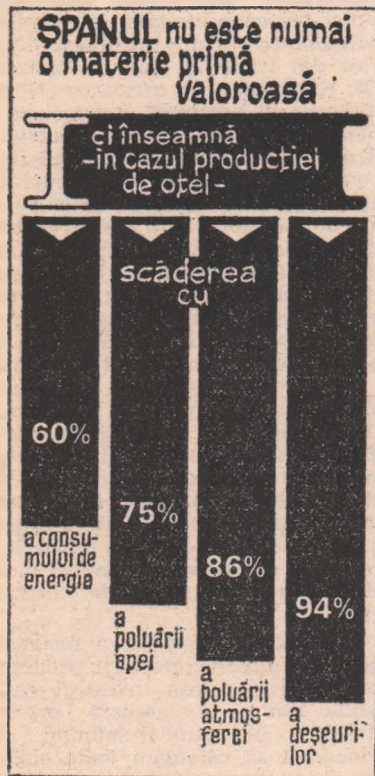
Priorități și orientări în dezvoltarea economică

R.D.G.: PREOCUPĂRI PENTRU RECICLAREA MATERIALELOR

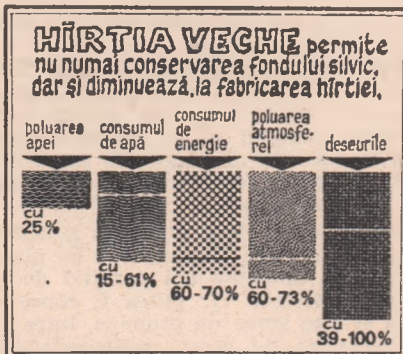
RECICLAREA materialelor vechi sau uzate este considerată în R.D. Germană ca o problemă de importanță națională, arându-se în vedere și gama restrinsă a resurselor de materii prime de care dispune țara. După apre-

burgie metalul vechi, colectat și reciclat, reprezintă aproximativ 50% din necesarul de materie primă de bază în cazul producției de oțel, 45% în al celei de plumb, 37% în al celei de cupru, 20% în al celei de zinc ș.a.m.d.

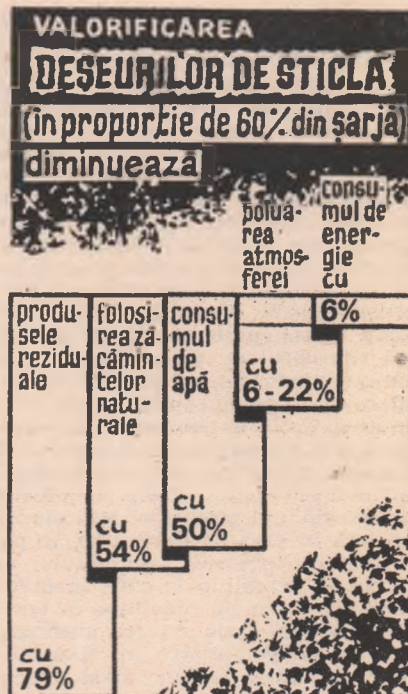
Se consideră că, în afara resurselor secundare „tradiționale“ (metale și textile vechi, maculatură, ambalaje de sticlă, uleiuri uzate), există în prezent aproximativ 500 de alte materiale secundare cum ar fi materiale electronice vechi, materiale reziduale solide sau lichide, diferite minerale însoțitoare și săruri chimice, deșeurile de ceramică, mase plastice, cabluri vechi etc., care nu sunt reciclate în economia R.D.G. decât într-o proporție de circa 30%.

cierea specialiștilor, R.D.G. a atins în această privință un nivel ridicat în comparație cu realizările pe plan mondial într-o serie de domenii; astfel, în meta-

ținându-se seama de necesitățile crescînde de materii prime și energie ale țării în actualul cincinal, în cadrul planurilor de promovare a realizărilor științei și tehnicii în diferite ramuri au fost stabilite — la nivelul întregii economii naționale a R.D.G. — aproximativ

300 de sarcini privind utilizarea unor materiale secundare. Se evaluează că, la nivelul anului 1985, vor fi valorificate 30 mil. tone de materiale secundare, față de 22 mil. tone în 1980.

Atenția deosebită acordată reciclării materialelor secundare se datorește nu numai necesității de a se reduce volumul importurilor de materii prime corespunzătoare, dar și faptului că pe această cale se pot realiza importante economii de muncă, energie și investiții. În comparație cu prelucrarea primară a materiilor prime. De asemenea, prin reciclarea materialelor scade gradul de poluare a apei și atmosferei.

Graficele, pe care le reproducem din nr. 2 și 3/1982 ale revistei Sozialistische Finanzwirtschaft, ilustrează cele de mai sus în trei importante sectoare de reciclare a materialelor: metal, hîrtie și sticlă.

V.P.

Perfecționarea structurii exportului

(Urmare din pag. 11)

gura piesele de schimb necesare funcționării acestora, de a acorda asistență tehnică corespunzătoare, în cel mai scurt timp și cu cea mai înaltă competență. Aceasta presupune practic, existența unei rețele de asistență tehnică suprapusă celei de desfacere. În condițiile în care, însă, orientarea zonală și structurală a exportului național nu se stabilizează și concentrează, această cerință obiectivă nu se poate realiza.

Majoritatea firmelor mari producătoare de produse industriale tind spre crearea unui număr limitat de ample depozite regionale de piese de schimb, destinate satisfacerii necesităților rețelei proprii de service din câteva țări.

Pentru țara noastră, se pune afi problema îmbunătățirii formelor de organizare a rețelei de service extern și a completării acesteia, cît și cea — mai spinoasă — a asigurării pieselor de

schimb necesare. În acest sens s-au luat o serie de măsuri pentru realizarea lor de către industria constructoare de mașini în cantitățile necesare — preconizîndu-se un raport de circa 1/3 între producția de piese de schimb și cea a produselor finite — și de o calitate corespunzătoare cerințelor.

CA URMARE a eforturilor de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor industriei construcțiilor de mașini, de modernizare a structurii acesteia și de adaptare la cerințele și exigențele pieței mondiale, a crescut mult eficiența exportului acestor produse. Astfel, cursul de revenire realizat în cincinalul trecut a fost cu 14% mai bun decît cel înregistrat în 1975 la mașini și utilaje și cu 10% mai bun la produse intermediare. În aceeași perioadă, cursul mediu de revenire al produselor acestor ramuri industriale a fost cu 10% mai bun decît al exportului de pro-

duse metalurgice și cu 26% decît al celor chimice. În aceste condiții a crescut gradul de acoperire a importurilor ramurii prin exportul propriu, de la 50% în 1975 la 97% în 1980.

Se impune și pe viitor accentuarea creșterii pe cale intensivă a exporturilor, pentru a asigura mijloacele necesare importurilor și rambursării creditelor angajate în trecut, pentru dezvoltarea ramurii, în vederea realizării unei balanțe de plăți externe echilibrate, pe grupa de produse.

Creșterea de tip intensiv presupune: modernizarea structurii nomenclatorului și adaptarea lui la tendințele pieței mondiale; limitarea și eliminarea exportului produselor cu aport valutar scăzut; sporirea mai accentuată a ponderii mărfurilor care valorifică superior materiile prime, energia și munca socială; ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor la nivelul celor mai înalte realizări ale producției mondiale; înnoirea și modernizarea rapidă a produselor și tehnologiilor naționale; îmbunătățirea și diversificarea formelor de comercializare a produselor etc.

PRIORITĂȚI ÎN INDUSTRIA MONDIALĂ DE MATERIAL RULANT

PRELUNGIREA crizei economice mondiale, a crizei energetice, a materiilor prime și a sistemului monetar internațional va contribui la o anumită diminuare, pe parcursul actualului deceniu, a investițiilor în sectorul de material rulant feroviar. În aceste condiții se pare că atenția prioritară se va îndrepta către folosirea mai intensă a mijloacelor de transport existente în locul extinderii parcurilor, precum și către prelungirea duratei de exploatare a materialului rulant — peste durata normală de viață — prin reechipări și reconstrucții. De altfel, industria constructoare de material rulant de cale ferată din principalele țări producătoare resimte de pe acum efectele acestei conjuncturi. Ea este deja confruntată cu restrângerea piețelor interne, ceea ce va face ca orientarea către piețele externe să constituie trăsătura predominantă a deceniului 1981—1990, iar intensificarea concurenței — o consecință firească a acestei orientări.

Pe de altă parte, datorită unor cauze ce țin de menținerea și accentuarea dificultăților financiare ale țărilor în curs de dezvoltare, capacitatea de absorbție a

acestora nu a putut fi încă transformată în cerere solvabilă.

În ce privește schimbările internaționale cu material rulant, prognozele indică faptul că o pondere crescândă o vor avea, alături de produsele finite, livrările separate de piese și subansamble, ca o consecință a interesului manifestat de numeroase țări, îndeosebi din rândul celor aflate în curs de dezvoltare, de a-și crea industrii feroviare proprii.

Principalele tendințe ce se vor concretiza pe piața internațională în acest domeniu vor fi următoarele:

- continuarea acțiunii de dieselizare, cu precădere în țările în curs de dezvoltare;

- extinderea electrificării căilor ferate;

- îmbunătățirea continuă a parametrilor tehnici, economici, funcționali și estetici ai materialului rulant;

- generalizarea utilizării unor componente și subansamble net superioare celor anterioare sub raportul performanțelor și fiabilității;

- introducerea pe scară largă a componentelor electronice în scopul automatizării comenzilor și supravegherii bunei funcționări a locomotivelor și garniturilor de tren;

tururilor de tren;

- utilizarea în măsură crescândă, în cadrul operațiunilor de manevră, a locomotivelor diesel-hidraulice și electrice de puteri mici și mijlocii (pînă la 1500 C.P.), precum și extinderea comenzii prin radio de la distanță;

- creșterea rolului trenurilor automotor diesel, precum și al celor electrice în transportul suburban și interurban de călători, în condițiile extinderii preocupărilor în direcția rezolvării problemelor de trafic din marile aglomerări urbane, în sensul introducerii unor sisteme rapide de tranzit, cum sînt tramvaiele, metrourele și materialul rulant neconvențional;

- perfecționarea infrastructurii feroviare, de natură să permită sporirea substanțială a capacității de trafic.

Caracteristicile îndeosebi perioadelor de recesiune economică și de înrăutățire a climatului investițional, activitatea de reechipare a materialului rulant de cale ferată constînd în principal în înlocuirea unor componente de bază cum sînt motoarele diesel, transmisiile etc. cu altele superioare sub raportul performanțelor, precum și activitatea de leasing dispun de bune premise de dezvoltare în acest deceniu.

Gabriela CRĂINICEANU
I.E.M.

Programe de dezvoltare India: către autoaprovizionare în sectorul energetic

DEZVOLTAREA economică a Republicii India va determina — potrivit celor mai recente prognoze — creșterea cererii de energie într-un ritm chiar mai rapid decît cel prevăzut pentru P.N.B. În cifre absolute, cererea de produse petroliere va crește de la 620 mii bareli/zi în 1980—81, la 1,86 mil. bareli pe zi în anul 2000. Importurile indiene de țiței și produse petroliere s-au ridicat în urmă cu doi ani la 24,5 mil. tone absorbînd 75 la sută din încasările externe ale țării.

În fața acestor perspective, guvernul a adoptat un program menit să ducă la reducerea treptată în perspectivă a dependenței de importul de petrol și la acoperirea cererii de energie. Planul se referă, în principal la: dezvoltarea industriei proprii de produse petroliere; conservarea energiei; exploatarea surselor regenerabile de energie, în special în vederea acoperirii cererii de energie în așezările rurale; accelerarea exploatarei resurselor interne de energie, în primul rînd energia nucleară, petrolul și cărbunele.

Perspectiva asigurării autoaprovizionării cu petrol și gaze este dată de identificarea, anul trecut a noi zăcăminte de petrol și gaze. O primă zonă o constituie exploatarea offshore din sud-estul țării, în apropiere de Rameshwaran (cu o producție de 1500 bareli pe zi, extracția efectuîndu-se la adîncimea de 2000 metri) și Godavary (unde forajele au semnalat prezența petrolului la mare adîncime). În regiunea limitrofă coastei de vest, în apropierea orașului Bombay a fost depistată o structură cu hidrocarburi acoperind o suprafață de 80 kmp unde la numai o lună după descoperire producția zilnică de țiței a ajuns la 4400 bareli. Tot în partea vestică a țării, de data aceasta pe continent, la Bharuch (statul Gujara) au fost descoperite rezerve de gaze naturale a căror valoare comercială nu a fost încă evaluată în întregime.

Prin trecerea la exploatarea curentă în aceste zone, precum și prin majorarea producției în regiunea Assam și prin punerea în valoare a rezervelor importante care se pare că există în Golful Bengal (sectorul dețel Mahanadi) India speră să obțină o producție de țiței și echivalent țiței de 38 mil. tone în 1985.

Potrivit planului adoptat, se urmărește ca intensificarea activității de exploatare pentru găsirea de noi rezerve de țiței și reducerea importurilor la țiței și produse petroliere să fie însoțită de stimularea folosirii rezervelor de cărbune. Se prevede un ritm de creștere de 12,79 la sută pe an pentru perioada celui de al șaselea plan cincinal 1981—1985 în ce privește consumul de cărbune. În acest interval, producția de energie electrică va crește cu un ritm mediu anual de 11,3 la sută.

Cooperarea româno-indiană în domeniul petrolifer datează încă din anul 1967, odată cu primele foraje din sectorul de stat indian, executate cu asistență tehnică și materiale din România. Tara noastră a mai participat la construirea rafinăriei de la Gauhati, a realizat instalații pentru rafinării de la Barauni, blocul de ulei al rafinăriei de la Haldia și a acordat asistență tehnică la instalația de solventare a rafinăriei de la Bonggaon.

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 12—16 APRILIE a.c., activitatea de pe piețele valutare internaționale s-a concretizat într-un volum moderat de tranzacții, în cadrul cărora cursul dolarului S.U.A. față de majoritatea valurilor occidentale a marcat evoluții contradictorii.

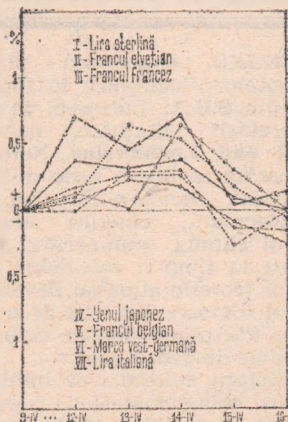
După un inițial recul de la nivelurile înalte atinse la finele săptămîinii anterioare, poziția monedei americane a cunoscut un proces de re consolidare treptată, în principal ca efect al reinscrierii pe o curbă ascendentă a dobînzilor la fondurile în dolari. Dobînzile la fondurile federale (nivelul de deschidere) s-au majorat de la 14,75 la sută în ziua de 13 aprilie a.c., la 15,75 la sută în zilele de 14 și 15 aprilie, pentru a slăbi ușor la 15,625 la sută, la finele intervalului analizat. În raport cu cotele atinse la începutul săptămîinii, dobînzile la fondurile în eurodolari au marcat creșteri de circa 0,125 puncte procentuale. Majoritatea operatorilor de devize a anticipat și o sporire a masei monetare din S.U.A. cu 3—5 miliarde dolari în noua săptămîină de raportare, contînd astfel pe apropiate măsuri de scumpire a creditului de către autoritățile monetare centrale americane.

Poziția lirei sterline s-a aflat în continuare sub influența evoluțiilor înregistrate în diferendul anglo-argentinian asupra insulelor Falkland. La finele intervalului analizat lira sterlină era cotată la 1,7575 dolari, comparativ cu 1,7550 dolari în ziua de referință, de 3 aprilie a.c. Cursul francului elvețian față de dolar, ca și față de o serie de valute europene s-a menținut ferm, între altele și ca reacție recuperatorie la vânzările masive operate în săptămîinile anterioare precum și sub influența publicării unor date privind evoluția curentă a economiei elvețiene (ca de exemplu, creș-

terea rezervelor de devize ale țării cu 866 milioane franci, la 23,96 miliarde franci în decada încheiată la 8 aprilie a.c.). La finele săptămîinii cursul se situa la 1,9775 franci/dolar, cotă similară celei atinse în ziua de referință. Poziția mărcii vest-germane față de dolar s-a deteriorat ușor, la nivelul întregului interval analizat. La 16 aprilie marca era cotată la 2,4220 mărci/dolar, comparativ cu 2,42 mărci/dolar la sfîrșitul săptămîinii anterioare (o depreciere de 0,15 la sută). Cursul francului francez față de dolar s-a menținut în apropierea nivelului scăzut atins la finele săptămîinii precedente, situîndu-se la 15 aprilie a.c. la 6,31 franci/dolar. La nivelul întregului interval analizat francul belgian și lira italiană au marcat noi deprecieri față de dolarul S.U.A., de 0,6 la sută și respectiv 0,25 la sută, fiind cotate la finele săptămîinii la 45,83 franci/dolar și 1333,50 lire/dolar.

Nivelul dobînzilor la fondurile în principalele eurovalute a prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 9 și 16 aprilie a.c.): eurodolari 15,625 la sută și 15,625 la sută, eurofranci elvețieni 5,625 la sută și 5,625 la sută, euromărci vest-germane 9,125 la sută și 9,025 la sută și eurolire sterline 13,875 la sută și 14 la sută.

Prețul aurului și-a continuat evoluția ascendentă, situîndu-se la cel de al doilea fixing de la Londra din ultima zi a intervalului analizat la 392,75 dolari/uncie, fiind astfel cu 11,25 dolari/uncie superior celui atins la finele săptămîinii anterioare.

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 12—16.IV. Bază: 9.IV a.c.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Dezvoltarea industriei siderurgice în țările nesocialiste

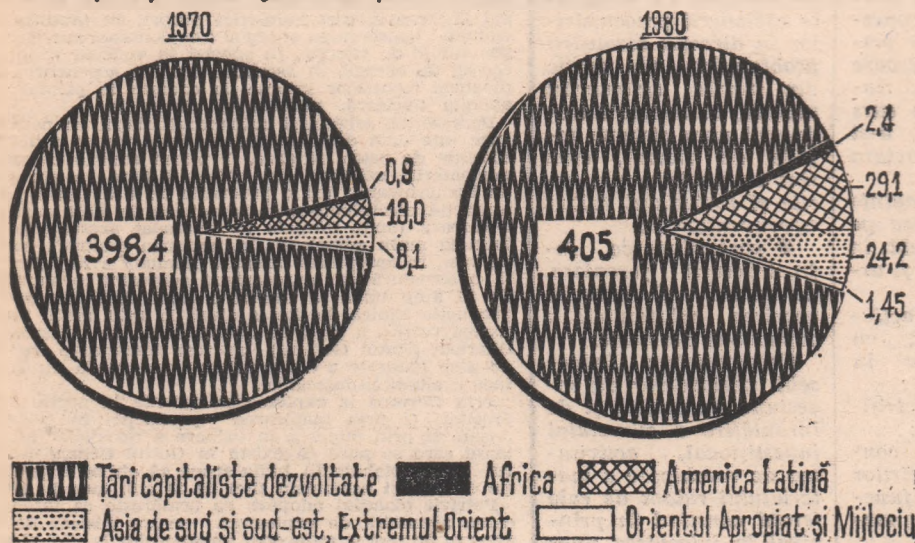
ÎN CURSUL deceniului trecut industria siderurgică din țările nesocialiste a înregistrat unele modificări în repartiția sa geografică. Astfel, ca un element intrinsec al industrializării, pro-

rilor capitaliste dezvoltate, care a cunoscut o reducere absolută a producției de oțel (în total, de la 444,6 mil. tone în 1975 la 405 mil. tone în 1980), în condițiile neutilizării unor importante capacități de producție.

Ca urmare, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în ansamblul producției de oțel din lumea nesocialistă nu s-a modificat substanțial (vezi graficul alăturat), iar amplitudinea decalajului dintre producțiile de oțel ale celor două grupuri de țări, raportate pe un locuitor, se menține în continuare (în 1980 în țările

pe linia dezvoltării standardelor etc. Pe de altă parte, în vederea ridicării eficienței utilizării calculatoarelor în industria chimică din S.U.A. se recomandă, în principal, îmbunătățirea înzestrării sistemelor existente de calculatoare cu instalații electronice periferice în scopul de a lărgi posibilitățile de acces la calculatoare; înființarea — pe lângă universități — a unor centre regionale de calcul, orientate către soluționarea problemelor dintr-un anumit domeniu al cunoașterii, dar care să dispună de o rezervă de capacități pentru rezolvarea altor probleme actuale; crearea unor fonduri destinate achiziționării de procesoare, care să permită sporirea puterii de calcul a calculatoarelor de capacitate medie.

Evoluția producției de oțel (în milioane de tone)

ducția de oțel pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare a sporit de 2,6 ori (de la 22,1 mil. tone în 1970 la 57,1 mil. tone în 1980). Totodată, după aprecierea specialiștilor, dezvoltarea siderurgiei în acest grup de țări a fost frânată de repercusiunile crizei economice, împletită cu cea energetică, repercusiuni resimțite mai puternic de siderurgia ță-

capitaliste dezvoltate s-au produs, în medie, 534 kg/loc. față de numai 29 kg/loc. în cadrul celuilalt grup de țări); în cercurile de specialitate se apreciază, totuși, că în deceniul actual siderurgia țărilor în curs de dezvoltare va continua să-și extindă în ritm susținut capacitățile, respectiv cu 85—86 mil. tone până în 1990.

Lenta afirmare a electromobilului

APRECIERILE optimiste asupra perspectivei utilizării electromobilelor, îndeosebi în cadrul transportului urban, concretizate în perioada imediat următoare izbucnirii „crizei petrolului” prin anunțarea și elaborarea a numeroase proiecte atât în domeniul construcției vehiculelor cit și în cel al lansării producției lor de serie, au fost temporar temperate. După opinia actuală a majorității specialiștilor, modelele de electromobile realizate până în prezent suferă încă de prea multe imperfecțiuni pentru a se putea trece la utilizarea lor în masă, în următorii ani existind totuși premise favorabile pentru folosirea lor în transportul urban de mărfuri.

În țările capitaliste dezvoltate se desfășoară în continuare, de regulă cu ajutorul financiar al statului, complexe cercetări și experimentări, menite să contribuie la perfecționarea electromobilului, la îmbunătățirea parametrilor funcționării sale, la reducerea costului său inițial și a celui de exploatare. Anglia, de pildă, dispunea anul trecut de un parc de electromobile de 40 mii de unități, compus în special din autofurgonete, afectate transportului de produse alimentare sau altor funcții cu caracter comercial. În Statele Unite, unde accentul se pune pe folosirea tracțiunii electrice la autoturisme, a fost anunțată recent elaborarea unui tip de acumulator (bazat pe polimeri buni conducători de electricitate), cu un volum de trei ori mai mic și cu o capacitate de înmagazinare a energiei de zece ori mai mare decât în cazul acumulateorilor existente. Totuși, termenul de lansare a producției electromobilelor în serie (de exemplu, de către compania „General Motors”) a fost amânat către mijlocul actualului deceniu.

Cercetări analoge se desfășoară în Japonia, unde — sub impulsul unor măsuri mai riguroase privind combaterea poluării atmosferice — a fost elaborat un program care prevede inițial ca în 1985 să existe în exploatare 200 mii de electromobile. Anul trecut numărul efectiv al acestora era de circa 500 unități; preferurile lor erau de 2,5—3 ori mai ridicate decât ale autovehiculelor de aceeași capacitate având motoare cu ardere internă, dar cheltuielile de exploatare respective s-au apropiat foarte mult.

Sondaje privind pregătirea profesională

DUPĂ cum au scos la iveală sondaje sociologice efectuate în Uniunea Sovietică și citate de Agenția Novosti, există un raport nemijlocit între numărul copiilor dintr-o familie și posibilitățile mamei lor de a-și ridica pregătirea profesională. În cazul familiilor fără copii, dintr-o sută de femei căsătorite își perfecționau pregătirea și își ridicau calificarea 28, în cazul celor cu un copil — 13, al celor cu doi copii — 7, iar al celor cu patru și mai mulți copii — doar 0,6. La cursurile serale și fără frecvență din cadrul învățământului superior bărbații căsătoriți dețin o pondere de 35—50 la sută, în timp ce femeile căsătorite reprezintă numai 2—8 la sută, iar printre ele puține au copii. Ceea ce denotă că „situația familială” joacă în viața femeii un rol foarte important, îndeosebi prin intermediul factorului timp.

În același timp, comentează agenția citată, o femeie va considera totuși că viața ei nu este împlinită fără copii, chiar dacă a reușit să obțină titlul de profesor universitar sau a devenit di-

rectoarea unei mari întreprinderi. De aceea, este necesar să se țină seama de locul important pe care îl ocupă în viața femeii problemele maternității și cele familiale în general, astfel încât ea să poată îmbina armonios sarcinile profesionale cu cele casnice.

Chimia și electronica

ANALIZÂND experiența utilizării calculatoarelor electronice în industria chimică din S.U.A., îndeosebi în sectorul cercetării științifice, publicația **Chemical and Engineering News** (nr. 19/1981) arată că într-o serie de domenii, cum sînt, mecanica cuantică, dinamica moleculară, cinetica reacțiilor chimice și chimia polimerilor, pentru efectuarea la timp a calculelor cerute de nivelul teoretic atins au devenit necesare calculatoarele din cea de a patra generație (de pildă, pentru elaborarea unor modele de dezvoltare).

Se apreciază, totodată, că minicalculatoarele și calculatoarele de capacitate medie sînt chemate să joace în continuare un rol important în analiza complexelor sisteme chimico-tehnologice din industria respectivă, în soluționarea problemelor elaborării de programe

GLOSAR

Burse [II]

DIN INTREGUL MECANISM al bursei, stabilirea cursului este piesa cea mai importantă, asupra căreia vom insista în cele ce urmează. **Cursul oficial** al bursei este stabilit de conducerea bursei cu sprijinul agenților de bursă. Tranzacțiile care au loc prin intermediul agenților de bursă trebuie să fie avute în vedere la stabilirea cursului; celelalte tranzacții pot fi luate în considerare de conducerea bursei.

Valorile care se negociază prin intermediul agenților de bursă sînt cele admise la bursă. De exemplu nu toate acțiunile și obligațiunile emise și aflate în circulație sînt admise la bursă, ci numai unele din ele, acestea fiind înscrise în registrul bursei și figurînd pe lista titlurilor cotate. Celelalte titluri sînt negociate pe piața liberă (neoficială) — în cazul în care au acces pe această piață, și ea reglementată prin anumite dispoziții legale — sau pe piața liberă neorganizată, pe care sînt negociate hîrțile de valoare neadmise nici la bursa oficială și nici la piața liberă.

În principiu există două categorii de cursuri la care se pot încheia tranzacții între vânzătorii și cumpărătorii. Primul este **cursul ferm**, pe care partenerii îl pot stabili de comun acord. În acest caz, nu este nevoie de mecanismul bursei decît pentru înregistrarea cursului de către agentul de bursă (**curs înregistrat**). Al doilea este **cursul rezultat din jocul cererii și ofertei la bursă (curs formulat)**, care rămîne nedecis pînă cînd bursa nu s-a pronunțat și nu a stabilit cursul oficial.

Regula pe care orice bursă o respectă este aceea ca odată ce cursul a fost stabilit, nivelul lui să facă posibilă efectuarea cît mai multor tranzacții de vânzare-cumpărare. Cu alte cuvinte, agentul de bursă va fi de acord cu acel curs care: (a) îi va da posibilitatea să încheie toate tranzacțiile pentru care clienții nu au precizat vreun curs (dispoziții de vânzare sau cumpărare „la cel mai bun curs”); (b) îi va da posibilitatea să încheie toate tranzacțiile de cumpărare pentru care clienții au indicat cursuri superioare celui formulat și toate tranzacțiile de vânzare pentru care clienții au indicat cursuri inferioare celui formulat; (c) îi va da posibilitatea să încheie toate tranzacțiile pentru care clienții au indicat ca limită tocmai nivelul cursului formulat.

Din cele de mai sus rezultă că bursa nu are nici o posibilitate de a decide alt curs formulat decît cel care rezultă din echilibrarea cererii și ofertei și cu atît mai puțin alt curs decît cel înregistrat. Afîrmînd acestea facem bineînțeles abstracție de speculațiile bursiere, foarte frecvente: ele majorează artificial volumul cererii sau ofertei pentru a determina formarea unui anumit curs, decît reprezintă influențe exterioare mecanismului bursei, care nu face altceva decît să țînă seama de volumul dat al cererii și ofertei pentru o anumită valoare.

Odată ce cursul a fost formulat, el este înscris pe tabela de marcaj a bursei și devine în felul acesta cursul oficial, valabil pentru toate dispozițiile de vânzare-cumpărare date agenților de bursă.

După publicarea cursului, agentul de bursă stabilește legătura dintre cumpărătorii și vânzătorii și încheie actele de cumpărare-vînzare. Cu aceasta, rolul bursei s-a terminat.

C. K.

Locuri de muncă

Preda Cotelescu, Roșorii de Vede — Creșterea numărului șomerilor în această perioadă de ritmuri lente ale activității economice a reactualizat, într-adevăr, în multe țări occidentale, vechea dilemă între a cheltui resurse bugetare pentru alocarea de șomaj sau pentru crearea de noi locuri de muncă. Dacă în ce privește crearea unui nou

loc de muncă cheltuielile sînt bine cunoscute (crearea celui mai ieftin loc de muncă în cadrul programului guvernamental de combatere a șomajului costa anul trecut în Anglia 1500 de lire sterline), pierderile — sau lipsa de câștig a societății — de pe urma șomajului sînt mult mai puțin precis evaluabile. Estimările în această ultimă privință citate de ziarul **Financial Times** (1 decembrie 1981) variază de la 3 000 la 4 500 lire sterline pe an, dintre care cel mult o treime repre-

zintă sume primite efectiv de șomerul aflat în așteptare de lucru. Restul este format din impozite pe venituri, contribuții pentru asigurări, alte impozite indirecte care ar fi revenit sub formă de venituri bugetului statului dacă cei în cauză ar fi fost angajați undeva. Tocmai mărirea acestei componente mai greu de evaluat a costului pentru societate formează obiectul disputelor între diverși cercetători, dimensiunea concretă depinzînd de tipul muncii prestate, ca și de situația generală a economiei.

Economisire

Anca Preda, Brașov — În vederea reducerii excedentului temporar al ofertei de petrol pe

pieța mondială, producția țărilor membre ale O.P.E.C. a fost diminuată la 20 milioane de barili pe zi din care 40 la sută aparțin Arabiei Saudite (spre comparație volumul extracției O.P.E.C. era în 1979 de 31 milioane de barili pe zi). Datorită în bună măsură eforturilor de economisire a energiei întreprinse în urma creșterii prețurilor, dar și datorită ritmurilor lente ale activității economice, reducerea cererii de petrol se pare că va continua. Prognoze ale O.C.D.E. indică faptul că în prima parte a anului 1983 consumul de petrol al celor 24 de țări capitaliste membre ale organizației ar putea fi cu 15 la sută mai redus decît în 1979, deși produsul lor național brut însumat ar urma să fie cu 7 la sută mai mare decît atunci.

Turism

Dan Nițu, București — Conform datelor Organizației Mondiale a Turismului, încasările de pe urma turismului internațional (în prețuri și tarife curente) au sporit în perioada 1950—1980 de la 2.1 la 96,4 miliarde dolari, sensibil mai rapid decît numărul sosirilor de turiști, care a crescut de la 25,3 la 285 milioane. Raportate la valoarea importului mondial, de circa 2 250 miliarde dolari în 1980, încasările de pe urma turismului internațional au o pondere destul de redusă (circa 4,2 la sută). În cazul R. F. Germania, care contează cu circa o cincime în traficul turistic internațional fiind principala țară emițătoare de turiști, cheltuielile de 20,8 miliarde dolari în 1980 ale vest-germanilor care au călătorit peste hotare au fost acoperite, în parte,

de importurile pe care țările vizitate le-au putut face din R.F.G. cu încasările valutare obținute de ele din turism. Acesta este apreciat ca unul din motivele pentru care R.F. Germania se află pe unul din primele locuri în ierarhia țărilor exportatoare de bunuri și servicii ale lumii.

Turismul acționează ca un factor stimulator al creșterii economice și prin efectul direct pe care îl are în echilibrarea sau în orice caz în reducerea deficitului balanței de plăți (vezi tabelul). În cazul Austriei, Spaniei și Greciei, de exemplu, veniturile din turismul internațional reprezintă echivalentul unei cincimi din încasările din export, iar în Malta — chiar 27,6 la sută, în vreme ce în S.U.A. — țara cu cele mai mari venituri de pe urma turiștilor străini — ponderea încasărilor din turism în exportul de mărfuri nu depășea în 1980 2,9 la sută, iar în Italia — țară situată pe locul doi în ierarhia amintită — circa 3,5 la sută.

Soldul (mld. dolari) în 1980

Țara	Turism internațional	Comerț exterior
Italia	+ 7010	- 10 867
Spania	+ 5715	- 6 696
Austria	+ 3372	- 3 530
Franța	+ 2198	- 3 617
Grecia	+ 1420	- 3 303
Elveția	+ 1153	+ 590
Mexic	+ 1033	- 7 743
Singapore	+ 1015	- 1 528

Sursa: IMF, Balance of Payments Yearbook, 1981

Se schimbă clima?

Viorica Siminică, Joseni — Există într-adevăr o opinie tot mai răspîndită, la care în ultimii doi ani s-au raliat și Organizația Meteorologică Mondială și Programul Națiunilor Unite pentru mediul inconjurător, potrivit căreia creșterea globală a temperaturii provocată de acumularea de bioxid de carbon în atmosferă datorită consumului de energie în creștere reprezintă cel mai mare pericol climatic care confruntă actualmente societatea omenescă. În ultimul deceniu, în ciuda unor ierni foarte grele, temperatura medie anuală pe glob a crescut cu circa 0,2°C și o serie de studii prevăd că această tendință s-ar putea accentua în deceniile care urmează datorită suprapunerii așa numitului „efect de seră” (determinat de concentrarea crescîndă de bioxid de carbon în atmosferă, bănuită că reține căldura, așa cum ar face o plapumă care ar încurja Pămîntul) cu o intensificare a radiației termice a Soarelui.

Reprezentînd o descoperire recent făcută la Observatorul din Boulder (Colorado, S.U.A.), variația intensității radiației solare ar avea un caracter ciclic, durata ciclului — legată de o modificare de proporții minime a dimensiunilor Soarelui — fiind de 76 de ani. În prezent Pămîntul s-ar găsi în faza de minimum a variațiilor solare, astfel încît în cursul următoarelor patru decenii ar urma să se producă o intensificare a radiației solare capabilă să ridice cu 0,5°C temperatura Pămîntului. Un studiu recent consacrat numai „efectului de seră” prevede pe de altă parte creșterea cu 1°C a temperaturii în următorii 25-30 de ani. Acțiunea simultană în același sens a celor două fenomene amintite, avertizează publicația britanică **Earthscan**, ar putea avea ca efect o secetă prelungită în principlile zone agricole ale lumii, făcînd necesară între altele modificarea actualelor tehnologii agricole.

Potrivit aceleiași teorii, divergența celor două fenomene în ultimele decenii ar explica iernile rele înregistrate începînd cu sfîrșitul anilor 70, slăbirea radiației solare fiind compensată numai parțial de „efectul de seră”.

Revista ECONOMICA

Edita^{ta} de Consiliul Suprem al Dez-
voltării Economice și Sociale — Insti-
tutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 16 din 23 aprilie 1982

- Vizitele oficiale de prietenie ale tovară-
șului Nicolae Ceaușescu, împreună cu
tovarășa Elena Ceaușescu în R.P. Chi-
neză și în R.P.D. Coreeană. Elocvente
manifestări ale prieteniei și solidarității,
puternic impuls pentru dezvoltarea co-
laborării pe multiple planuri (Dinu
Dragomirescu) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Planul fizic realizat ritmic, fără
importuri de completare (C. Bârnea) 3
- Autogestiunea în întreprinderi : răspun-
deri, acțiuni, rezultate. Aplicarea unui
sistem de finanțare stimulatîv pentru fo-
losirea economică a fondurilor (Cor-
nel Iuga) 4
- O prioritate în strategia dezvoltării. Va-
lorificarea rațională a materiilor prime
și energiei (Ștefan Gabor) 6
- Dezvoltarea bazei de materii prime și
energetice. Producția de cărbune la ni-
velul cerințelor economiei naționale
(Romică Stanciu) 8
- Perfecționarea structurii exportului de
mașini și utilaje (Olga Mihăescu, Ioan
Popa) 10
- Autoaprovizionarea teritorială. Crește-
rea randamentelor și rentabilității în
producția laptelui de vacă (Gh. N. Iosif) 12
- Sporirea rolului cointeresării materiale
în creșterea producției agricole. (Aga-
tha Popescu, Ion Făgărășan) 14
- Cerințe de utilizare a energiei în con-
cordanță cu exigențele calitative ale
dezvoltării (Ioan Herescu, Emil Costin) 15

CONDUCERE—ORGANIZARE

- Dimensionarea optimă a formațiilor de
lucru (II) (Dorin Constantinescu) 17

TEORII—IDEI

- Valoarea internațională a mărfurilor și
cîteva probleme conexe (II) (C. Sirbu) 19
- Școli ● curente ● economiști. „Teoria
critică” și problematica economică
(Ioan Florea) 22

IN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂ- TĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Congresul al XII-lea al P.C.R., despre
necesitatea ridicării continue a eficien-
ței economice (Nicolae Stoica) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Agricultură și resurse, hrană și consum
(Virginia Câmpeanu) 26
- Priorități și orientări în dezvoltarea eco-
nomică. R.D.G. : preocupări pentru re-
cyclarea materialelor 28
- Tendințe ● conjuncturi 29
- Mondorama 30
- Curier 31

IN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI : Curier
economic-legislativ

IN THIS ISSUE

- The official friendship visits of comrade Nicolae Ceaușescu, together with comrade Elena Ceaușescu in the People's Republic of China and the Korean Democratic People's Republic. Eloquent demonstrations of friendship and solidarity, a strong impulse for the development of a multilateral collaboration (Dinu Dragomirescu) 1
- Enforcing a stimulative financing system aimed to use funds economically (Cornel Iuga) 4
- Coal output related to the requirement of the national economy (Romică Stanciu) 8
- Improving the structure of the exports of machines and equipment (Olga Mihăescu, Ioan Popa) 10
- The international value of merchandise and some connected issues (II) (C. Sirbu) 19
- Schools ● trends ● economists. The „critical theory” and the economic problematic (Ioan Florea) 22
- Agriculture and resources, food and consumption (Virginia Câmpeanu) 26

DANS LE NUMÉRO

- Les visites officielles d'amitié du camarade Nicolae Ceaușescu avec la camarade Elena Ceaușescu dans la République Populaire Chinoise et la République Populaire Démocratique Coreenne. Des manifestations éloquentes de l'amitié et de la solidarité, une puissante impulsion pour le développement de la collaboration multilatérale (Dinu Dragomirescu) 1
- L'application d'un système stimulatîf de financement pour l'utilisation économique des fonds (Cornel Iuga) 4
- La production de charbon au niveau de la demande de l'économie nationale (Romică Stanciu) 8
- Le perfectionnement de la structure de l'exportation de machines-outils (Olga Mihăescu, Ioan Popa) 10
- La valeur internationale des marchandises et quelques problèmes connexes (II) (C. Sirbu) 19
- Ecoles ● courants ● économistes. „La théorie critique” et la problématique économique (Ioan Florea) 22
- Agriculture et ressources, aliments et consommation (Virginia Câmpeanu) 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Официальные дружественные визиты товарища Николае Чаушеску, вместе с товарищем Елена Чаушеску, в Китайскую Н. Р. и в Кореюскую Н. Д. Р. Выразительные проявления дружбы и солидарности, мощный импульс для развития многостороннего сотрудничества (Дину Драгомйреску) 1
- Проведение в жизнь системы финансирования, стимулирующей рачительное использование фондов (Корнел Юга) 4
- Добычу угля, на уровень запросов народного хозяйства (Ромика Станчю) 8
- Совершенствование структуры экспорта машин и оборудования (Олга Михэеску, Иоан Пона) 10
- Международная стоимость товаров и несколько смежных вопро-
сов (II) (С. Сырбу) 19
- Школы ● течения ● экономисты. «Критическая теория» и экономическая проблематика (Иоан Флора) 22
- Сельское хозяйство и ресурсы, пища и потребление (Вирджиния Кымпану) 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

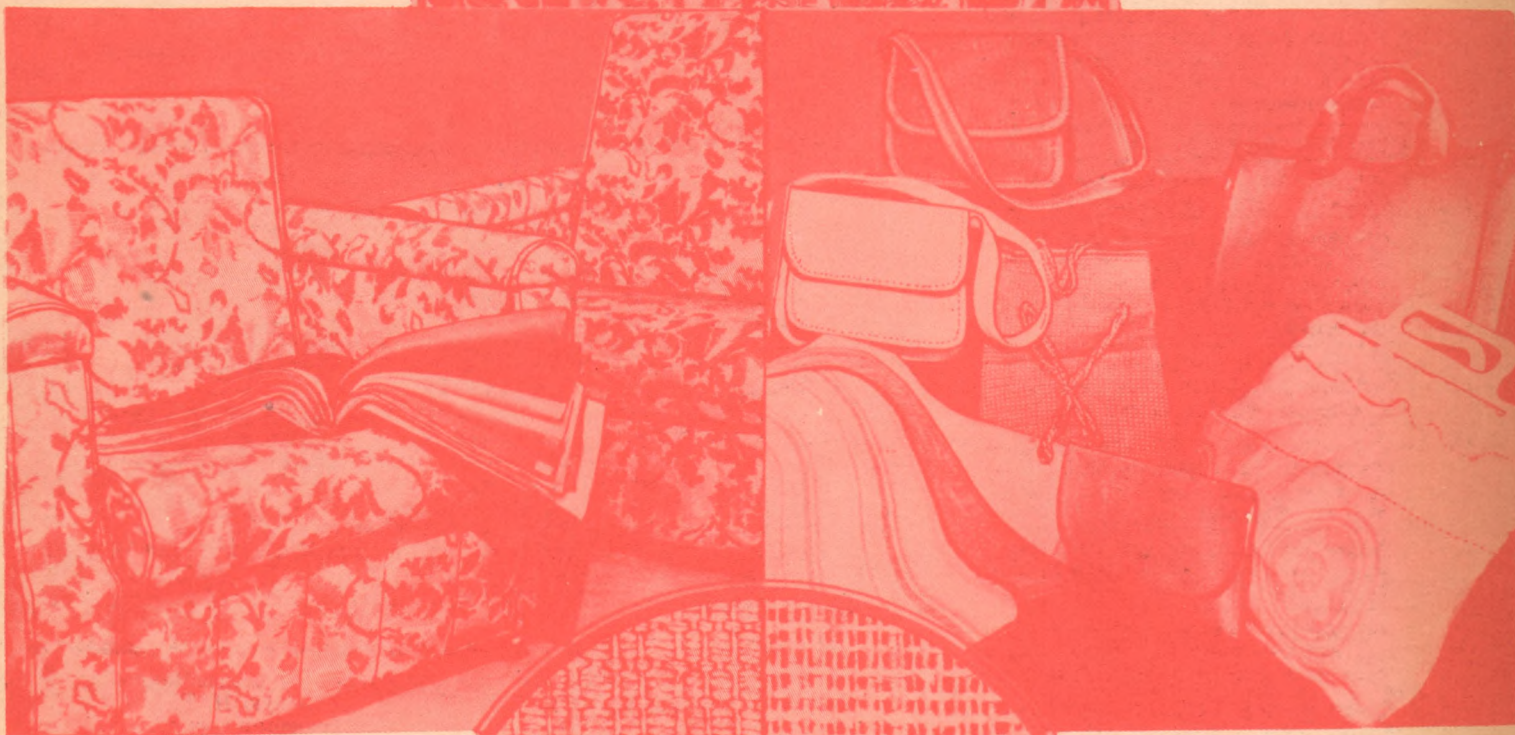
Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cât mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, — cod 70 159, București.

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.E. — filiala sector 1 București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

● IUTINA ● TEXTINA ● OINA ●
● TEXTINA ● OINA ●
● TEXTINA ● OINA ● IUTINA ●

● IUTINA ● TEXTINA ●
● TEXTINA ● OINA ●
● OINA ● IUTINA ●

● IUTINA ● TEXTINA ●
● TEXTINA ● OINA ●
● IUTINA ● TEXTINA ●

● TEXTINA ● OINA ●
● OINA ● IUTINA ●
● IUTINA ● TEXTINA ●

Magazinele universale VICTORIA, BUCUREȘTI, UNIREA, BUCUR-OBOR, prin raioanele specializate în desfacerea țesăturilor decorative, pun la dispoziția celor interesați o varietate de țesături de uz casnic, într-o gamă diversă de modele și poziții coloristice și având o mare rezistență în utilizare.

Țesăturile destinate decorațiunilor interioare sînt realizate din fire de in și cînepă, în amestec cu alte fibre, la care se pot aplica o serie de tratamente (albire, vopsire, imprimare) ce conferă produselor moliciune, un tușeu plăcut.

Oricărei locuințe i se poate acorda un plus de confort și modernitate prin aplicarea unor decorațiuni interioare de bun gust.

● Mobilierul (scaune, fotolii, canapele etc.) poate fi tapițat cu TEXTINA, stofă de mobilă modernă și deosebit de rezistentă.

● Draperiile pot fi confecționate din OINA sau IUTINA, țesături vopsite sau imprimate, care au calitatea de a menține răcoare în cameră pe timpul verii sau căldură în timpul iernii.

Pentru tapetarea pereților locuinței, în special ai holurilor, se poate utiliza cu succes articolul OINA — natur, vopsit uni sau imprimat.

OINA și IUTINA sînt țesături ideale pentru confecționarea huselor pentru fotoliile autoturismelor.

În curînd magazinele și raioanele specializate vor pune în vânzare articole de marochinărie executate din țesături decorative IUTINA—OINA—TEXTINA, articole adecvate sezonului estival.

Aceste articole satisfac cele mai exigente gusturi, mai ales dacă sînt confecționate cu ingeniozitate și rafinament.

Draperiile, husele, tapetele și tapițeriile realizate din țesăturile decorative TEXTINA, OINA, IUTINA asigură fiecăruia cămin o ambianță intimă, familiară, completînd cu originalitate noia specifică locuinței.

Pentru agenda dumneavoastră de vacanță, ATRĂGĂTOARE UNITĂȚI TURISTICE!

Pe cele mai diferite trasee turistice, în locuri de o frumusețe aparte, în apropierea unor interesante monumente istorice sau de artă, în stațiuni balneoclimaterice, numeroase hanuri, hoteluri, cabane oferă condiții bune de odihnă și reconfortare, pentru petrecerea concediului de odihnă sau a unui sfârșit de săptămână.

Iată câteva dintre aceste ospitaliere unități turistice:

● Hanul SOVEJA din stațiunea climaterică cu același nume din județul Vrancea

● Hanul TISMANA din localitatea Tismana, județul Gorj

● Hanul TOPOLOG situat la 17 km de Rimnicu-Vilcea, pe drumul național spre Pitești

● Cabana FINTINIȚA HAIDUCULUI, la 8 km de Avrig și 18 km de Sibiu pe drumul național spre Brașov

● Hanul BREȚCU-OITUZ din județul Covasna, la 2 km de localitatea Brețcu, pe șoseaua Brașov — Tg. Secuiesc — Gh. Gheorghiu-Dej, km. 81

● Hotelul HENIU din Prundu Bîrgăului, județul Bistrița Năsăud, pe șoseaua națională Bistrița — Vatra Dornei, km 20.

Pentru rețineri de locuri și informații vă puteți adresa Agenției de turism din holul casei de bilete nr. 2 a Sălii Palatului, București, str. 13 Decembrie nr. 26, telefon 14 52 09

În imagine: Hotelul HENIU din Prundu Bîrgăului (exterior și restaurant)

COOP

Lei 5
(inclusiv suplimentul)